SDG GUIDEBOOK คู่มือเปลี่ยนแปลงโลกอย่างไรให้ยั่งยืน

สำหรับเยาวชนนักเปลี่ยนแปลงสังคม

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย (UNDP Thailand)

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติทำงานร่วมกับกว่า 170 ประเทศทั่วโลก เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) โดยได้ดำเนินการสนับสนุน และเป็นพันธมิตรที่น่าเชื่อถือกับรัฐบาลไทยและประชาชนไทยมากว่า 50 ปี การทำงานของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติในประเทศไทยมุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนและขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีต่อสังคมอย่างรอบด้านและยั่งยืนตามแนวทางการยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ผ่านโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งในเรื่องการปกป้องสิทธิมนุษยชน การเพิ่มขีดความสามารถและความเสมอภาคให้แก่ประชาชนทั้งเพศชายและหญิง เยาวชนและกลุ่มเปราะบาง

ในประเทศไทย โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคมในการให้คำปรึกษาระดับนโยบาย และระดับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และดำเนินการพัฒนาในหลากหลายด้าน เช่น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การต่อต้านคอร์รัปชั่น การสร้างชุมชนที่น่าอยู่และยั่งยืน และการพัฒนานวัตกรรมทางสังคม เป็นต้น

www.undp.org
www.th.undp.org

ธันวาคม 2564
Copyright © UNDP 2021
All Rights Reserved

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
อาคารสหประชาชาติ ชั้น 12
ถนนราชดำเนินนอก เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200 ประเทศไทย
โทรศัพท์ (+66) 2 304 9191

Disclaimer: The views, designations and recommendations that are represented in this publication are not necessarily reflect the official position of UNDP.

INTRODUCTION

เยาวชนเป็นกลุ่มประชากรที่มีบทบาทต่อการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้งในมิติของการเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากปรากฏการณ์ สถานการณ์สังคมที่เกิดขึ้น และเป็นกลุ่มประชากรที่มีศักยภาพในการเรียนรู้ มีปัจจัยแวดล้อมที่ยังเอื้อให้เกิดการพัฒนาตนเองไปพร้อมกับการพัฒนาสังคม

ปัจจุบันเยาวชน[1] ในประเทศไทยมีบทบาทกับการลงมือทำกิจกรรม โครงการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาในประเด็นที่ตนมีความถนัดหรือสนใจมากขึ้น ซึ่งการทำความเข้าใจ SDG จะทำให้เยาวชนมีกรอบแนวคิดที่ช่วยยกระดับกิจกรรมที่ทำอยู่ให้สอดคล้องกับความต้องการและแก้ไขปัญหาของพื้นที่ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดทำคู่มือการนำ SDG ไปใช้สำหรับเยาวชนมุ่งนำเสนอความเข้าใจเกี่ยวกับ SDG ในระดับพื้นฐานพร้อมทั้งแนวทางพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมที่เยาวชนลงมือทำให้สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน แบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 นำเสนอความสำคัญ บทบาทของเยาวชนต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่วนที่ 2 หลักการพื้นฐาน และความเชื่อมโยงของประเด็นทางสังคมกับ SDG ส่วนที่ 3 การลงมือทำเพื่อบรรลุ SDG ในชีวิตประจำวัน และส่วนที่ 4 วิธีการพัฒนาโครงการให้สอดคล้องกับ SDG ในแต่ละส่วนจะนำเสนอสื่อวิดีโอประกอบด้วยเพื่อง่ายต่อความเข้าใจ และการนำไปทดลองปฏิบัติจริง

โครงการภายใต้

UNDP

ร่วมกับ

SDG MOVE TH
Centre for SDG Research and Support

[1] ในการทำงานกับเยาวชนของ UNDP ประเทศไทย จะครอบคลุมตั้งแต่ผู้มีอายุ 15-30 ปี, โปรดดู UNDP Thailand, UNDP Thailand Youth Strategy <https://www.th.undp.org/content/thailand/en/home/library/other-publications/youth-strategy.html> (30 ธันวาคม 2564)

สารบัญ

ทำไมต้อง SDGs 1

1. การพัฒนาที่ยั่งยืน 2

1.1. การพัฒนาคืออะไร 3

1.2. กว่าจะ ‘พัฒนา’ พวกเขาแลกมากับอะไร ? 5

1.3. ทำไมเราต้องทำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ? 8

1.4. การพัฒนาที่ยั่งยืนคืออะไร 10

1.5. เยาวชนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน 11

1.6. มาดูกัน!! ว่าคุณมีส่วนร่วมการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับใด 12

2. ทำความรู้จักเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) 16

2.1. SDGs คืออะไร? 17

2.2. กว่าจะเป็น SDGs 17

2.3. โครงสร้าง SDGs : เป้าหมายย่อย ตัวชี้วัด 21

2.4. นักพัฒนาสายไหนก็ใช้ประโยชน์จาก SDGs ได้ 24

2.5. จะนำ SDGs ไปใช้ต้องนึกถึง 4 หลักการนี้ 25

2.6. จะรู้ได้อย่างไรว่างานที่ทำอยู่สอดคล้องกับ SDGs จริง ๆ 27

2.7. จำ SDG 17 เป้าหมาย ให้ง่ายขึ้นด้วย 5 Ps 32

2.8. งานที่เราทำเกี่ยวข้องกับ SDGs อย่างไร 33

2.9. SDGs กับประเด็นที่คุณอาจสนใจ 34

3. ลงมือทำเพื่อบรรลุ SDGs ในชีวิตประจำวัน 46

3.1. 3 สิ่งที่คนธรรมดา (หรือแม้แต่คนขี้เกียจ) ก็ลงมือทำตาม SDGs ได้ 47

3.2. แนวทางแนวทางลงมือทำสำหรับพลเมืองที่มีความตื่นตัว (Active citizen) 49

3.3. ทำตามแนวคิด SDGs แล้วได้อะไร 51

4. How to ออกแบบโครงการอย่างไรให้สอดคล้องกับ SDGs 52

4.1 เปลี่ยนโครงการธรรมดาให้เจ๋งขึ้นกว่าที่เคยด้วย SDGs 53

4.2 ขั้นตอนการออกแบบโครงการให้สอดคล้องกับ SDGs 54

4.3 SDGs กับตัวช่วยทำให้ใคร ๆ ก็อยากรู้จักงานของเรา 67

4.4 กรณีตัวอย่างของกิจกรรมที่นำ SDGs เข้าไปใช้จริง 70

4.5 สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเพื่อไม่ให้คุณนำ SDGs ไปใช้แบบผิด ๆ 72

ทำไมต้อง SDGs?

กระแสความยั่งยืนกำลังได้รับความสนใจและถูกกล่าวถึงแทบทุกวงการไม่ว่าจะเป็น**ผู้นำประเทศ**ที่ออกมาประกาศนโยบายสนับสนุนความยั่งยืน **ภาคธุรกิจ**ที่เปิดตัวสินค้าใหม่ด้วยวิถีการผลิตที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ดูเหมือนว่า **'ความยั่งยืน'** จะกลายเป็นเทรนด์ใหม่ของทุกวงการ และเมื่อพูดถึง 'ความยั่งยืน' สิ่งที่จะตามมานั่นก็คือ **'SDGs'**

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) หรือ SDGs เป็นเป้าหมายระดับโลกจำนวน 17 เป้าหมาย ที่สมาชิกสหประชาชาติ 193 ประเทศ ร่วมกันกำหนด โดยสัญญาว่าทุกประเทศต้องช่วยกันผลักดันเรื่องเหล่านี้เพื่อให้ทุกคนบนโลกทั้งในรุ่นนี้และรุ่นหน้ามีชีวิตที่ดีทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมภายในปี 2030

แล้วทำไมเราต้องทำเพื่อบรรลุ SDGs ด้วย ?

ในเมื่อ SDGs เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมที่ถูกพูดถึงและมีความพยายามหาทางออกด้วยวิธีต่าง ๆ มากมายอยู่แล้ว จึงเกิดคำถามตามมาว่า 'เราจำเป็นต้องทำตาม SDGs จริง ๆ หรือ?' คำตอบก็คือ

ยังไม่ต้องตัดสินใจก็ได้ แต่เรามารู้จัก SDGs เพื่อใช้ประโยชน์จากมันดีกว่า

เพราะจุดเด่นของ SDGs คือการเป็นเป้าหมายขนาดใหญ่ ที่ครอบคลุมแทบทุกประเด็นที่สุดเท่าที่โลกนี้เคยมี ทั้งยังถูกกำหนดโดยการมีส่วนร่วมของตัวแทนจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกว่า 8.5 ล้านคน สมาชิกสหประชาชาติทุกประเทศต่างเข้าร่วมกระบวนการและสัญญาว่าจะนำ SDGs เข้าไปเป็นเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาประเทศของตนเอง ส่งผลให้การทำงานของรัฐบาล บริษัทเอกชน แหล่งระดมทุน คนทำงานเพื่อสังคมที่รู้จัก SDGs ต่างเริ่มปรับเปลี่ยนวิธีทำงานเพื่อให้มุ่งหน้าไปในทิศทางเดียวกันมากขึ้น

นั่นหมายความว่า หากเรารู้จัก เข้าใจแนวคิดของ SDGs จะทำให้เรา **"พูดภาษาเดียวกัน"** กับทุกคนที่ทำงานพัฒนาหรือสนใจในประเด็นคล้ายกัน และเป็นโอกาสในการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน เข้าถึงทรัพยากรแหล่งทุน ความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งอาจช่วยให้เราสามารถยกระดับโครงการหรือกิจกรรมที่เรากำลังทำอยู่ให้ดียิ่งขึ้นก็เป็นได้

01
การพัฒนาที่ยั่งยืน

01 การพัฒนาที่ยั่งยืน

ปัจจุบันทุกสังคมต่างบอกกับเราว่า ‘ต้องพัฒนา’ หรือต้องเติบโต ก้าวไปข้างหน้า
หากอยู่ใน**โรงเรียน**หรือมหาวิทยาลัยเรามักถูกสอนว่าต้องเรียนหนังสือเพื่อพัฒนาความรู้ของตนเอง
หากเป็น**นักธุรกิจ** ผู้บริหาร การพัฒนาของพวกเขาอาจเป็นการที่องค์กรเติบโต มีผลกำไรมาก
หรือหากเป็น**นักวิทยาศาสตร์**การพัฒนาอาจหมายถึงการคิดค้นเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน

แล้ว ‘การพัฒนา’ คืออะไรกันแน่ ทำไมทุกคนถึงให้ความสำคัญกับมันมากขนาดนี้ ก่อนจะไปทำความรู้จัก SDGs อยากชวนทุกคนลองตอบคำถามกับตนเองสั้น ๆ ว่า สำหรับทุกคนแล้ว “การพัฒนาคืออะไร?”

1.1 การพัฒนาคืออะไร ?

“

”

ในทางทฤษฎีคำถามสั้น ๆ เรียบง่ายนี้นำมาสู่การศึกษาหาคำตอบอย่างจริงจังถึงขนาดเป็นสาขาวิชาหนึ่งเลยทีเดียว เนื่องจากการพัฒนานั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต พฤติกรรมของมนุษย์ เรียกได้ว่าทุกสาขาวิชาต่างมีมุมมองการพัฒนาในแบบของตนเอง แต่วันนี้เราจะชวนทุกคนไปหาคำตอบผ่าน 5 ตัวละครนี้กัน

SCAN ME

ทำความรู้จักการพัฒนาที่ยั่งยืนในรูปแบบวิดิโอโมชั่นกราฟฟิกโดยสแกนคิวอาร์โค้ด
หรือคลิกที่นี่

Sir John ขุนนางชาวยุโรป เกิดช่วงศตวรรษที่ 16

หน้าที่ของ Sir john คือพากองเรือไปค้าขายต่างแดน เขาต้องทำอย่างไรก็ได้ ให้สินค้าของพวกเขาขายได้ราคาดี และซื้อของกลับประเทศในราคาที่ถูกที่สุด สำหรับ Sir John ยิ่งประเทศของเขา**มีทองคำ แร่เงิน โลหะมีค่ามากเท่าไร ก็ยิ่งแสดงว่าประเทศของพวกเขาร่ำรวย** พัฒนามากเท่านั้น

พาณิชย์นิยม ยุคล่าอาณานิคม
ศตวรรษที่ 16 -18

เถ้าแก่บุญธรรม - เจ้าของโรงสี

ผู้สร้างเนื้อสร้างตัวมาจากการซื้อขายข้าวในยุคสมัยที่คนกลัวอาหารขาดแคลน มีเท่าไรขายได้หมด แต่ข้าวที่ขายดีนั้นมีอยู่ไม่กี่พันธุ์เถ้าแก่จึงบอกให้ชาวนารวมถึงตาบุญมีเลิกปลูกข้าวพันธุ์แปลก ๆ แล้วหันมาซื้อเมล็ดพันธุ์จากเขาไปปลูกแล้วนำมาขายให้กับเขาจะได้ราคาดี สำหรับเถ้าแก่แล้ว **ยิ่งผลิตได้เยอะเท่าไร ก็ยิ่งดีเท่านั้น**

ปฏิวัติอุตสาหกรรม
ช่วง 1760s

ตาบุญมี – ชาวนายุคในน้ำมีปลาในนามีข้าว

ตาบุญมีเกิดมาพร้อมกับเพื่อนร่วมรุ่นนับล้านหลังสงครามโลก เขาขายข้าวให้เถ้าแก่บุญธรรมที่รับซื้อไม่อั้น มีศัตรูตัวฉกาจเป็นแมลงในนาข้าว ตาบุญมีจึงซื้อปุ๋ยเคมียาฆ่าแมลงมาใช้ทำให้ปลูกข้าวได้เยอะขึ้น

ปฏิวัติเขียว
ช่วง 1930s

เจน – ฟรีแลนซ์กราฟิกดีไซน์เนอร์

เจนชอบงานออกแบบดีไซน์ และไม่สมัครงานประจำ เพราะได้ทำในสิ่งที่ชอบ แถมยังยืดหยุ่นไม่มีใครมาคอยบังคับ แต่ก็แลกมากับความไม่แน่นอน เจนต้องทำงานด่วนตามสั่งลูกค้า หลายครั้งต้องยอมลดค่าจ้างเพื่อให้ได้งาน ถึงอย่างนั้น เจนก็ยังหาเวลาเก็บเงินไปเที่ยว ทำงานอาสมัครและยอมซื้อของแพงหากสินค้าชิ้นนั้นเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร
ปัจจุบัน

โลกาภิวัฒน์ การค้าเสรี
ช่วง 1990s

นายสมิท - ช่างยนต์ผลิตเครื่องจักร

ช่างยนต์ผลิตเครื่องจักรสมิทเกิดในยุคที่มีนักวิทยาศาสตร์คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เต็มไปหมดโดยเฉพาะ ‘เครื่องจักรไอน้ำ’ ที่พลิกโฉมประเทศของเขาให้ดูทันสมัยผลิตของได้เยอะ เร็ว และถูกกว่าใคร เพราะมีเครื่องจักรทำแทน แม้ว่าเขาจะต้องทนกลิ่นควันและฝุ่นจากถ่านหินที่ขุดมาใช้มหาศาล สมิทไม่รู้หรอกว่ายุคสมัยของเขาเป็นจุดเริ่มต้นของการ **สะสมก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่พุ่งสูงปรี๊ด ในเวลาต่อมา**

สันติ – วิศวกร

สันติ วิศวกรในโรงงานผลิตชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ทำงานมาตั้งแต่สมัยที่มีการตั้งโรงงานในไทยหมาด ๆ นั่นเป็นครั้งแรกที่เขามีเพื่อนชาวต่างชาติ มีโทรศัพท์มือถือ มีรถยนต์ขับในราคาที่ถูกกว่าสมัยรุ่นพ่อแม่ สำหรับสันติแล้วการมีเงินใช้ มีงานมั่นคง แม้บางครั้งทำงานเกินเวลาแบบไม่ได้ค่าแรงเพิ่มก็ไม่เป็นไร เพราะอย่างน้อยเขาก็ยังมีงานเลี้ยงตัวเองและครอบครัว

1.2 กว่าจะ 'พัฒนา' พวกเขาแลกมากับอะไร ?

Sir John : ยุคล่าอาณานิคม (ศตวรรษที่ 16 – 18)

Sir John เป็นตัวแทนของคนที่เกิดในช่วงศตวรรษที่ 16 ซึ่งลัทธิพาณิชย์นิยมกำลังเฟื่องฟู ในยุคนี้ชาติมหาอำนาจต้องการสั่งสมความมั่งคั่งอย่างสุดขีดเชื่อว่า ชาติที่มี **ทองคำ แร่เงิน โลหะมีค่า แสดงถึงความร่ำรวยและเป็นชาติที่เจริญแล้ว** จึงทำทุกอย่างเพื่อขายสินค้าที่ตนเองผลิตได้ในราคาสูงที่สุดและยึดครองอาณาเขตที่มีทรัพยากรสมบูรณ์ แรงงานราคาถูกเพื่อผลิตวัตถุดิบผลิตสินค้าที่ตนเองต้องการได้ในต้นทุนต่ำ

ในความมั่งคั่งและเจริญรุ่งเรืองของพวกเขา ถูกมองเป็นอำนาจทางการเมืองในการเข้าไปยึดครอง ใช้ทรัพยากรและจัดการดินแดนอื่นตามมุมมองการพัฒนาของตนเราจึงเห็นได้ว่าในการล่าอาณานิคมจะมีการเปลี่ยนแปลงของประเทศอาณานิคมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การยกเลิกธรรมเนียมดั้งเดิม การเปลี่ยนวิธีการปกครองซึ่งก็นำมาสู่รากฐานการปกครองของหลายประเทศในปัจจุบัน

การพัฒนาในยุคของ Sir John ถึงแม้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เป็นรากฐานของปัจจุบันในหลายประเทศ แต่ก็ทำให้เกิดการสูญหายของวัฒนธรรมท้องถิ่น หลายท้องที่เกิดการกีดกันเชื้อชาติ ความเหลื่อมล้ำที่ยังส่งผลมาจนถึงทุกวันนี้

นายสมิท : ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม (ทศวรรษที่ 1760 – 1840)

นายสมิท – ช่างยนต์ผลิตเครื่องจักร ผู้เป็นตัวแทนของยุคสมัยที่เปลี่ยนโลกจากเพาะปลูกค้าขาย ทำงานฝีมือไปตลอดกาลนั่นคือ **ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม** ในยุคนี้มีนักวิทยาศาสตร์คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่มากมายโดยเฉพาะ **'เครื่องจักรไอน้ำ'** ที่พลิกโฉมประเทศซีกโลกตะวันตกให้ทันสมัยสามารถผลิตสินค้าได้ในจำนวนมาก รวดเร็ว ราคาถูกเพราะมีเครื่องจักรทุ่นแรงสมิทและคนรุ่นเดียวกับเขาตื่นเต้นกับสิ่งเหล่านี้มากเพราะมันทำให้เขาและเพื่อนร่วมชาติเป็นส่วนหนึ่งของความยิ่งใหญ่ ไม่ว่าประเทศไหนก็ต้องอยากมีจักรเย็บผ้า รถไฟ ใช้เหมือนพวกเขา อย่างไรก็ตามพวกเขาไม่ได้ตระหนักว่าสิ่งประดิษฐ์ใหม่เหล่านี้ก็นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในชีวิตของพวกเขาไม่ว่าจะเป็น ผู้หญิงในครอบครัวต้องเลิกทอผ้าแล้วไปทำงานโรงงาน หรือตัวเขาเองที่ต้องสูดดมกลิ่นควันและฝุ่นจากถ่านหินที่ขุดมาใช้มหาศาล **โดยที่ไม่รู้เลยว่ายุคสมัยของเขาคือจุดเริ่มต้นของการเพิ่มขึ้นของคาร์บอนไดออกไซด์ที่ค่อย ๆ พุ่งสูงขึ้นในเวลาต่อมา**

การพัฒนาในยุคของสมิททำให้โลกก้าวพ้นจากการผลิตที่ต้องลงมือทำทุกอย่างด้วยแรงงาน มาพึ่งเครื่องจักรเพิ่มความสะดวกสบายให้มนุษย์ แต่ก็เป็นจุดเริ่มต้นของการสะสมคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศที่เกิดจากฝีมือมนุษย์นำมาสู่ภาวะโลกร้อนในปัจจุบัน

เถ้าแก่บุญธรรม- คุณตาบุญมี: ปฏิวัติเขียว (ทศวรรษที่ 1930 – 1960)

‘ปฏิวัติเขียว’ เป็นชื่อเรียกยุคสมัยที่โลกเริ่มหันมาเพาะปลูกเพื่อขายแทนการเพาะปลูกไว้บริโภคในครัวเรือน เกิดขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในตอนนั้นโลกของเรามีประชากรเกิดใหม่พุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว หรือที่เรียกว่า **เบบี้บูมเมอร์(Babyboomer)เถ้าแก่บุญธรรมกับคุณตาบุญมี** ก็เป็นหนึ่งในนั้น พวกเขาสองคนเกิดในยุคที่คนกลัวอาหารขาดแคลนเพราะมีคนบริโภคมากกว่าอาหารที่ผลิตได้ จึงต้องหาวิธีเร่งเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ ทำอย่างไรก็ได้ให้ได้ผลผลิตมากที่สุด คนในยุคนี้ทำทุกอย่างตั้งแต่การปรับปรุงพันธุ์พืชให้โตเร็ว ใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลงเพื่อให้พืชผลทนต่อโรคจนมีอาหารเพียงพอกับทุกคน ชาวนาอย่างตาบุญมี จึงมีรายได้ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ขณะที่คนค้าขายอย่างเถ้าแก่บุญธรรมก็สามารถสร้างเนื้อสร้างตัวได้จากเหตุการณ์นี้

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของคนรุ่นเถ้าแก่บุญธรรม กับตาบุญมีก็เป็นจุดเริ่มต้นของการใช้ปุ๋ยเคมียาฆ่าแมลงในปริมาณมากจนเกิดสารตกค้างส่งผลเสียต่อสุขภาพทั้งคนกินและคนปลูก ความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ก็ลดลงเพราะทุกคนหันมาปลูกพืชเฉพาะพันธุ์ที่ขายได้ราคา นอกจากนี้ยังเกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อใช้ทำเกษตร

การพัฒนาในยุคของเถ้าแก่บุญธรรม ตาบุญมี (รวมถึงคุณทวดของเรา) ทำให้โลกมีอาหารเพียงพอกับทุกคน แต่ก็ผลิตอาหารที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ และทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม

สันติ: ยุคโลกาภิวัฒน์ การค้าเสรี ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990s ถึงปัจจุบัน

สันติเป็นวิศวกรที่เริ่มต้นชีวิตการทำงานในสมัยที่โลกเริ่มให้ความสำคัญกับอิสระเสรีภาพ จากเคยมีระเบียบเคร่งครัดกับชาวต่างชาติที่เข้ามาทำการค้า ก็ผ่อนคลายลงการเดินทางไปต่างประเทศสะดวกสบายขึ้น สันติจึงได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานต่างประเทศ มีเพื่อนชาวต่างชาติ มีรถยนต์ขับในราคาที่มนุษย์เงินเดือนรายได้ปานกลางแบบเขาสามารถซื้อได้

เพราะในขณะนั้นกระแสแนวคิดแบบประชาธิปไตย ความเท่าเทียม สิทธิมนุษยชนกำลังได้รับความนิยม มีความเชื่อมั่นว่าหากเราสามารถเดินทางไปไหนก็ได้ ลงทุน สร้างกิจการได้อย่างอิสระ โดยไม่ถูกควบคุมจากรัฐ (หรือควบคุมน้อยที่สุด) จะทำให้เศรษฐกิจดี **เมื่อทุกคนมีเงินประเทศก็จะพัฒนาไปเอง**

ซึ่งก็เป็นเช่นนั้นจริง ประเทศกำลังพัฒนารวมถึงประเทศไทยกลายเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่มาแรงที่สุดประเทศหนึ่งในเอเชีย คนยากจนทั่วโลกลดลง คนวัยทำงานรุ่นนี้ (ซึ่งก็คือพ่อแม่ของเราในเวลาต่อมา) เห็นว่าการทำงานเป็นโอกาสที่จะทำให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประกอบกับได้รับการสั่งสอนจากคนรุ่นก่อนหน้า (คุณตา คุณยายของพวกเรา) ว่าการมีงานทำคือความโชคดีมาก หากเทียบกับสมัยก่อนหน้าซึ่งมีอาชีพไม่หลากหลายและใช้ชีวิตลำบากมากกว่ามาก ดังนั้น เมื่อมีงานที่ดีทำต้องขยัน อดทน จึงจะสามารถสร้างฐานะทางการเงินครอบครัวที่มั่นคงได้ ให้ความสำคัญกับการศึกษา คนรุ่นนี้ยอมจ่ายค่าเข้าเรียนที่แพงขึ้น หากมันจะทำให้เรา ลูกของพวกเขาได้เรียนในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

แม้การเติบโตทางเศรษฐกิจแบบพุ่งพรวดจะทำให้คนจนลดลง แต่มันกลับทำให้ความแตกต่างของรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวยเพิ่มมากขึ้น โอกาสที่คนจนจะยกระดับตนเองให้มีฐานะที่ดีเป็นเรื่องยากกว่าเดิม เพราะคนจนมีทุนตั้งต้นน้อย ขาดการศึกษาและสุขภาพที่ดี ขาดที่ดินที่จะเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้มาลงทุนทำกิจการ ค่าจ้างก็เพิ่มขึ้นช้ามาก ทั้งหมดนี้นำมาสู่ปัญหา ความเหลื่อมล้ำ นอกจากนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ละเลยผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้โลกเสื่อมโทรมลงไปมาก

การพัฒนาในยุคของสันติ (รวมถึงพ่อแม่ของเรา) ย่อโลกให้เล็กลง สิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น คนยากจนน้อยลงเพราะมีงานทำ แต่ก็แลกมากับความเหลื่อมล้ำและทำให้สิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

ยุคข้อมูลข่าวสาร และดิจิทัล ปัจจุบัน

เจน ตัวแทนของคน Gen Z รุ่นแรก (เกิดในปี 1997 – 2015) ที่เพิ่งเริ่มต้นชีวิตวัยทำงาน คนรุ่นเดียวกับเจน ซึ่งรวมถึงพวกเราเยาวชนทุกคนเกิดมาพร้อมกับโทรศัพท์มือถือ อินเตอร์เน็ต ปัจจัยที่ทำให้พวกเราแตกต่างกับคนรุ่นพ่อแม่อย่างสุดขั้ว ทั้งวิธีคิด ความช่างถาม ช่างสงสัย และไม่ได้รู้สึกว่าการมีเงินมากเพียงอย่างเดียวจะทำให้มีชีวิตที่ดี นั่นเป็นเหตุผลว่าทำไมเจนจึงเลือกอาชีพฟรีแลนซ์ไม่ยอมสมัครงานประจำ เพราะต้องการความยืดหยุ่น แต่ก็แลกมากับความไม่แน่นอน ไม่มีสวัสดิการและบางครั้งก็ถูกกดค่าแรง

แม้จะดูทันสมัย สะดวกสบาย แต่เจนและพวกเราต่างเติบโตมาพร้อมกับการรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำที่รุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ คนรุ่นนี้จึงไม่คิดว่าการขยันทำงานเพียงอย่างเดียวจะทำให้มีชีวิตที่ดีได้ เพราะอาจต้องอาศัยอยู่ในโลกที่อากาศเป็นพิษ เกิดโรคระบาดถี่ขึ้น และอีกมากมายที่ยังคาดไม่ถึง คนรุ่นนี้จึงกังวล และให้ความสำคัญกับปัญหารอบตัวมากเป็นพิเศษ **การพัฒนาสำหรับคนรุ่นนี้จึงไม่ได้หยุดแค่มีเงินเลี้ยงชีพอีกต่อไป**

ไม่ว่าสำหรับคนยุคไหน ‘การพัฒนา’ จะต้องเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตของทุกคนดีขึ้น ไม่ว่าด้านใดด้านหนึ่ง ทว่า ‘ดีขึ้น’ สำหรับทุกคนกลับต่างกัน ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาใหม่โดยไม่ตั้งใจ

แล้วแบบไหน ? จึงจะเป็นการพัฒนาที่ดีสำหรับทุกคน

เมื่อปี 2012 มีการเผยแพร่เอกสารชื่อ “The Future we want” ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพสังคมปัญหาที่โลกกำลังเผชิญโดยรวบรวมข้อมูลเพื่อยืนยันคำตอบว่าการพัฒนาเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้ทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เป็นเรื่องจริง โดยที่มนุษย์เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้มันรุนแรงขึ้น ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ต่อไป พวกเราและคนรุ่นต่อไปอาจไม่สามารถอาศัยอยู่บนโลกนี้ได้ นั่นเป็นเหตุผลที่มีคนเสนอแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้น โดยเสนอว่า **การพัฒนาต่อจากนี้ต้องสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม จึงจะดีกับทุกคนและโลก**

1.3 ทำไมต้องเราต้องทำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ?

โลกเผชิญความเสี่ยงที่เปลี่ยนไป

จากเรื่องราวของ 5 ตัวละครผู้เป็นตัวแทนของแต่ละยุคสมัยจะเห็นว่า มนุษย์ต่างต้องรับมือกับปัญหาต่างรูปแบบกัน เช่น **ยุคล่าอาณานิคมของ** Sir John ที่ต้องแก่งแย่งดินแดน ทรัพยากรเพื่อความยิ่งใหญ่และเอาตัวรอด **ยุคปฏิวัติเขียว**ของเจ้าสัวบุญธรรม และคุณตาบุญมี เผชิญกับภาวะอาหารขาดแคลนหลังเกิดสงครามโลก **ยุคโลกาภิวัฒน์และการค้าเสรี** ของสันติที่ต้องปรับตัว ทำงานอย่างหนักเพื่อหน้าที่การงานมั่นคง และเอาตัวรอดจากวิกฤติเศรษฐกิจ

ขณะที่เจนซึ่งเป็นตัวแทนของคนวัยใกล้เคียงกับพวกเราเยาวชน เติบโตมาท่ามกลางการรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม อากาศแปรปรวน ร้อนจัด หนาวจัด ความเหลื่อมล้ำระหว่างรายได้ของคนรวย – คนจน โรคอุบัติใหม่ ซึ่งล้วนเป็นเรื่องที่มนุษย์ไม่เคยเจอมาก่อน นอกจากนี้มันยังมีความซับซ้อนไม่สามารถแก้ไข หรือแยกกันทำทีละเรื่อง ทั้งยังส่งผลกระทบวงกว้างแม้ในประเทศที่ไม่ได้สร้างปัญหาก็อาจต้องได้รับความเสียหายจากมันอยู่ดี นั่นหมายความว่า **เราจะทำแบบเดิม เพื่อจัดการปัญหาใหม่ไม่ได้อีกต่อไป**

3 สิ่งที่ทำให้วิธีคิดแบบเดิมเอาชนะปัญหาไม่ได้

เหตุผลที่เราไม่สามารถจัดการกับปัญหาทั้งที่กำลังเผชิญอยู่และอาจเกิดขึ้นในอนาคตด้วยวิธีการเดิมได้ เนื่องจากลักษณะของแนวคิดแบบเดิมนั้นจะเน้นการทำแบบเส้นตรง ทำทีละขั้นตอน และมองทุกอย่างแยกขาดจากกันชัดเจน แต่ทว่า สิ่งที่เราเผชิญอยู่นั้นตรงข้ามกับวิธีการเหล่านี้โดยสิ้นเชิง เพราะปัญหาของโลกปัจจุบัน และอนาคตโดยส่วนใหญ่มีลักษณะ 3 ประการต่อไปนี้

ปัญหาซับซ้อนขึ้น

มีสาเหตุหรือเป็นผลมาจากปัญหาอื่น ๆ ที่มีขนาดใหญ่และรุนแรงไม่แพ้กัน การเลือกทำค่อย ๆ แก้ทีละปัญหา นอกจากจะไม่สำเร็จแล้ว อาจส่งผลเสียหรือเกิดปัญหาใหม่ขึ้นมาได้

ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยจิตสำนึกเพียงอย่างเดียว

หลายปัญหานั้นเกิดขึ้นยาวนานมากเกินกว่าจะแก้ไขด้วยการเปลี่ยนพฤติกรรมเพียงอย่างเดียวต้องอาศัยการเปลี่ยนระบบ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีพฤติกรรม ที่ดีเหล่านั้นด้วย จึงเป็นเหตุผลว่า ทำไมแคมเปญรณรงค์ต่าง ๆ จึงได้ผลเพียงชั่วคราว

แบ่งแยกไม่ได้ และมุมมองชาตินิยมแบบสุดโต่งส่งผลต่อการแก้ปัญหา

เพราะปัญหาที่เผชิญอยู่นั้นไม่แบ่งแยกพรมแดน เชื้อชาติ ไม่ว่าคนจากพื้นที่นั้นหรือประเทศนั้นเป็นต้นเหตุของปัญหาหรือไม่ เมื่อเกิดขึ้นแล้วทุกคนต่างได้รับผลกระทบจากมัน และไม่สามารถรอดพ้นหากไม่ใช้ความร่วมมืออย่างจริงจัง

ตัวอย่างปัญหาที่สะท้อนว่าเราทำแบบเดิมไม่ได้อีกแล้ว

ปัญหาขยะพลาสติกในทะเล

ปัจจุบันมีการประเมินว่า หากเรานำขยะพลาสติกในทะเลมากองรวมกันจะมีขนาดใหญ่สองเท่าของรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา[2] โดยส่วนใหญ่มาจากขยะบนบก แม้เราไม่ได้ทิ้งขยะลงในทะเลโดยตรง ขยะที่ทิ้งลงถังอย่างถูกต้องแล้วก็อาจลงสู่ทะเลได้อยู่ดี การแก้ปัญหานี้ต้องมีระบบจัดการขยะที่ดีมาก และไม่ใช่แค่ประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่ต้องเป็นทุกประเทศที่มีทางออกสู่ทะเล ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายเลย เพราะการจัดการขยะที่สมบูรณ์แบบเกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนวัสดุเหล่านั้นจะกลายเป็นขยะด้วยซ้ำ กล่าวคือ เริ่มต้นตั้งแต่ การผลิต การทิ้งขยะในครัวเรือน ไปจนถึงการกำจัดขยะในบ่อขยะขนาดมหึมา จะเห็นว่ามีคนเข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มากมายการออกมาตรการเชิงบังคับที่เข้มงวดทันทีจะส่งผลกระทบในวงกว้าง แต่หากไม่ทำอะไรเลยหรือทำน้อยเกินไปก็จะแก้ปัญหาไม่ได้

นอกจากปัญหาขยะทางทะเลแล้วยังมีปัญหาอื่น ๆ อีกมากที่มีลักษณะเหมือน 3 ข้อ ข้างต้น จนไม่สามารถแก้ไขด้วยวิธีเดิมได้ ทุกคนคิดว่ามีอะไรอีกบ้าง ?

"

.....

.....

.....

"

จากข้อมูลและเหตุการณ์ตัวอย่าง ทำให้เห็นแล้วว่าโลกเผชิญความเสี่ยงที่แตกต่าง รุนแรงกว่าเดิม และไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยวิธีเดิมได้อีกแล้ว เราจำเป็นต้องคำนึงถึงและทำตามแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง เพราะปัญหาทั้งหมดทำให้ความยั่งยืนไม่ใช่ทางเลือก แต่เป็นทางรอดของพวกเราทุกคน

[2] theoceancleanup, 'WHAT IS THE GREAT PACIFIC GARBAGE PATCH?' <https://theoceancleanup.com/great-pacific-garbage-patch/> (1 ธันวาคม 2564)

1.4 การพัฒนาที่ยั่งยืนคืออะไร?

การพัฒนาที่ยั่งยืน

“การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคต ต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตนเอง” - นิยามจาก Our Common Future

หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า คือ การพัฒนาที่เราสามารถใช้ชีวิตในแบบที่ต้องการ แต่ต้องไม่ทำให้คนรุ่นหลังลำบากหรือต้องมาแก้ปัญหาที่เราสร้างเอาไว้นั่นเอง ซึ่งการพัฒนาแบบนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทุกคนเข้าใจและเห็นตรงกันว่า เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมเป็นมิติที่มีความเกี้อหนุนกันอยู่ หากระบบใดมีปัญหาก็จะส่งผลเสียต่ออีกระบบหนึ่งไปด้วย ดังนั้น **การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเน้นการสร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือ ที่เรียกว่า 3 เสาหลักความยั่งยืน**

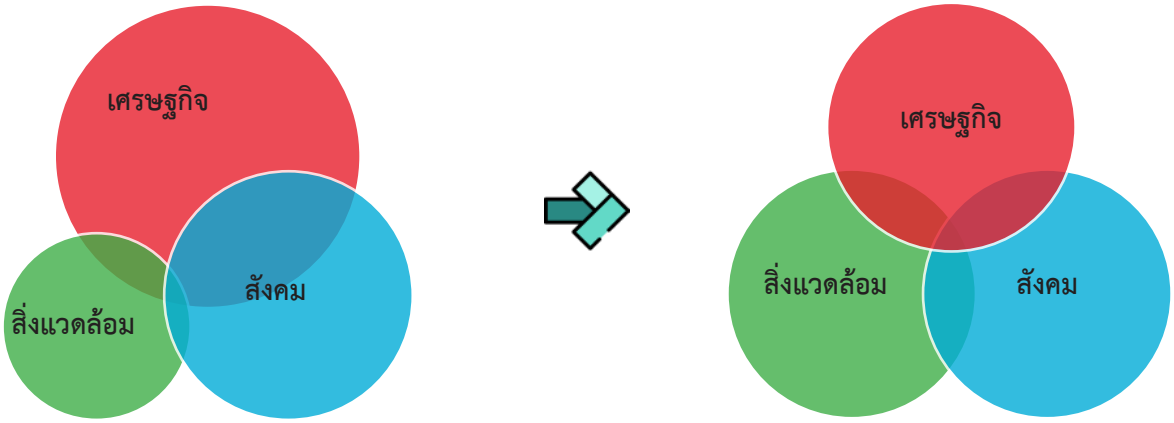

สิ่งที่เป็น สิ่งที่ควรจะเป็น

ทั้งนี้ เนื่องจากที่ผ่านมาเราได้ทำลายสิ่งแวดล้อมจนเสื่อมโทรมอย่างมาก จึงอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นความพยายามทำให้สิ่งที่เป็นอยู่ในภาพซ้ายกลับเข้ามาสู่สิ่งที่ควรจะเป็นดังภาพขวา

1.5 เยาวชนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทำไมการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงสำคัญกับเยาวชน

คุณภาพชีวิตของเยาวชน 1.3 พันล้านคนขึ้นอยู่กับการพัฒนาที่ยั่งยืน – ในปี 2030 จะมีเยาวชนทั่วโลกถึง 1.3 พันล้านคน หรือประมาณร้อยละ 15 ของประชากรโลกในขณะนั้น ซึ่งคาดว่าจะอยู่ที่ 8.5 พันล้านคน (United nation: New York, 2015) แม้ตัวเลขจะไม่พุ่งสูงอย่างที่เคยเกิดขึ้นในช่วงหลังสงครามโลก แต่เยาวชนรุ่นนี้และที่กำลังจะเกิดตามมา ล้วนเติบโตท่ามกลางปัญหาสิ่งแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและปัญหาสังคมอีกมากมาย หากไม่เร่งผลักดันให้โลกพัฒนาอย่างยั่งยืนตั้งแต่ตอนนี้ เยาวชนจำนวนมากอาจมีความเป็นอยู่ที่ไม่ดี กล่าวคือ **อาจมีเยาวชนขาดแคลนสารอาหาร เจ็บป่วย หลุดจากระบบการศึกษา รวมถึงต้องอาศัยอยู่ในชุมชนที่เสื่อมโทรม เผชิญกับมลพิษทางอากาศ**

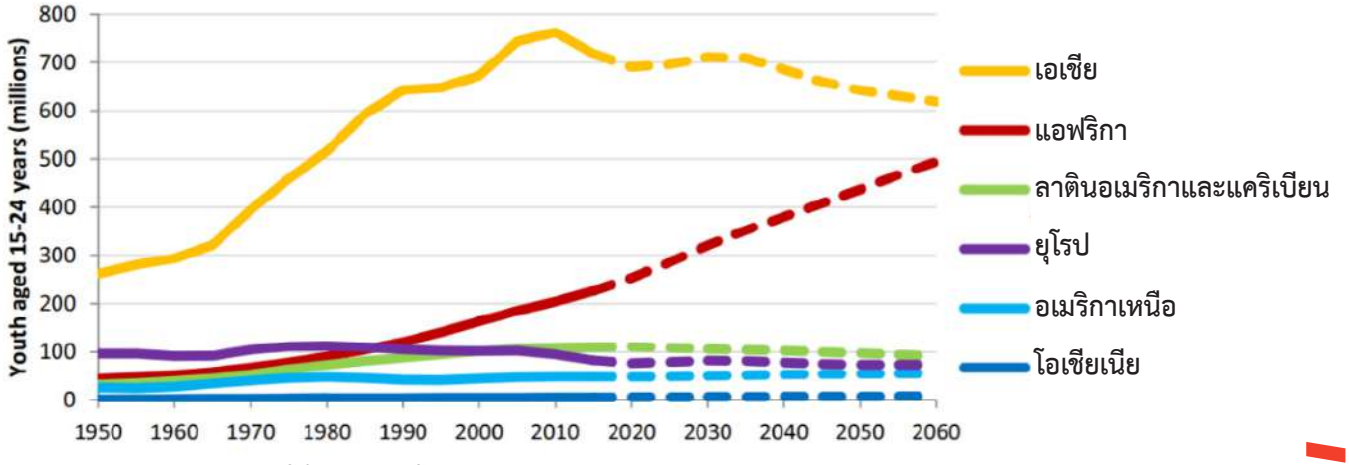

แนวโน้มการเติบโตของจำนวนเยาวชนแต่ละภูมิภาค

ที่มา: Youth Population trends and Sustainable Development

เยาวชนคือ ผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มสำคัญ – เยาวชนมักเป็นผู้ได้รับผลกระทบ หรือต้องปฏิบัติตามการตัดสินใจของผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ครู หรือรัฐบาลที่กำหนดนโยบายที่ส่งผลต่อพวกเรา ดังนั้น เยาวชนจึงควรมีส่วนร่วมออกแบบ ตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตของตนเอง

เยาวชนรุ่นนี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในช่วงเวลาที่ท้าทายที่สุด - อีก 5 -10 ปีข้างหน้าเป็นช่วงเวลาที่คาดการณ์ว่าโลกจะเผชิญกับปัญหาที่มนุษย์ไม่คุ้นเคยอีกมาก โดยเฉพาะปัญหาสิ่งแวดล้อม เยาวชนรุ่นนี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในช่วงเวลาที่ท้าทายมากที่สุด ดังนั้น หากวันนี้เราไม่ทำความเข้าใจ หรือพยายามเข้ามามีส่วนร่วมทางใดเลย คนที่จะได้รับผลกระทบอย่างหนักคือ พวกเราเอง

ทำไมเยาวชนจึงสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

นอกจากเราจะต้องการโลกที่ดีแล้ว โลกที่ดีจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยพลังจากเยาวชนด้วยเหตุผล ดังนี้

เยาวชนรุ่นนี้ คือ คนที่กำหนดอนาคตโลก - เยาวชนที่มีอายุ 15 -24 ปี ในปัจจุบัน คือ ประชากรที่จะเติบโตเข้าสู่วัยทำงานกลายเป็นคนขับเคลื่อนเศรษฐกิจและดูแลคนในครอบครัว รวมถึงกลายเป็นผู้นำภาคส่วนต่าง ๆ ในอีก 5-10 ปี เยาวชนจึงจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทร่วมออกแบบอนาคตที่เราเห็นตั้งแต่เริ่มต้น

เยาวชนสื่อสารและบอกความต้องการที่นำมาสู่การแก้บางปัญหาได้ดีกว่าผู้ใหญ่ โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวกับเยาวชนเอง เช่น รูปแบบการเรียนรู้ ปัญหาการกลั่นแกล้ง ความกดดัน ความเครียดในระบบการศึกษา เป็นต้น

เยาวชนมีทักษะบางอย่างที่จำเป็นต่อการแก้ไขปัญหา ดังกล่าวข้างต้นว่าสภาพปัญหาต่อจากนี้ซับซ้อน และแตกต่างจากในอดีต จำเป็นต้องใช้ทักษะใหม่ ๆ เข้ามาช่วยหนุนเสริม รับมือกับมันไม่ว่าจะเป็นการใช้เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ ความยืดหยุ่น ปรับตัวเร็ว การสื่อสารที่มีพลัง ซึ่งเป็นทักษะโดดเด่นของเยาวชนรุ่นนี้

1.6 มาลองดู!! คุณมีส่วนร่วมกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับใด

เราทุกคนสามารถมีส่วนร่วมทำให้การพัฒนาที่ยั่งยืนเกิดขึ้นอย่างเป็นจริงได้ ตั้งแต่ระดับที่ง่ายที่สุดทำได้ทันที ไปจนถึงระดับที่สามารถเปลี่ยนแปลงสังคมได้ในวงกว้าง มาลองสำรวจไปพร้อมกันว่าตอนนี้เรากำลังมีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด ? แล้วยังทำอะไรได้อีกบ้าง ?

ระดับผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

(Change Makers)

ระดับบุคคล

(Individual)

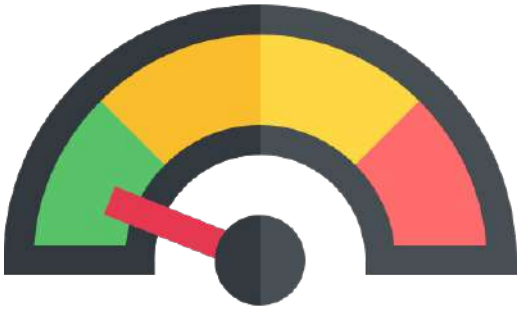

ระดับพลเมืองตื่นรู้

(Active Citizen)

ระดับบุคคล (Individual) : ตั้งคำถามต่อสิ่งรอบตัว เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

เป็นระดับการลงมือทำที่ง่ายที่สุด ทำได้ทันทีนั่นคือ **“การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเอง”** ลองถามตัวเองว่าคุณทำสิ่งเหล่านี้เป็นประจำหรือเปล่า ?

(1) ฝึกตั้งคำถามต่อสิ่งรอบตัว: การตั้งคำถามเป็นจุดเริ่มต้นของการฉุกคิดถึงความสมเหตุสมผลในสิ่งที่เกิดขึ้น ความสงสัยจะทำให้เราพยายามหาคำตอบโดยปราศจากอคติ ช่วยให้เราเป็นคนมีเหตุผล รู้จักไตร่ตรองก่อนตัดสิน (Critical Thinker) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจปัญหาที่ซับซ้อนมีมุมมองสอดคล้องกับวิธีคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

(2) เปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค: ทำได้ทั้งทำ และงด ยกตัวอย่างเช่น

ทำ: เริ่มต้นจากการรับประทานอาหารไม่เหลือทิ้ง เลือกซื้อสินค้าที่มีฉลากแสดงว่าเป็นกระบวนการผลิตไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

งด: ไม่ซื้อสินค้าที่มีกระบวนการผลิตขัดกับแนวทางความยั่งยืน เช่น ผู้ผลิตสินค้าใช้แรงงานทาส กดขี่พนักงาน หรือโรงงานผลิตปล่อยของเสียเป็นอันตรายต่อชุมชน สิ่งแวดล้อม วิธีการนี้จะช่วยส่งสัญญาณถึงให้ผู้ผลิตปรับตัวได้เป็นอย่างดี

(3) หยุดพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับความยั่งยืน: ความยั่งยืนไม่ได้จำกัดแค่เรื่องสิ่งแวดล้อม แต่ยังรวมถึงการปฏิบัติกับทุกคนอย่างเคารพ ให้เกียรติผู้อื่น ดังนั้นเราจึงต้องหยุดพฤติกรรมที่เป็นการบั่นทอน ไม่ให้เกียรติผู้อื่นไม่ว่าโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เช่น การไม่ล้อเลียนหรือบูลลี่ รูปร่าง หน้าตา ไม่ใช้อายุ ฐานะเอาเปรียบหรือดูหมิ่นคนอื่น

(4) เปิดกว้างทางความคิด ทำความเข้าใจความหลากหลาย: เราอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลาย ทั้งเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ความคิดเห็น จึงควรเปิดกว้าง ไม่แสดงความรังเกียจ ไม่ยึดความคิดเห็นของตัวเองเป็นใหญ่

หากคุณมีสิ่งเหล่านี้เกิน 3 ข้อ หรือทำค่อนข้างบ่อย ถือว่ามีส่วนร่วมใน<u>ระดับบุคคล</u>แล้ว การเปลี่ยนแปลงระดับนี้เห็นผลชัดเจนต่อตนเองในทันที แม้จะดูเล็กน้อยแต่ก็สามารถนำมาสู่ผลกระทบหรือเกิดเป็นค่านิยมใหม่ในสังคมได้ หากจำนวนผู้ที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมีมากขึ้น

ระดับผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง (Change Makers) : มีจุดยืน ทำให้คนอื่นอยากเปลี่ยนแปลง

เป็นระดับการมีส่วนร่วมของคนธรรมดาที่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับความยั่งยืนอยู่แล้ว และอยากทำให้คนรอบตัวเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย คนที่อยากสร้างการเปลี่ยนแปลงในระดับนี้ไม่จำเป็นต้องตั้งกลุ่มกิจกรรม หรือคิดโครงการใด ๆ แต่จะเน้นไปที่การแสดงจุดยืนของตนเอง เพื่อส่งสัญญาณให้คนรอบตัว เริ่มเข้าใจ เห็นด้วยกับเรา คุณอาจเป็นมีส่วนร่วมในระดับนี้ ถ้าคุณมักทำสิ่งเหล่านี้...

(1) แสดงออกทางจุดยืนของตนเองเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่สอดคล้องกับความยั่งยืน และต่อต้านกิจกรรมที่ขัดต่อความยั่งยืน - เช่น การแสดงความเห็นบนโซเชียลมีเดีย การรณรงค์เชิงสัญลักษณ์เพื่อแสดงออกว่าตนเองส่งเสริมหรือ ไม่เห็นด้วยกับประเด็นหนึ่ง ๆ ที่เกิดขึ้น

(2) สื่อสารให้ข้อมูลที่ถูกต้องเมื่อพบเห็นพฤติกรรมที่ขัดต่อความยั่งยืน - เช่น พบเห็นการล้อเลียน จึงให้ข้อมูลต่อคนรอบตัวว่าสิ่งที่ทำอยู่ไม่ถูกต้อง ตักเตือน หรือแนะนำด้วยวิธีการที่เหมาะสม

คุณมักออกมาพูดหรือแสดงความเห็นเสมอ หากมันเป็นเรื่องเกี่ยวกับ...

"

.....

.....

.....

"

ระดับพลเมืองตื่นรู้ หรือ Active citizen : เข้าไปมีส่วนร่วม มีบทบาทนำ ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง

เป็นการมีส่วนร่วมระดับสูงสุดของคนธรรมดาที่ตื่นตัวไม่เพียงแต่มีพฤติกรรมที่ดีและชักชวนคนรอบตัวให้ทำตาม แต่ยังต้องการให้แนวคิดที่ตนเองเชื่อมั่นผลักดันไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับใหญ่ขึ้น คนกลุ่มนี้จะเริ่มให้ความสำคัญกับความเป็นไปของสังคม เข้าไปมีบทบาทเป็นผู้นำ มีส่วนร่วมในประเด็นที่ตนเองสนใจ อยากผลักดันให้เกิดขึ้นจริง ยกตัวอย่างเช่น

(1) การมีส่วนร่วมทางการเมือง - การใช้สิทธิเลือกตั้งเลือกผู้นำที่มีนโยบายสอดคล้องกับความยั่งยืน ร่วมแสดงความเห็นต่อกิจกรรมหรือนโยบายที่ส่งผลต่อความยั่งยืน

(2) การมีส่วนร่วมในการเรียกร้อง ตรวจสอบ ผ่านช่องทางที่ตนเองสามารถทำได้ เช่น การเรียกร้องโดยสันติผ่านแคมเปญทางโซเชียลมีเดีย การร่วมส่งความเห็นต่อประเด็นทางสังคมต่อช่องทางรับความคิดเห็นของรัฐเป็นต้น

(3) การรวมกลุ่มเพื่อผลักดันสิ่งที่ตนเองสนใจ – เป็นการรวมตัวของคนที่เชื่อมั่น หรือต้องการสร้างความเปลี่ยนแปลงในเรื่องเดียวกัน อาจทำในรูปแบบของการจัดตั้งชุมนุม ชมรมในสถานศึกษา หรือรวมตัวกันโดยอิสระเพื่อทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน

ยังจำได้ไหม? นโยบายเด่นของสส. หรือผู้นำคนล่าสุดที่คุณเลือกคืออะไร ตอนนี้พวกเขาได้ลงมือทำมันหรือยัง

หลังจากเรียนรู้ในบทแรกคุณคิดว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นกับตัวคุณแค่ไหน

1	2	3	4	5
แทบไม่จำเป็น	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	จำเป็นที่สุด

คุณคิดว่าตนเองมีส่วนร่วมกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับใด

- [ ] 1. ระดับบุคคล
- [ ] 2. ระดับผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง
- [ ] 3. ระดับพลเมืองตื่นรู้

ช่วยยกตัวอย่างสิ่งที่สะท้อนว่าคุณมีส่วนร่วมในระดับนั้น

02
ทำความรู้จักเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

02 ทำความรู้จักเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

2.1 SDGs คืออะไร?

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) หรือเรียกอีกอย่างว่า วาระพัฒนา 2030 (Agenda 2030) เป็นเป้าหมายระดับโลกจำนวน 17 เป้าหมายที่สมาชิกสหประชาชาติ 193 ประเทศร่วมกันกำหนด โดยให้คำมั่นว่าทุกประเทศต้องร่วมกันผลักดันประเด็นเหล่านี้เพื่อให้ทุกคนบนโลก มีชีวิตที่ดีทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ภายในระยะเวลา 15 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – 2573 (ค.ศ. 2016-2030)

แต่ทำไมสมาชิกสหประชาชาติจึงเห็นตรงกันว่าควรกำหนด SDGs ?
เราจะพาทุกคนไปหาคำตอบนี้ด้วยการย้อนกลับไปก่อนจะเกิด SDGs

2.2 กว่าจะเป็น SDGs

ก่อนจะเกิด SDGs โลกของเราเคยมีเป้าหมายการพัฒนาอื่นมาก่อนเรียกว่า **เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals หรือ MDGs)** เป็นวาระที่กำหนดในช่วงปี 2001-2015 มีหลักการสำคัญคือต้องการให้ประเทศที่พัฒนาแล้วส่งเสริม ช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาใน 8 เป้าหมาย ได้แก่

เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนและความหิวโหย
เป้าหมายที่ 2 ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา
เป้าหมายที่ 3 ส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศและส่งเสริมบทบาทสตรี
เป้าหมายที่ 4 ลดอัตราการตายของเด็ก
เป้าหมายที่ 5 พัฒนาสุขภาพสตรีมีครรภ์
เป้าหมายที่ 6 ต่อสู้โรคเอดส์ มาลาเรีย และโรคติดต่ออื่น ๆ
เป้าหมายที่ 7 รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ
เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในประชาคมโลก

ผลของ MDGs ทำให้คุณภาพชีวิตคนทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด (Last Development Countries : LDCs) ดีขึ้นในหลาย ๆ ด้านยกตัวอย่างเช่น

- ผู้มีรายได้ใต้เส้นความยากจนสุดขีด (ขณะนั้นวัดจากคนที่มีค่าใช้จ่ายดำรงชีพรายวันต่ำกว่า $1.25 ต่อวัน) ลดลงกว่าครึ่ง เหลือประมาณ 836 ล้านคนในปี 2015
- เกิดความเสมอภาคทางเพศในการเข้าถึงการศึกษาในประเทศส่วนใหญ่พัฒนาไปจากปี 2000
- ลดการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ได้มากกว่าครึ่งหนึ่งเทียบกับปี 1990
- การตายของแม่ระหว่างคลอดลดลงกว่า 45% ทั่วโลก
- การตายจากมาลาเรียและวัณโรคลดลง 6.2 ล้านเคสและ 37 ล้านเคส
- มีคนเข้าถึงน้ำดื่มที่สะอาดเพิ่มขึ้น 2.6 พันล้านคนในช่วงปี 1990 – 2015

อย่างไรก็ตาม ปัญหาเหล่านี้ก็ยังไม่หมดไป ทั้งยังมีปัญหาใหม่เกิดขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) การเพิ่มขึ้นของประชากรที่ทำให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นและเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว เกิดความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจ สังคมและปัญหาการเมืองรุนแรงขึ้น

ด้วยเหตุนี้ในการประชุม Rio+ 20 ซึ่งเป็นการประชุมสหประชาชาติที่มีบทบาทสำคัญต่อความร่วมมือเพื่อจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ณ เมืองรีโอเดจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปี 2012 ได้หารือกันว่า หลังจากเป้าหมาย MDGs สิ้นสุดลงในปี 2015 โลกจะทำอย่างไรกับปัญหาเหล่านี้ ที่ประชุมจึงเสนอให้เริ่มร่างวาระการพัฒนาหลังปี 2015 อันจะเป็นเป้าหมายการพัฒนาชุดใหม่หลัง MDGs โดยออกแบบกระบวนการให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมระดมความเห็นตั้งแต่องค์กรระดับนานาชาติไปจนถึงคนทั่วไป โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง รวมกว่า 8.5 ล้านคน เพื่อหาคำตอบว่า **‘โลกที่ทุกคนอยากเห็นในปี 2030 ควรเป็นอย่างไร’** จนออกมาเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 17 เป้าหมาย ที่เรารู้จักกันในนาม SDGs

แล้วโลกที่คุณอยากเห็นในปี 2030 เป็นอย่างไร?

"

"

การเดินทางของ SDGs

การที่คนเข้ามามีส่วนร่วมกว่า 8.5 ล้านคน อาจไม่ได้มากหากเทียบกับสัดส่วนของประชากรทั้งโลก แต่นี่ถือเป็นกระบวนการคิดเป้าหมายที่มีคนเข้ามาร่วมแสดงความเห็นมากที่สุดเท่าที่โลกเคยมีมา ความแตกต่างสำคัญของ MDGs กับ SDGs คือระดับการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และการนำเป้าหมายไปปฏิบัตินี่เอง ในขณะที่ MDGs เป็นเป้าหมายที่ประเทศพัฒนาเป็นผู้กำหนดขึ้น เพื่อยกระดับการพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนานั้น SDGs มีที่มาจากกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางและการเจรจาร่วมกันของทุกประเทศ กลายเป็นความตกลงร่วมกันของประเทศสมาชิกสหประชาชาติและมีลักษณะเป็นสากล ซึ่งทุกประเทศที่ร่วมลงนามนำไปปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายและสร้างอนาคตที่เราอยากเห็นร่วมกัน

Fun fact

ประเทศไทยมีส่วนร่วมกับการคิด SDGs ด้วยเช่นกัน โดยในขณะนั้นโครงการ Social Watch โดยสถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบในการสร้างการมีส่วนร่วมนำความเห็นจากนักวิชาการ ภาคประชาสังคม และกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ

2.3 เรื่องที่ควรรู้เกี่ยวกับ SDGs

SDGS

เป้าหมายชุดที่ 2 ของโลก

3 เสาหลัก

5Ps

17 เป้าหมาย (Goals)

169 เป้าหมายย่อย (Targets)

247 ตัวชี้วัด (Indicators)

SCAN ME

ทำความรู้จักการพัฒนาที่ยั่งยืน
ในรูปแบบวิดิโอโมชั่นกราฟฟิก
โดยสแกนคิวอาร์โค้ด หรือคลิกที่นี่

โครงสร้างของ SDGs

ถ้าคุณเป็นหนึ่งในผู้นำโลก คุณคิดว่าการตั้งเป้าหมายทั้ง 17 ข้อออกมานั้นเพียงพอไหม? เพื่อให้นักพัฒนาและคนทั่วโลกเอาเป้าหมายนี้ไปใช้ได้จริง SDGs จึงต้องมีกรอบแนวทางที่ชัดเจน และมีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ จึงได้ออกแบบโครงสร้างของ SDGs ออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ระดับเป้าหมาย หรือ Goals เป็นเป้าหมายใหญ่ที่สุดเพื่อกำหนดภาพอนาคตที่เราอยากสร้างร่วมกัน ซึ่งในที่นี้คือ SDGs 17 เป้าหมาย

ระดับเป้าหมายย่อย หรือ Target (เดิมเรียกว่า เป้าประสงค์) เป็นเป้าระดับย่อยจำนวน 169 เป้าหมายย่อย (Target) ที่กำหนดเพื่อให้รู้ว่าเราต้องทำอะไรบ้างจึงจะบรรลุเป้าหมายหลัก (Goal) จึงมีความเป็นรูปธรรมและมีรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงมากกว่า

ระดับตัวชี้วัด หรือ Indicator เป็นเครื่องมือที่ถูกออกแบบมาเพื่อวัดผลสิ่งที่เราดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายย่อยว่าได้ผลดีมากน้อยเพียงใด เราต้องเร่งทำอะไรเพิ่มเติมหรือไม่ ปัจจุบันมีทั้งหมด 247 ตัวชี้วัด

ยกตัวอย่างเช่น

SDG 1	ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่	→ **เป้าหมายหลัก (Goal)**
SDG 1.1	ขจัดความยากจนทั้งหมด ซึ่งในปัจจุบันวัดจากคนที่มีค่าใช้จ่ายดำรงชีพรายวันต่อวันต่ำกว่า 1.25 ดอลลาร์สหรัฐต่อวัน (ปัจจุบันแก้ไขเป็น 1.7 ดอลลาร์สหรัฐต่อวัน) ภายในปี 2573	

→ **เป้าหมายย่อย (Target)**

กล่าวโดยสรุปคือ Goal จะช่วยให้เราเห็นภาพกว้างกว่า Target จะทำให้เราต้องทำอะไรบ้างจึงจะบรรลุเป้าหมาย ส่วน Indicator ใช้วัดว่าสิ่งที่เราทำนั้นได้ผลดีมากน้อยเพียงใด ซึ่งในการลงมือทำ**เราจะให้ความสำคัญกับ 'เป้าหมายย่อย – Target' เป็นหลัก**

รู้จัก Keyword ที่เกี่ยวข้องกับ SDG 17 เป้าหมาย!

ในแต่ละเป้าหมาย SDGs จะมีประเด็นย่อยระบุรายละเอียดที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก เพื่อให้สะดวกต่อการทำความเข้าใจและนำไปใช้ในระดับพื้นฐาน เราได้รวบรวมคำสำคัญ (Keywords) ที่เป็นตัวแทนของเป้าหมายย่อย (Target) และมักพบบ่อยในระดับลงมือทำ ดังตาราง

5Ps	เป้าหมาย SDGs (Goals)	คำสำคัญ (keywords)
People	1: ขจัดความยากจน No poverty	ความยากจน ความเปราะบาง ภัยพิบัติ (ที่มีผลกระทบต่อกลุ่มเปราะบาง) การเป็นเจ้าของที่ดิน
People	2: ขจัดความหิวโหย Zero hunger	ความมั่นคงทางอาหาร อาหารปลอดภัย โภชนาการ สารอาหาร ตลาดเกษตร ความหลากหลายของพืชเกษตร เกษตรกรรมยั่งยืน นมแม่
People	3: มีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี Good health and well-being	โรคติดต่อ โรคไม่ติดต่อ ประกันสุขภาพ บริการสาธารณสุข การเข้าถึงยา สารเคมี แพทย์ บุคลากรการแพทย์ พยาบาล อุบัติเหตุ-ถนน มลพิษ แอลกอฮอล์-เหล้า วัคซีน
People	4: การศึกษาที่มีคุณภาพ Quality Education	ทุนการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การจ้างงาน อ่านออกเขียนได้ คณิตศาสตร์ ครู อาจารย์ เพศศึกษา เพศภาวะ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาทางเลือก การศึกษาท้องถิ่น การศึกษาศิลปะ วัฒนธรรม
People	5: ความเท่าเทียมทางเพศ Gender Equality	ความรุนแรงในครอบครัว ผู้หญิง แรงงานผู้หญิง, เด็กผู้หญิง ค้ามนุษย์ สิทธิสตรี ผู้มีความหลากหลายทางเพศ LGBTQI การข่มขืน
Planet	6: น้ำสะอาดและสุขอนามัย Clean water and sanitation	น้ำดื่ม น้ำสะอาด คุณภาพน้ำ การบำบัดน้ำเสีย ขาดแคลนน้ำ การจัดการน้ำ แหล่งน้ำจืด สุขาภิบาล ห้องน้ำสะอาด
Prosperity	7: พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ Affordable and clean energy	พลังงานทดแทน พลังงานสะอาด ราคาถูกพลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานชีวมวล พลังงานจากขยะ พลังงานไฟฟ้า
Prosperity	8: การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ Decent work and economic growth	การจ้างงาน แรงงาน SMEs วิสาหกิจชุมชน การท่องเที่ยวยั่งยืน การค้าระหว่างประเทศ กฎหมายการค้า นโยบายการคลัง
Prosperity	9: โครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม และอุตสาหกรรม Industry, innovation and infrastructure	พัฒนาอุตสาหกรรม โครงสร้างพื้นฐาน วิจัยทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เทคโนโลยีการสื่อสาร นวัตกรรม บริการทางการเงิน มูลค่าเพิ่ม

5Ps	เป้าหมาย SDGs (Goals)	คำสำคัญ (keywords)
Prosperity	10: ลดความเหลื่อมล้ำ Reduced inequalities	ความไม่เสมอภาค การกระจายรายได้ การเลือกปฏิบัติ ความเหลื่อมล้ำ ความยุติธรรม แรงงานทาส ผู้อพยพ โอกาสที่เท่าเทียม ค่าจ้าง คุ้มครองสังคม
Prosperity	11: เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน Sustainable cities and communities	บริการพื้นฐาน ที่พักอาศัย ระบบคมนาคม ขนส่งสาธารณะ ถนนปลอดภัย มรดกทางวัฒนธรรม ภัยพิบัติ คุณภาพอากาศ พื้นที่สีเขียว พื้นที่สาธารณะ
Planet	12: การผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน Responsible consumption and production	สารเคมี การจัดการของเสีย การจัดการขยะ ขยะอาหาร รายงานเพื่อความยั่งยืน จัดซื้อจัดจ้าง ผลกระทบการท่องเที่ยว
Planet	13: การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ Climate action	โลกร้อน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ก๊าซเรือนกระจก การปรับตัว
Planet	14: ทรัพยากรทางทะเล Life below water	มหาสมุทร ทะเล ชายฝั่ง ประมง ความหลากหลายทางชีวภาพในทะเล
Planet	15: ระบบนิเวศบนบก Life on Land	ป่าไม้ ระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ สัตว์ป่า ภูเขา ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน แหล่งน้ำจืด เช่น แม่น้ำ ลำธารเขื่อน
Peace	16: ความสงบสุข ยุติธรรม และสถาบันเข้มแข็ง Peace, Justice and strong institutions	ความยุติธรรม ความรุนแรง อาชญากรรม กฎหมาย สิทธิเสรีภาพ การก่อการร้าย ข้อมูลรัฐ ทุจริต คอร์รัปชัน
Partnership	17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน Partnership for the goals	ความร่วมมือโลก การเก็บภาษี ภาครัฐ ความร่วมมือระหว่างประเทศ การค้าระหว่างประเทศ นวัตกรรม ระหว่างประเทศ การเงินระหว่างประเทศ การค้าพหุภาคี ระบบข้อมูล

ชื่อเป้าหมายแบบย่อ อ้างอิงจากสำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

SCAN ME

คำสำคัญ (Keywords) ในตารางได้มาจากการคัดเลือกเฉพาะคำที่เป็นตัวแทนของเป้าหมายย่อย (Target) และมักพบบ่อยเพื่อง่ายต่อการนำไปใช้ในระดับพื้นฐานเท่านั้น หากต้องการศึกษาอย่างละเอียด สามารถเข้าถึงชื่อเป้าหมายฉบับเต็มได้โดยแสกน QR Code หรือคลิกที่นี่

2.4 นักพัฒนาสายไหนก็ใช้ประโยชน์จาก SDGs ได้

คุณเป็นนักพัฒนาสายไหน? คนทำกิจกรรมพัฒนาสังคมมีหลายแบบขึ้นอยู่กับความถนัดและสนใจส่วนตัว บางคนเป็นนักวางแผน นักประสานงาน นักสื่อสารบอกเล่าเรื่องราวที่ทำ แต่ไม่ว่าจะเป็นคนแบบไหน ก็สามารถนำ SDGs ไปกับงานเพราะมันจะช่วยเราได้ ดังนี้

ช่วยให้เรารู้จักงานของตัวเอง รอบด้านขึ้น อุดช่องว่าง ที่เคยมองข้ามไป

เพราะ SDGs เป็นเป้าหมายที่ครอบคลุมแทบทุกประเด็นสังคม จึงช่วยเป็นกรอบแนวคิดให้เรามองเห็นความเชื่อมโยงในงานของเราต่อประเด็นต่าง ๆ กว้างขึ้น

ช่วยให้งานของเราเป็นที่รู้จักในวงกว้าง

เมื่อทุกคนต่างรู้จักและใช้ SDGs เสมือนว่าพูดภาษาเดียวกัน ทำให้สื่อสาร นำเสนองานของเราได้ง่ายขึ้น และอาจกลายเป็นต้นแบบหรือไอเดียให้คนอื่นอีกด้วย

ช่วยพาเราไปรู้จักกับคนที่ทำงานหรือสนใจเรื่องเดียวกัน

SDGs ช่วยจัดกลุ่มให้ทราบว่ามีใครที่ทำกิจกรรมคล้ายคลึงกับเราบ้าง ทั้งยังเปิดพื้นที่ให้เกิดการรวมกลุ่ม มีโอกาสพูดคุย แลกเปลี่ยนแนวคิดมากขึ้น

ช่วยให้เรามีเครื่องมือใหม่วัดผลในสิ่งที่เราทำ

SDGs ระบุรายละเอียดที่ต้องทำพร้อมทั้งออกแบบตัวชี้วัดแต่ละประเด็นอย่างละเอียด ซึ่งเราสามารถนำตัวชี้วัดเหล่านั้นมาประยุกต์เป็นเครื่องมือวัดผลใหม่ของเราได้

ช่วยให้เราเข้าถึงทรัพยากรมาทำงานมากขึ้น

ปัจจุบันภาครัฐ ธุรกิจ แหล่งทุนมีนโยบายให้ทุนกับผู้ที่ทำงานส่งเสริม การพัฒนาที่ยั่งยืน SDGs จึงเป็นตัวช่วยให้เราสามารถเข้าถึงการสนับสนุนความรู้ คนที่มีความเชี่ยวชาญในสิ่งที่เราต้องการ รวมถึงเงินทุนสำหรับทำกิจกรรมได้

ใช้ส่งเสียงเตือนมื่อพบว่าการกระทำที่ขัดแย้งกับความยั่งยืน

เพราะ SDGs เป็นเรื่องที่ผู้นำประเทศให้สัญญาเอาไว้ในระดับโลก เราจึงสามารถอ้างอิง SDGs มาเสริมพลังการสื่อสาร เพื่อส่งเสียงเตือนผู้นำหรือผู้ที่มีบทบาทตัดสินใจในเรื่องสำคัญ รับรู้ว่าสิ่งที่ทำขัดแย้งกับความยั่งยืน เพื่อหยุดยั้งไม่ให้สิ่งเหล่านั้นเกิดจนสร้างความเสียหายได้

SCAN ME

ดูการใช้ประโยชน์จาก SDGs และคำแนะนำวิธีลงมือทำที่สอดคล้องกับ SDGs ในรูปแบบวิดีโอโมชันกราฟิกโดยแสกนคิวอาร์โค้ดหรือคลิกที่นี่

2.5 จะนำ SDGs ไปใช้ต้องนึกถึง 4 หลักการนี้

คุณคิดว่าแค่ทำตาม SDG 17 เป้าหมายเพียงพอให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือเปล่า ?

ในอดีตมีโครงการและกิจกรรมมากมายที่ทำตามประเด็นที่ SDGs ระบุ แต่มันกลับไม่ได้ผลดีอย่างที่คิด แถมบางครั้งยังส่งผลเสียหรือก่อให้เกิดปัญหาใหม่ขึ้นมาอีก ยกตัวอย่างเช่น โครงการการปลูกต้นไม้นอกรั้วบ้านเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชนสอดคล้องกับเป้าหมาย SDGs แต่ปลูกได้ไม่นานต้องล้มเลิก เพราะต้นไม้ทำให้ถนนในชุมชนแคบลงสัญจรลำบาก คนในชุมชนบางคนไม่อยากได้เพราะเกรงว่ารากของมันจะทำให้รั้วบ้านของเขาเสียหาย

ที่เป็นเช่นนี้เพราะในความเป็นจริงสภาพปัญหาสังคมมีความซับซ้อนและเกี่ยวพันกัน การมุ่งแก้ปัญหาหนึ่งอาจส่งผลเสียต่ออีกปัญหาหรือก่อให้เกิดปัญหาใหม่ขึ้นได้ จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การนำ SDGs ไปใช้ให้เห็นผลจริงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐาน 4 หลักการต่อไปนี้

1. Inclusive – การพัฒนาต้องครอบคลุม

คือ การพัฒนาที่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดต่อคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะคนตัวเล็กตัวน้อย คนชายขอบกลุ่มเปราะบาง ที่พวกเขาอาจไม่สามารถปรับตัวหรือเข้าถึงทรัพยากรได้ยากกว่าคนทั่วไปหรือที่เรามักได้ยินวลีที่ว่า **“ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Leave no one behind)”**

2. Indivisible - ต้องมองปัญหาแบบไม่แบ่งแยก

ดังกล่าวข้างต้นว่าปัญหาที่เราเผชิญมีความซับซ้อนและเกี่ยวพันกับปัญหาอื่น อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บางครั้งการแก้ปัญหาหนึ่งสำเร็จ อาจสร้างปัญหาใหม่หรือ ทำให้ปัญหาอื่นหนักขึ้น ดังนั้นวิธีคิด วางแผน ต้องมองภาพรวม ไม่มองปัญหาขาดจากกัน จะช่วยให้เรารู้ว่า สิ่งที่เราทำจะช่วยแก้จุดไหนและมีอะไรต้องระวังบ้างวิธีคิดแบบนี้จะช่วยให้เห็นว่างานของทุกคนมันเกี่ยวข้องกัน ลดการแบ่งแยกงานช่วยให้ หน่วยงานหรือภาคส่วนต่าง ๆ ทำงานร่วมกันได้มากขึ้น

3. Universal เป็นสากล

เป็นการพัฒนาที่คำนึงถึง หลักการ หรือแนวทางพื้นฐานที่โลกยอมรับ เช่น หลักสิทธิมนุษยชน สิทธิขั้นพื้นฐาน การยอมรับว่าทุกคนเท่าเทียมกัน การไม่เหยียดเชื้อชาติ ผิวสี เป็นต้น และ SDGs เป็นเป้าหมายที่ทุกประเทศนำไปปฏิบัติมิใช่เพียงเป้าหมายของประเทศกำลังพัฒนาเท่านั้น

4. Transformative การเปลี่ยนแปลงในระดับฐานราก

การทำตามแนวทางเดิมไม่สามารถแก้ปัญหาใหม่ได้อย่างแน่นอน SDGs จึงแนะนำว่าต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยการมองลึกลงไปถึงรากฐานของปัญหา ซึ่งอาจเป็นปัญหาเชิงระบบโครงสร้างทางสังคม ค่านิยม ธรรมเนียม พฤติกรรมของชุมชนที่สั่งสมมาเป็นเวลานานเพื่อหาสาเหตุที่แท้จริง นำมาสู่แก้ปัญหาอย่างตรงจุด ไม่เกิดปัญหาซ้ำซาก โดยการจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับฐานรากได้นั้น SDGs ได้แนะนำว่าเราสามารถนำ 2 สิ่งนี้มาเป็นตัวช่วยที่ดีได้ คือ

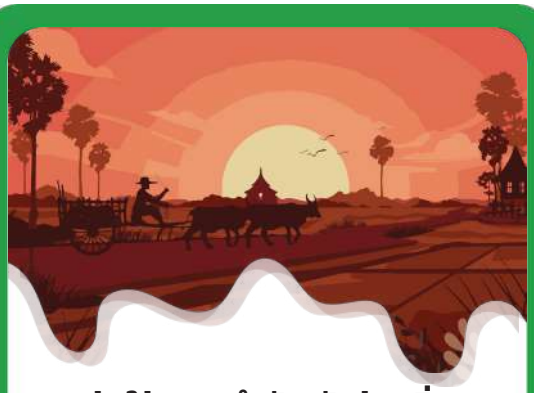

เน้นให้ความสำคัญกับท้องถิ่น (Locally-focused)

เน้นให้ท้องถิ่น ชุมชน โรงเรียน รวมถึงกลุ่มคนตัวเล็กตัวน้อยที่มักเป็นผู้ได้รับผลกระทบเข้ามามีส่วนร่วมสะท้อนปัญหา บอกความต้องการ และออกแบบวิธีการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ตนเอง

นำเทคโนโลยีมาใช้ช่วยขับเคลื่อน (Technology-driven)

การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ช่วยให้เรื่องยุ่งยากซับซ้อน หรือเคยทำได้ล่าช้ากลายเป็นเรื่องง่ายขึ้น และไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีที่ล้ำหน้า หรือมีราคาแพงมากก็ได้ แต่ควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การใช้งาน เช่น

แล้วคุณล่ะ? เทคโนโลยีที่เปลี่ยนชีวิตคุณจากเดิมคือไร คุณใช้มันทำอะไรบ้าง ?

หันมา**จัดเก็บข้อมูลของชุมชนหรือพื้นที่โครงการบนคลาวด์**เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงง่าย รวดเร็ว ป้องกันการสูญหาย

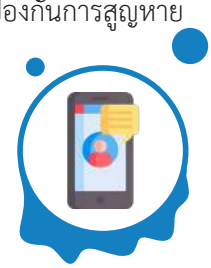

นำแอพพลิเคชั่นมาช่วยให้ทุกคนแสดงความเห็นได้โดยไม่ต้องเปิดเผยตัวตน สร้างความรู้สึกปลอดภัย

ใช้อากาศยานไร้คนขับ (โดรน) ถ่ายภาพทางอากาศหรือสำรวจพื้นที่โครงการ

หลักการพื้นฐานเป็นจุดสำคัญที่ทำให้งานที่คำนึงถึง SDGs แตกต่างจากงานหรือกิจกรรมอื่น ๆ เพราะหลักการเหล่านี้ช่วยชี้นำให้ผู้ลงมือปฏิบัติทราบว่าต้องให้ความสำคัญหรือคำนึงถึงสิ่งใด ขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องมือช่วยตรวจสอบว่างานที่ทำอยู่นั้นมีจุดบกพร่อง หรือต้องเพิ่มเติมส่วนใดอีกบ้าง

2.6 จะรู้ได้อย่างไรว่างานที่ทำอยู่สอดคล้องกับ SDGs จริง

เมื่อลงมือทำไปแล้ว จะรู้ได้อย่างไรว่าโครงการของเราสอดคล้องกับแนวทางของ SDGs จริง เรามีวิธีตรวจสอบง่าย ๆ โดยดูว่าโครงการของเราเป็นไปตาม 2 เงื่อนไข ต่อไปนี้

(1) โครงการหรือกิจกรรมนั้นต้องไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

(2) โครงการหรือกิจกรรมนั้นต้องเน้นการพัฒนาที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรหมุนเวียน

(1) ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Leave no one behind)

เนื่องจากที่ผ่านมาการพัฒนาไม่ได้ส่งผลดีกับคนทุกกลุ่ม และกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบมักไม่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยา SDGs จึงแนะนำว่า การพัฒนาต่อจากนี้ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์และผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับทุกคน โดยเฉพาะคนชายขอบ กลุ่มเปราะบาง ซึ่งอาจไม่สามารถปรับตัวหรือเข้าถึงทรัพยากรได้ยากกว่าคนทั่วไป จึงเป็นที่มาของคำว่า **“ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”** โดยโครงการ หรือกิจกรรมของเราพิจารณาถึงกลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือได้รับผลกระทบจากโครงการ กิจกรรม หรือนโยบายที่ถูกกำหนดขึ้นอย่าง**ละเอียดที่สุด ชัดเจนที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้**

ตัวอย่างที่สะท้อนว่าทำไมต้อง ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง?

การยกเลิกพลาสติกใช้แล้วทิ้ง – แน่นอนว่าพลาสติกใช้แล้วทิ้งเป็นขยะที่ต้องลดปริมาณของมันให้มากที่สุด และการยกเลิกก็เป็นวิธีการที่เด็ดขาดได้ผลแน่นอน แต่การยกเลิกทันทีโดยไม่มีขั้นตอนที่เป็นระบบก็ทำให้คนบางกลุ่มได้รับผลกระทบอย่างหนักได้ เช่น คนงานใน โรงงานอาจตกงาน ผู้ประกอบการอาจปรับตัวไม่ทัน ดังนั้น การตัดสินใจลงมือทำจึงต้องรอบคอบ และเตรียมการช่วยเหลือพวกเขาไว้ด้วย

นี่เป็นตัวอย่างของเหตุการณ์ที่สะท้อนว่าคนทุกกลุ่มได้รับผลกระทบไม่เท่ากัน และมีความพร้อมที่จะปรับตัวหรือรับมือกับปัญหาเหล่านี้ไม่เท่ากัน จึงควรได้รับการช่วยเหลือ หรือสนับสนุนด้วยวิธีสอดคล้องกับบริบทของแต่ละกลุ่ม แนวคิดนี้จะช่วยให้การลงมือทำโครงการ หรือกิจกรรมของเราเป็นไปอย่างรอบคอบ ลดผลกระทบทางลบ และลดโอกาสเกิดปัญหาใหม่ตามมาในภายหลังเพราะได้วางแผนอย่างครอบคลุมทุกด้านแล้ว

ใครบ้างที่เราต้องคำนึงถึง

เราจำต้องรู้ว่าเรากำลังทำงานกับใคร หรือควรนึกถึงใครบ้าง มิฉะนั้นแล้วหากเราบอกว่าทุกคนสำคัญและไม่ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือวางแผนไว้เลย เราจะไม่ทราบคนที่ได้รับผลกระทบ หรือมองเห็นคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในประเด็นที่เราทำ ท้ายที่สุดจะกลายเป็นว่า “เราไม่ได้ให้ความสำคัญกับใครเลย” เพื่อให้การโฟกัสและคำนึงถึงคนทุกกลุ่มเกิดได้ง่ายขึ้นสหประชาชาติ (UN) ได้เสนอกลุ่มคนที่เราควรนึกถึงเมื่อทำงาน SDGs เรียกว่า **“ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder)”** แบ่งออกเป็น 9 กลุ่ม ได้แก่

เราสามารถจำแนกคนเหล่านี้ได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่มักได้รับผลกระทบ (สีน้ำเงิน) หรือมักเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เราต้องดูแล ช่วยเหลือ เมื่อทำงานกับคนกลุ่มนี้เรามักจะต้องตั้งคำถามว่า **“เราสามารถช่วยอะไรพวกเขาได้บ้าง”** คนกลุ่มนี้ได้แก่ เด็กและเยาวชน เกษตรกร ชนพื้นเมือง ผู้หญิง แรงงานในภาคธุรกิจ

กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นกลุ่มองค์กร (สีแดง) คนกลุ่มนี้มักมีอิทธิพลหรือช่วยผลักดันให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ เมื่อทำงานกับคนกลุ่มนี้เราจะดูว่า **“พวกเขาสามารถช่วยอะไรได้บ้าง”** คนกลุ่มนี้ได้แก่ ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม เจ้าหน้าที่ชุมชน/ท้องถิ่น ภาคประชาสังคม/ NGOs นักวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยี

ประเด็นสังคมที่คุณสนใจเป็นพิเศษคือ..? พวกเขาเป็นใครบ้าง ?

ใครมักได้รับผลกระทบ (สีน้ำเงิน)

เราช่วยอะไรได้บ้าง

ใครที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
หรืออาจช่วยเราแก้ไขมันได้ (สีแดง)

พวกเขาสามารถช่วยอะไรได้บ้าง

(2) การพัฒนาที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรหมุนเวียน

นอกจากการคำนึงถึงคนทุกกลุ่มแล้ว SDGs ยังต้องการให้การพัฒนาต่อจากนี้ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เพราะที่ผ่านมาการพัฒนามักเน้นให้เศรษฐกิจเติบโตเป็นหลักแล้วค่อยเยียวยาสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่เพียงพอที่จะชดเชยธรรมชาติที่เสื่อมโทรมลงอย่างมาก ดังนั้น งานที่สอดคล้องกับ SDGs จึงต้องคิดเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการเติบโตด้านอื่น ๆ ซึ่งวิธีที่จะทำให้แนวคิดนี้เป็นจริงได้ ทุกคนต้องเปลี่ยนการผลิต และใช้ทรัพยากรแบบเส้นตรง หันมาสนับสนุนการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน

ใช้ทรัพยากรแบบเส้นตรง Vs ใช้ทรัพยากรหมุนเวียน

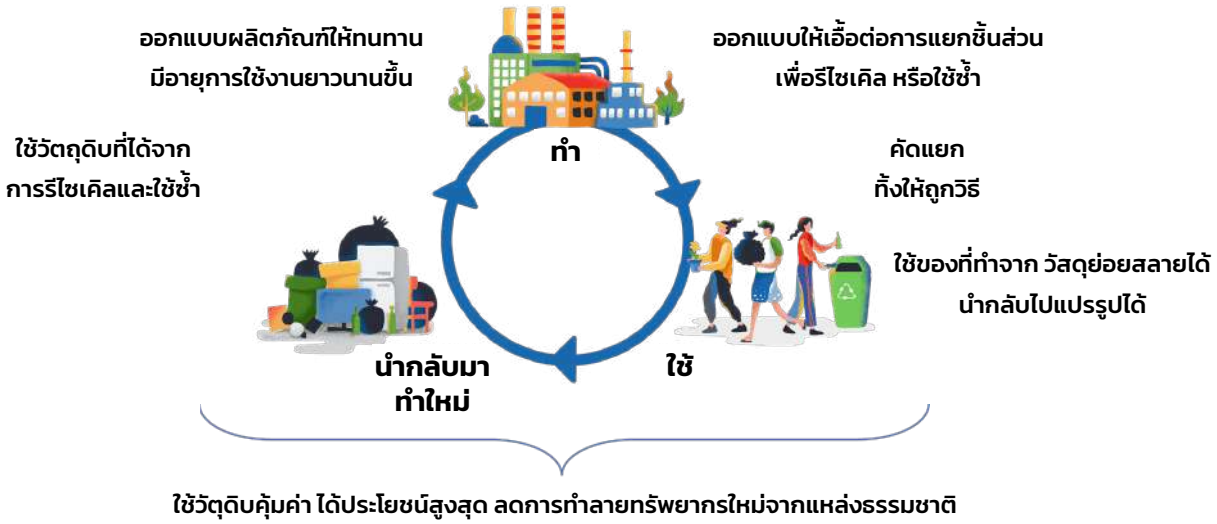

คนธรรมดาก็มีส่วนทำให้แนวคิดทรัพยากรหมุนเวียนเป็นจริงได้

จากแผนภาพ แม้ดูเหมือนว่าผู้ผลิต โรงงานอุตสาหกรรม และหน่วยงานรัฐจะมีบทบาทหลักต่อการทำให้แนวคิดการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนเกิดขึ้นจริง แต่แท้จริงแล้วการเปลี่ยนพฤติกรรมของคนธรรมดาแบบเราทุกคนก็มีบทบาทถึงขนาดที่สามารถเปลี่ยนใจผู้ผลิต ผลักดันให้ภาครัฐต้องมีนโยบายมาสนับสนุนเลยทีเดียว ลองทำความเข้าใจไปพร้อมกันด้วยแผนภาพนี้

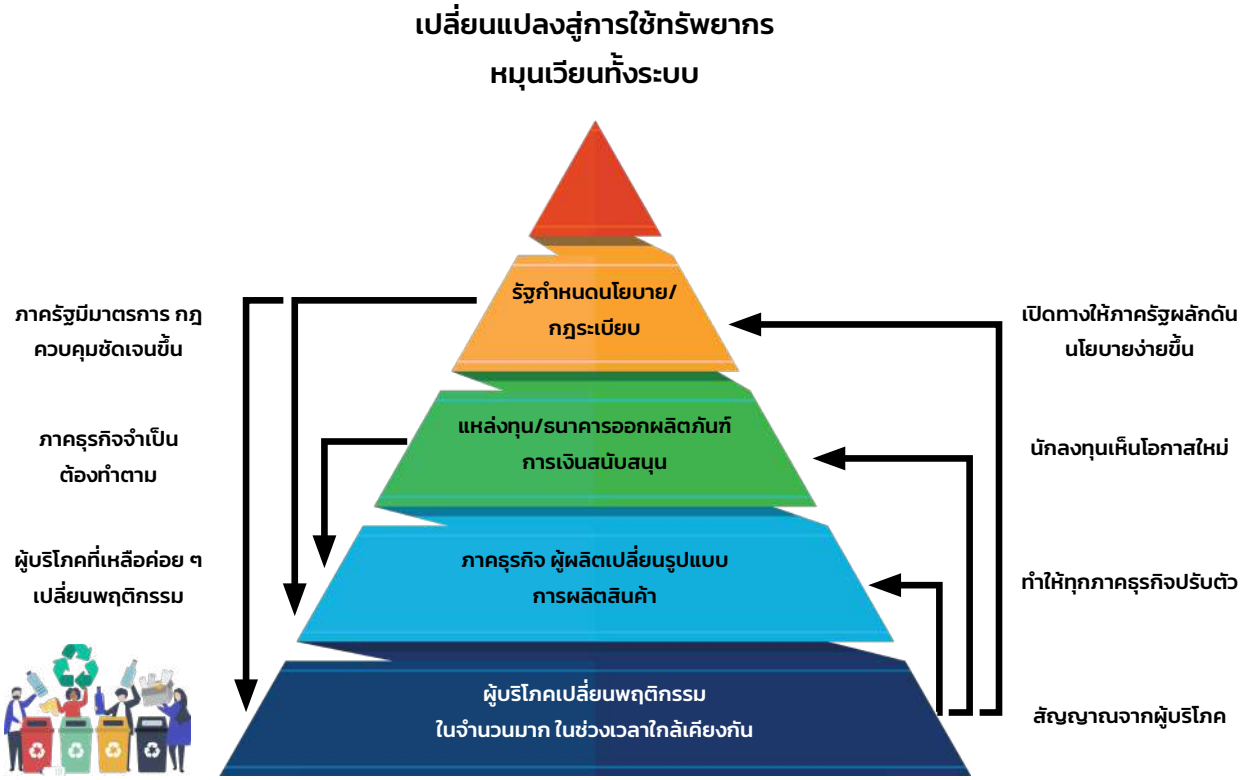

จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดนี้เกิดขึ้นเพราะ ‘การส่งสัญญาณจากผู้บริโภค’ หรือคนธรรมดาแบบพวกเราทุกคนที่มีพฤติกรรมการเลือกซื้อของที่ต่างจากเดิมจนนำมาสู่การปรับตัวของผู้ผลิต และเป็นการส่งเสริมให้ภาครัฐสามารถกำหนดนโยบาย หรือออกกฎหมายที่เคยผลักดันยากให้ง่ายขึ้น

เพียงแต่การเปลี่ยนแปลงสู่การใช้ทรัพยากรหมุนเวียนเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงประเด็นอื่น ๆ ในสังคมก็อาศัยแรงสนับสนุนจากคนธรรมดาบน 2 เงื่อนไข คือ ต้องเปลี่ยนแปลงในจำนวนมาก และต้องทำพร้อมกันหรือในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน จึงจะสามารถส่งสัญญาณที่มีแรงกระตุ้นชัดเจน

2.7 จำ SDG 17 เป้าหมาย ให้ง่ายขึ้นด้วย 5 Ps

การที่ SDG มีเป้าหมายมากถึง 17 เป้าหมาย และมีประเด็นที่กระจัดกระจายครอบคลุมแทบทุกเรื่องเป็นความท้าทายสำหรับการทำความเข้าใจ และสื่อสาร ดังนั้นเพื่อให้ผู้เริ่มทำความรู้จักเข้าใจว่า SDGs นั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องใดบ้าง และสื่อสารได้กระชับง่ายขึ้นสหประชาชาติจึงลองเอา SDGs มาจัดกลุ่มที่มีความใกล้เคียงกันจะแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม หรือเรียกง่าย ๆ ว่า 5Ps ได้แก่

People
คนและสังคม
เป้าหมายในกลุ่มนี้อยากให้เราทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี กล่าวคือ ทุกคนต้องมีรายได้ มีอาหารที่ดี สุขภาพดี เข้าถึงการศึกษาที่ดี และทุกเพศได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน

Prosperity
ความมั่งคั่ง
เป้าหมายนี้อยากเห็นทุกคนมีงานที่มั่นคง สามารถเข้าถึงพลังงานสะอาด อินเตอร์เน็ต รถสาธารณะที่ดี ในราคาไม่แพง ไม่ถูกเอาเปรียบ เลือกปฏิบัติ

Planet
สิ่งแวดล้อม
การจะมีชีวิตที่ดีได้ทุกคนต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีอากาศบริสุทธิ์ มีน้ำสะอาดใช้ดื่มกิน ทุกคนใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไม่เหลือทิ้ง ดูแลรักษาทะเล ป่าไม้ สัตว์

Peace สันติภาพ
เป้าหมายนี้อยากให้เราอยู่ในสังคมที่สงบสุข ยุติธรรม ทุกคนเคารพ ให้เกียรติกัน

Partnership
หุ้นส่วนความร่วมมือ
เป้าหมายนี้อยากให้ทุกประเทศร่วมกันแก้ไขปัญหา ระดับโลกไปด้วยกัน

2.8 งานที่เราทำเกี่ยวข้องกับ SDGs อย่างไร

เราพาทุกคนไปทำความรู้จักเรื่องพื้นฐานเกี่ยวกับ SDGs แล้วต่อไปเราจะเริ่ม นำ SDGs มาใช้กับทำงานหรือวิเคราะห์ประเด็นที่สนใจ ซึ่งสามารถทำได้ในหลายรูปแบบ เช่น ใช้ SDGs เป็นกรอบในการเลือกประเด็น ที่ต้องการลงมือทำ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ตรวจสอบกลุ่มคนที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมกับงานของเรา หรือจะนำมาประเมินผลก็ได้เช่นกัน แต่ทุกส่วนล้วนมีจุดเริ่มต้นเดียวกันคือหาความเชื่อมโยงว่า **“ประเด็นที่เราสนใจเกี่ยวข้องกับ SDGs อย่างไร”** เราสามารถเชื่อมโยง SDGs กับประเด็นที่สนใจง่าย ๆ ใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

- เลือกประเด็นที่ต้องการเชื่อมโยงโดยอาจเป็น ปัญหา หรือสถานการณ์ก็ได้
- ขอบเขตของประเด็นมีผลต่อผลลัพธ์ที่ได้จากการเชื่อมโยง ดังนั้นหากต้องการทราบ **ภาพรวม** ให้กำหนดประเด็น**ขนาดใหญ่** แต่หากต้องการทราบ**รายละเอียดชัดเจน**ขึ้น ให้กำหนดประเด็นที่**เฉพาะเจาะจง**

- ถามตนเองว่าจะเกิดอะไรขึ้น ถ้าหากปัญหา หรือสถานการณ์ที่เราเลือกเกิดขึ้น
- ตอบคำถามนี้โดยอาจเริ่มจากสิ่งที่นึกถึง หรือคิดว่าจะเกิดขึ้นเป็นลำดับแรก ๆ โดยยังไม่จำเป็นต้องระบุเป้าหมาย SDGs

- ใส่เครื่องหมายว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นในเชิงบวกหรือลบ

- ระบุว่าประเด็นที่เราเขียนเอาไว้นั้นเกี่ยวข้องกับ SDGs เป้าหมายใด โดยเปิดดูคำสำคัญ (Keyword) ในบทที่ 2 หรือแสกน QR Code ข้างล่างนี้เพื่อเชื่อมโยงจากคำสำคัญในเป้าหมายย่อย (Target)
- ไม่จำเป็นต้องเชื่อมโยงให้ครบ 17 เป้าหมาย และใน SDG เป้าหมายเดียวกันอาจมีทั้งผลที่เป็นบวกและลบก็ได้

เข้าถึงชื่อเป้าหมายย่อย (Target) โดยแสกน QR Code หรือคลิกที่นี่

ทดลองเชื่อมโยง SDGs กับปัญหาหรือประเด็นทางที่เราสนใจในรูปแบบวิดีโอโมชันกราฟิกโดยแสกนคิวอาร์โค้ด หรือคลิกที่นี่

2.9 SDGs กับประเด็นที่คุณอาจสนใจ

มาทำความเข้าใจว่า SDGs เกี่ยวข้องกับประเด็นที่เราสนใจอย่างไรผ่าน 5 ตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1: ขยะพลาสติก

เริ่มต้นด้วยประเด็นที่อยู่ในการรับรู้ของสังคมและเป็นปัญหาที่เยาวชนมักเลือกทำโครงการเพื่อแก้ปัญหานี้บ่อยครั้งนั่นคือ **“ขยะพลาสติก”** ในตัวอย่างนี้ เราจะทดลองเชื่อมโยง SDGs ที่เกี่ยวกับปัญหา **‘ขยะพลาสติกล้นโลก’** ดังนี้

STEP ที่ 1 เลือกประเด็นที่ต้องการเชื่อมโยง – อาจเป็นปัญหา หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นก็ได้

เนื่องจากขอบเขตของประเด็นมีผลต่อผลลัพธ์ที่จะได้จากการเชื่อมโยง จึงขอแนะนำว่า **หากต้องการทราบภาพรวม ควรกำหนดประเด็นที่มีขอบเขตกว้าง แต่หากต้องการทราบรายละเอียดที่ชัดเจนขึ้น ควรกำหนดประเด็นที่เฉพาะเจาะจง** สำหรับตัวอย่างแรกเราจะเริ่มต้นจากประเด็นที่มีขอบเขตกว้างขวาง อย่างปัญหา **“ขยะพลาสติกล้นโลก”**

STEP ที่ 2 ลองถามตัวเองว่า “จะเกิดอะไรขึ้น ถ้า..”– ตอบคำถามนี้โดยอาจเริ่มต้นด้วยการนึกถึงสิ่งที่คิดว่าจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนหรือนึกถึงเป็นอย่างแรก ยกตัวอย่างเช่น

- ปริมาณขยะพลาสติกที่ต้องกำจัดเพิ่มขึ้นพราะ ขยะพลาสติกบางประเภทนำกลับมาใช้ใหม่ไม่ได้
- หน่วยงานท้องถิ่นมีขยะพลาสติกในครัวเรือนที่ต้องจัดการมากขึ้น
- เกิดแพขยะขนาดยักษ์ ระบบนิเวศทางทะเลเสื่อมโทรม
- พื้นดินที่ฝังกลบขยะเสื่อมโทรมไม่สามารถเพาะปลูกได้
- ขยะพลาสติกปนเปื้อนทำให้แหล่งน้ำที่สามารถนำไปผลิตสำหรับดื่มกินใช้สอยน้อยลง
- เมื่อต้องกำจัดขยะมากขึ้นก็เกิดมลพิษทางอากาศ เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้อุณหภูมิโลกสูงขึ้น
- การปนเปื้อนทั้งในแหล่งน้ำ และบนบกทำให้อาหาร โดยเฉพาะสัตว์น้ำอาจปนเปื้อนพลาสติกขนาดเล็ก
- ขยะพลาสติกอาจเป็นโอกาสของโรงไฟฟ้าขยะ
- อาจนำมาสู่อุตสาหกรรมที่มีวัตถุดิบต้นทางจากขยะก็เป็นได้
- กระบวนการกำจัดขยะทำให้เกิดมลพิษต่อร่างกาย เกิดการปนเปื้อนในอาหาร ทำให้ร่างกายสะสมสารพิษนำมาสู่การเจ็บป่วย
- ผู้รับผลกระทบรุนแรงมักเป็นคนยากจน กลุ่มเปราะบาง หรือผู้ที่ประกอบอาชีพจัดเก็บทำลายขยะพลาสติกเหล่านี้ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย และยังเข้าถึงการรักษาที่ดีได้ยาก
- ขยะพลาสติกเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับโลก จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกประเทศ

STEP ที่ 3 เมื่อเขียนประเด็นที่คิดว่าเกี่ยวข้องครบแล้วขอให้ **ลองใส่เครื่องหมาย ⊕ แทนประเด็นที่คิดว่าเป็นผลดี และเครื่องหมาย ⊖ แทนประเด็นที่เป็นผลเสีย**

การทำแบบนี้จะช่วยให้เราเห็นมิติเชิงบวกเชิงลบที่เกิดขึ้น หากลองเขียนแล้วมีเครื่องหมายอันใดอันหนึ่งมากเกินไป ไม่ต้องตกใจ เพราะว่านั้นเป็นเรื่องปกติแต่ให้ลองสำรวจอีกครั้งว่ามีประเด็นไหนตกหล่นหรือไม่ หากนึกไม่ออกให้ข้ามไป STEP ที่ 4

STEP ที่ 4 ระบุ SDG ที่เกี่ยวข้อง - ขั้นตอนนี้อยากให้ทุกคนลองเชื่อมโยงประเด็นที่เขียนไว้กับเป้าหมาย SDG โดยดูที่คำสำคัญในตารางที่เราเตรียมเอาไว้ให้ในคู่มือส่วนที่ 2 แต่หากต้องการข้อมูลที่ละเอียดมากขึ้นให้ดาวน์โหลด SDG Booklet ที่รวบรวมเป้าหมายย่อย หรือ Target ทั้งหมดเอาไว้ โดยเริ่มสังเกตตามขั้นตอนต่อไปนี้

- สังเกตว่าประเด็นที่เขียนไว้นั้นเกี่ยวข้องหรือใกล้เคียงกับ SDG ในระดับ Goal ใดมากที่สุด
- ถ้าไม่แน่ใจให้ดูที่เป้าหมายย่อย (Target) จะทำให้ได้คำตอบชัดเจนว่าประเด็นนั้นเกี่ยวข้องกับ SDG เป้าหมายใด
- เมื่อเชื่อมโยง SDG แล้วเราจะเห็นความเชื่อมโยงดังแผนภาพ

ความเชื่อมโยงกับ SDGs 'ขยะพลาสติกล้นโลก'

36

ความเชื่อมโยงกับ SDGs 'การกลั่นแกล้งรังแก หรือ Bully'

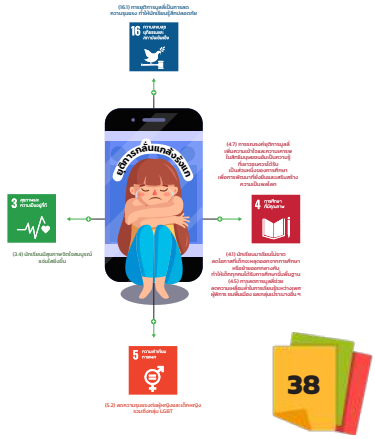

38

ความเชื่อมโยงกับ SDGs 'พลิกโฉมชุมชนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์' (Ecotourism)

40

ความเชื่อมโยงกับ SDGs 'ปัญหาสุขภาพจิต'

42

ความเชื่อมโยงกับ SDGs 'ทุจริตคอร์รัปชัน '

44

ความเชื่อมโยงกับ SDGs ‘ขยะพลาสติกล้นโลก’

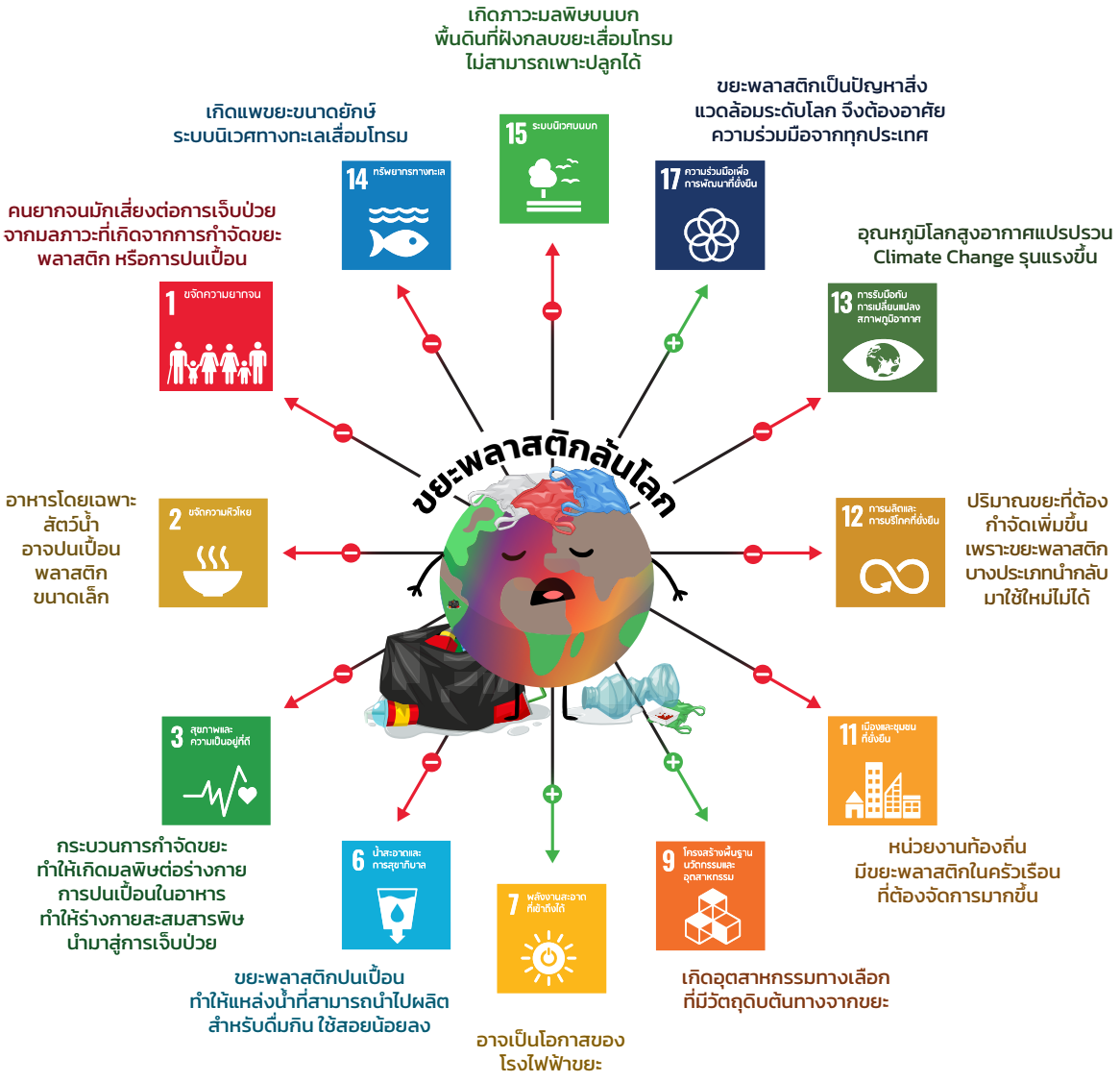

ตัวอย่างที่ 2 : การกลั่นแกล้งรังแก หรือ Bully

มาต่อกันที่ตัวอย่างที่ 2 ในตัวอย่างนี้เราจะพาทุกคนไปเชื่อมโยงกับ SDG ในประเด็นที่เฉพาะเจาะจง เพื่อจะได้นำไปใช้ในการทำงานได้มากขึ้น สำหรับประเด็นที่เราจะเชื่อมโยงกันต่อไปเป็นประเด็นที่สังคมให้ความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากเป็นปัญหาที่ใกล้ตัวและส่งผลกระทบกับเยาวชนในปัจจุบันเป็นอย่างมาก นั่นคือ “การกลั่นแกล้ง รังแก หรือ Bully”

STEP ที่ 1 ด้วยการกำหนดประเด็น – ซึ่งในวันนี้เราอยากชวนทุกคนสมมติตนเองเป็นกลุ่มเยาวชนที่ต้องการตั้งชมรมเพื่อ “หยุดการกลั่นแกล้งรังแกหรือ Bully ในโรงเรียน”

STEP ที่ 2 ตั้งคำถามว่า - “จะเกิดอะไรขึ้นถ้าเราสามารถหยุดการบูลลี่ในโรงเรียนได้”

- ถ้าโรงเรียนไม่มีการบูลลี่นักเรียนทุกคนจะรู้สึกปลอดภัยไม่หวาดกลัว
- เมื่อไม่หวาดกลัวจะอยากมาโรงเรียนมากขึ้น
- เมื่ออยากมาโรงเรียนก็จะลดโอกาสที่จะหลุดออกจากการศึกษากลางคัน
- นักเรียนสุขภาพจิตใจดี ลดอาการซึมเศร้า
- เมื่อสุขภาพจิตใจเข้มแข็ง ก็จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ครู คนรอบตัว
- การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีช่วยส่งเสริมให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- นอกจากนี้ในมิติทางเพศ การที่โรงเรียนมีคนคอยป้องกันการกลั่นแกล้ง ล้อเลียน
- ช่วยให้ทุกเพศ โดยเฉพาะ LGBTQI รู้สึกปลอดภัยขึ้น เพราะนักเรียนกลุ่มนี้ มักเป็นกลุ่มคนที่ถูกกลั่นแกล้งอยู่เสมอ

เมื่อได้ประเด็นที่เกี่ยวข้องแล้ว ก็ไปสู่ขั้นต่อไป คือ

STEP ที่ 3 เชื่อมโยง SDG แต่เพื่อให้เห็นประเด็นละเอียดขึ้น ในตัวอย่างนี้อยากชวนทุกคนเชื่อมโยง SDG ลึกลงไปถึงระดับเป้าหมายย่อย (Target) จากนั้นดูว่าประเด็นนั้นเกี่ยวข้องกับ Goal ใดแล้วจึงค่อยสังเกตว่าประเด็นนั้นจัดอยู่ใน Target ใดพร้อมระบุลงไปด้วย ยกตัวอย่างเช่น

- การไม่มีบูลลี่ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนเองปลอดภัยจากความรุนแรงในทุกมิติตาม SDG 16.1
- รวมถึงส่งผลดีต่อการขจัดความรุนแรงในผู้หญิงและเด็ก ตาม SDG 5.2
- การที่นักเรียนมีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ แจ่มใส สอดคล้องกับ SDG 3.4 สนับสนุนการมีสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดี
- การมาเรียนไม่ขาดทำให้ลดโอกาสที่เด็กจะหลุดออกจากการศึกษา หรือย้ายออกกลางคัน สอดคล้องกับ SDG 4.1 ทำให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- หากไม่มีการบูลลี่จะยิ่งช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเรียนรู้ระหว่างเพศ ผู้พิการ ชนพื้นเมือง ตาม SDG 4.5 ลดความเหลื่อมล้ำทางเพศด้านการศึกษา
- การทำให้ความเข้าใจและหยุดบูลลี่อย่างจริงจังเป็นการเคารพในสิทธิมนุษยชนและเป็นความรู้ที่เยาวชนควรได้รับตาม SDG 4.7 ทุกคนต้องได้รับความรู้ทักษะที่ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเป็นพลโลก

จะเห็นว่าเมื่อกำหนดประเด็นให้แคบลง แม้จะมีจำนวนเป้าหมาย SDGs น้อยกว่า แต่เราสามารถพิจารณารายละเอียดของสถานการณ์หรือสิ่งที่เกิดได้ชัดเจนมากขึ้น ทั้งยังทำให้ทราบว่าสิ่งที่เราคิดนั้นมีทิศทางที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับเป้าหมายที่เราต้องการบรรลุ

เข้าถึงชื่อเป้าหมายย่อย (Target) โดยแสกน QR Code หรือคลิกที่นี่

ทดลองเชื่อมโยง SDGs กับปัญหาหรือประเด็นทางที่เราสนใจในรูปแบบวิดีโอโมชันกราฟิกโดยแสกนคิวอาร์โค้ด หรือคลิกที่นี่

ความเชื่อมโยงกับ SDGs ‘การกลั่นแกล้งรังแก หรือ Bully’

(16.1) การยุติการบูลลี่เป็นการลด
ความรุนแรง ทำให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัย

(4.7) การรณรงค์ยุติการบูลลี่
เพิ่มความเข้าใจและความเคารพ
ในสิทธิมนุษยชนอันเป็นความรู้
ที่เยาวชนควรได้รับ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและเสริมสร้าง
ความเป็นพลโลก

(3.4) นักเรียนมีสุขภาพจิตใจสมบูรณ์
แจ่มใสยิ่งขึ้น

(4.1) นักเรียนมาเรียนไม่ขาด
ลดโอกาสที่เด็กจะหลุดออกจากการศึกษา
หรือย้ายออกกลางคัน
ทำให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(4.5) การลดการบูลลี่ช่วย
ลดความเหลื่อมล้ำในการเรียนรู้ระหว่างเพศ
ผู้พิการ ชนพื้นเมือง และกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ

(5.2) ลดความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กหญิง
รวมถึงกลุ่ม LGBT

ตัวอย่างที่ 3 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism)

สำหรับตัวอย่างที่ 3 มาต่อกันที่ประเด็นเรื่องของการท่องเที่ยวซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญที่สร้างรายได้แก่หลายชุมชนในประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันทุกภาคส่วนเริ่มหันมาให้ความสำคัญและพยายามผลักดันให้เกิดการจัดการท่องเที่ยววิถีใหม่ ในตัวอย่างนี้เราจะใช้เป็นประเด็นการพลิกโฉมการท่องเที่ยวชุมชนแบบดั้งเดิมให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

STEP ที่ 1 ด้วยการกำหนดประเด็น – การพลิกโฉมแกล่งท่องเที่ยวชุมชนแบบดั้งเดิมให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

STEP ที่ 2 ตั้งคำถามว่า – จะเกิดอะไรขึ้นถ้าเราสามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยวให้จริงจังกับการรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้นได้ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อทุกคนจริงจังกับการรักษาสิ่งแวดล้อม สิ่งที่ตามมาก็คือ ปริมาณขยะ ที่เกิดขึ้นจะลดน้อยลง ไม่ว่าจะเป็นทั้งจากคนในพื้นที่เอง หรือนักท่องเที่ยว ระบบนิเวศต่าง ๆ ไม่ถูกทำลาย สิ่งแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น สุขภาพ ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนก็จะดีขึ้นตามไปด้วย

STEP ที่ 3 เชื่อมโยง SDG – ในประเด็นนี้ SDG ที่เกี่ยวข้องหลัก ๆ ได้แก่

- SDG 12 เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ไม่ทำลายทรัพยากร ลดปริมาณขยะที่เกิดจากการบริโภคของนักท่องเที่ยว
- SDG 14 ระบบนิเวศในทะเลไม่ถูกทำลาย
- SDG 15 ระบบนิเวศบนบก ป่าไม้ได้รับการดูแลฟื้นฟู ไม่ถูกทำลาย
- SDG 8 เกิดรายได้และเพิ่มมูลค่าแก่ชุมชน ชาวบ้านที่ยังจัดการท่องเที่ยวแบบเดิม/ปรับตัวไม่ทันอาจขาดรายได้หรือตกงาน
- SDG 1 มีรายได้สม่ำเสมอ ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นไม่ยากจน แต่ถ้าจัดการไม่ดีก็อาจกระทบกับรายได้ของชาวบ้านที่ทำการท่องเที่ยวแบบเดิมแต่ปรับตัวไม่ทันได้
- SDG 2 สามารถเข้าถึงอาหารที่ดีได้ เพราะสิ่งแวดล้อมในชุมชนดี
- SDG 3 มีสุขภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเพราะ สามารถเข้าถึงอาหารที่ดีและมีสิ่งแวดล้อมในชุมชนดี
- SDG 7 เป็นการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด
- SDG 17 เกิดความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน ผู้ประกอบการ ความสัมพันธ์ที่ดีกับภาครัฐ

ความเชื่อมโยงกับ SDGs ‘พลิกโฉมชุมชนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์’ (Ecotourism)

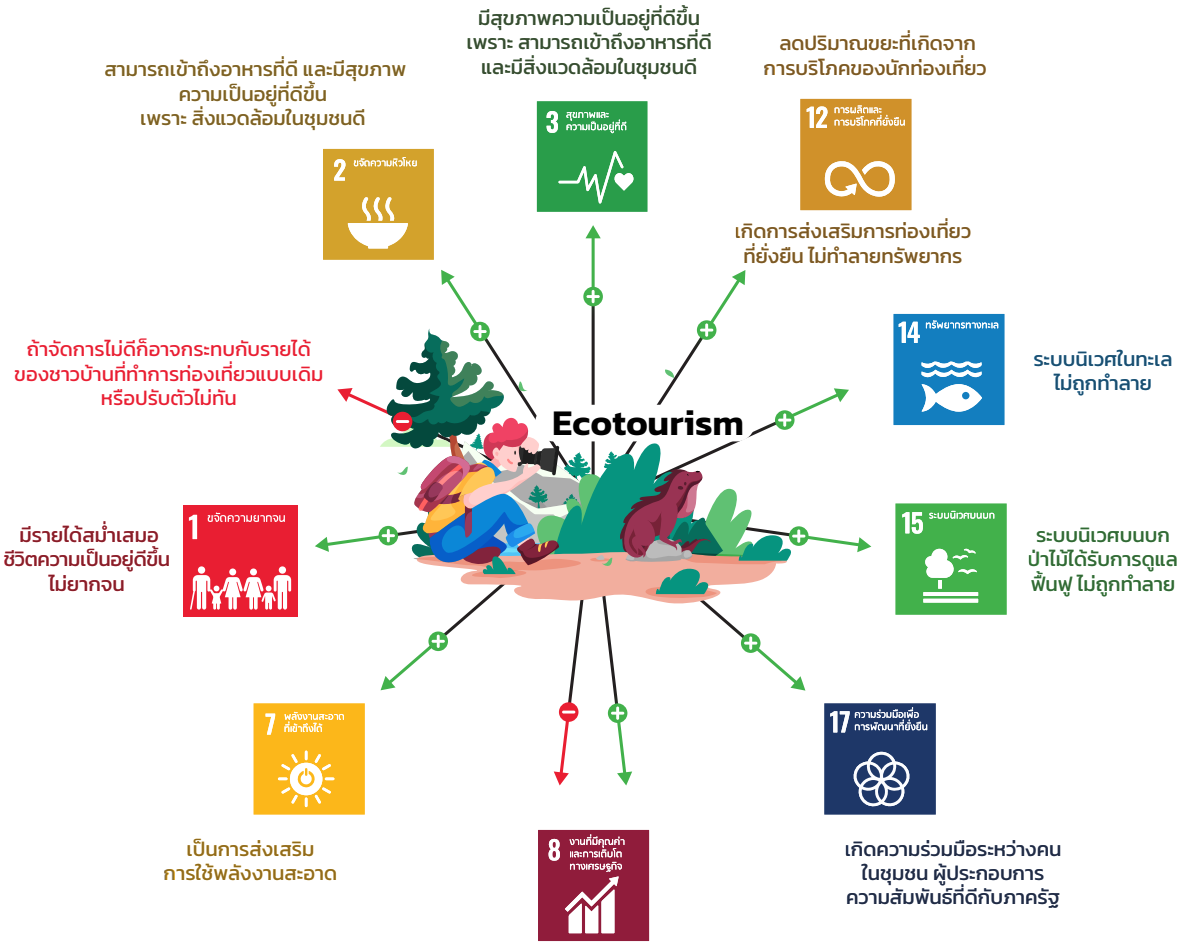

ตัวอย่างที่ 4 ปัญหาสุขภาพจิต

การมีสุขภาพจิตที่ดีส่งผลต่อการสุขภาพกายที่แข็งแรง และส่งผลต่อประสิทธิภาพการงาน การเรียน ความสัมพันธ์ของเรากับคนรอบตัวได้ แต่การจะมีสุขภาพจิตใจที่ดีนั้นยังต้องอาศัยปัจจัยภายนอกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี การมีรายได้ที่เพียงพอ ไม่ต้องกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย ไปจนถึงอยู่ในชุมชนที่ปลอดภัยไม่ต้องเผชิญกับการทะเลาะวิวาท ความรุนแรงจนหวาดกลัว ปัญหาสุขภาพจิตจึงมีความซับซ้อนยิ่งกว่าระดับบุคคล และเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจในการเชื่อมโยง SDG

STEP ที่ 1 ด้วยการกำหนดประเด็น – กำหนดเป็นหัวข้อประเด็น การลดปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต

STEP ที่ 2 ตั้งคำถาม – จะเกิดอะไรขึ้นถ้าเรามีสุขภาพจิตใจย่ำแย่

STEP ที่ 3 เชื่อมโยง SDG – สำหรับ SDG ที่ขาดไม่ได้เลยของประเด็นปัญหาสุขภาพจิตนั้นก็คือ

- SDG 3.4 การมีปัญหาสุขภาพจิตทำให้เกิดความเสี่ยงในการฆ่าตัวตายได้มากขึ้น
- SDG 3.5 การใช้สารเสพติดและแอลกอฮอล์ในทางที่ผิดเป็นอันตรายต่อทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต

นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงได้กับ SDG เป้าหมายอื่น เช่น

- SDG 1.2 หากสุขภาพจิตย่ำแย่ จนเจ็บป่วยไปทำงานไม่ได้ จะทำให้ขาดรายได้
- SDG 2.1 ในบางกรณี ปัญสุขภาพจิตลดความอยากอาหาร การที่เรารับสารอาหารไม่เพียงพอส่งผลต่อพัฒนาการทางสมองและอาจทำให้เป็นโรคซึมเศร้าและโรควิตกกังวล
- SDG 4.1, 4.2, 4.3 ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ลดต่ำลง
- SDG 8.8 การเจ็บป่วย สภาพจิตใจที่ไม่มั่นคงส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานจนทำให้งานมีปัญหา
- SDG 10.1 หากเป็นคนที่มีรายได้น้อย ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าจะมีโอกาสที่มีปัญหาสุขภาพจิตมากกว่า
- SDG 16.1 หากมีปัญหาสุขภาพจิตรุนแรง ไม่ได้รับการรักษา บางกรณีอาจเกิดภาวะคลุ้มคลั่งทำร้ายคนรอบตัวได้

ความเชื่อมโยงกับ SDGs ‘ปัญหาสุขภาพจิต’

(3.4) การมีปัญหาสุขจิตทำให้เกิดความเสี่ยงในการฆ่าตัวตายได้มากขึ้น

(3.5) การใช้สารเสพติดและแอลกอฮอล์ในทางที่ผิดเป็นอันตรายต่อ
ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต

(2.1) ปัญสุขภาพจิตลดความอยากอาหาร
การที่เรารับสารอาหารไม่เพียงพอส่งผล
ต่อพัฒนาการทางสมองและอาจทำให้
เป็นโรคซึมเศร้าและโรควิตกกังวล

(4.1, 4.2, 4.3) ประสิทธิภาพใน
การเรียนรู้ลดต่ำลง

(1.2) หากสุขภาพจิตย่ำแย่
จนเจ็บป่วยไปทำงานไม่ได้
จะทำให้ขาดรายได้

(8.8) การเจ็บป่วย สภาพจิตใจ
ที่ไม่มั่นคงส่งผลต่อประสิทธิภาพ
การทำงานจนทำให้งานมีปัญหา

(16.1) หากมีปัญหา
สุขภาพจิตรุนแรง
ไม่ได้รับการรักษา บางกรณีอาจเกิด
ภาวะคลุ้มคลั่ง ทำร้ายคนรอบตัวได้

(10.1) หากเป็นคนที่มีรายได้น้อย
ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าจะมีโอกาส
ที่มีปัญหาสุขภาพจิตมากกว่า

ตัวอย่างที่ 5 ทุจริตคอร์รัปชั่น

ในตัวอย่างสุดท้าย เราขอหยิบยกเรื่องที่หลายคนอาจคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่ในความเป็นจริงอาจใกล้ตัวเรามากกว่าที่คิด นั่นคือ “การทุจริตคอร์รัปชั่น” ตัวอย่างสุดท้ายนี้ชวนทุกคนลองคิดไปด้วยกันว่าการทุจริตคอร์รัปชั่นเกี่ยวข้องกับ SDGs ประเด็นใดบ้าง

ประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่

- SDG 16.4, 16.5 การทุจริตทำให้เกิดการรับสินบนมากขึ้น เป็นช่องโหว่ทำให้เกิดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธ เงิน และอาชญากรรมรูปแบบอื่น ๆ
- SDG 16.6, 16.10 การทุจริตทำให้การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ขาดความโปร่งใส ประสิทธิภาพของงานลดต่ำลง และมีแนวโน้มที่จะปกปิดการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน ในบางกรณีอาจรุนแรงถึงขั้นจำกัด ลิดรอนเสรีภาพของประชาชนได้

และยังมี SDGs อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการคอร์รัปชั่นต่อภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่

- SDG 3.4 งบประมาณด้านสาธารณสุขของประเทศถูกลดลง ความสามารถของรัฐบาลในบริหารจัดการงานด้านสาธารณสุข การจัดหายาที่จำเป็นลดลง เพิ่มความเสี่ยงในการได้รับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัยหรือไม่ได้มาตรฐาน
- SDG 4.5 ค่าใช้จ่ายในภาคการศึกษาที่สูง และการทุจริตลดโอกาสทางการศึกษาของคนยากจน ในทางกลับกันการศึกษาที่ดีช่วยเพิ่มพูนความรู้ ส่งเสริมทัศนคติที่ดี และช่วยให้คนมีภูมิต้านทานต่อการทุจริต
- SDG 9.1 การทุจริตคอร์รัปชั่นส่งผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ ที่อาจถูกสร้างขึ้นในลักษณะที่ต่ำกว่ามาตรฐานและอาจเป็นอันตรายต่อสาธารณะ
- SDG 10.1 อำนาจจากความมั่งคั่ง สร้างโอกาสในการเติบโตของรายได้ให้กับคนรวยในอัตราที่สูงกว่าคนส่วนใหญ่ของประเทศ ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำยิ่งเพิ่มสูงขึ้น
- SDG 14.2, 14.4, 14.5, 14.6 การทุจริตคอร์รัปชั่นอาจทำให้การจัดสรรงบประมาณสำหรับปกป้องดูแลทรัพยากรชายฝั่งขาดประสิทธิภาพเปิดช่องโหว่ให้มีการทำประมงโดยผิดกฎหมาย
- SDG 15.2, 15.5, 15.6, 15.7 การทุจริตเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการคุกคามทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การค้าพืชและสัตว์อย่างผิดกฎหมายมีส่วนทำให้เกิดการสูญพันธุ์อย่างรวดเร็วของสัตว์คุ้มครองหลายชนิด เกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพทั่วโลกและเกิดความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ

ความเชื่อมโยงกับ SDGs ‘ทุจริตคอร์รัปชัน ’

(3.c) งบประมาณด้านสาธารณสุขของประเทศถูกลดลง ความสามารถของรัฐบาลในบริหารจัดการงานด้านสาธารณสุข การจัดหายาที่จำเป็นลดลง เพิ่มความเสี่ยงในการได้รับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัยหรือไม่ได้มาตรฐาน

(9.1) การทุจริตคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ ที่อาจถูกสร้างขึ้นในลักษณะที่ต่ำกว่ามาตรฐาน และอาจเป็นอันตรายต่อสาธารณะ

(4.5) ค่าใช้จ่ายในภาคการศึกษาที่สูง และการทุจริตลดโอกาสทางการศึกษาของคนยากจน ในทางกลับกันการศึกษาที่ดีช่วยเพิ่มพูนความรู้ ส่งเสริมทัศนคติที่ดี และช่วยให้คนมีภูมิต้านทานต่อการทุจริต

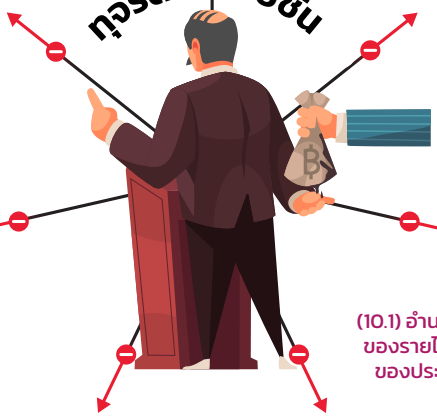

(16.4, 16.5) การทุจริตทำให้เกิดการรับสินบนมากขึ้น เป็นช่องโหว่ทำให้เกิดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธ เงิน และอาชญากรรมรูปแบบอื่น ๆ

(16.6, 16.10) การทุจริตทำให้การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ขาดความโปร่งใส ประสิทธิภาพของงานลดต่ำลง และมีแนวโน้มที่จะปกปิดการเข้าถึงข้อมูลของสาธารณชน ในบางกรณีอาจรุนแรงถึงขั้นจำกัด ลิดรอนเสรีภาพของประชาชนได้

(10.1) อำนาจจากความมั่งคั่ง สร้างโอกาสในการเติบโตของรายได้ให้กับคนรวยในอัตราที่สูงกว่าคนส่วนใหญ่ของประเทศ ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำยิ่งเพิ่มสูงขึ้น

(15.2, 15.5, 15.6, 15.7) การทุจริตเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการคุกคามทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดการค้าพืชและสัตว์อย่างผิดกฎหมายมีส่วนทำให้เกิดการสูญพันธุ์อย่างรวดเร็วของสัตว์คุ้มครองหลายชนิด เกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพทั่วโลก และเกิดความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ

(14.2, 14.4, 14.5, 14.6) การทุจริตคอร์รัปชันอาจทำให้การจัดสรรงบประมาณสำหรับปกป้องดูแลทรัพยากรชายฝั่งขาดประสิทธิภาพเปิดช่องโหว่ให้มีการทำประมงโดยผิดกฎหมาย

แล้วงานของคุณล่ะ? เกี่ยวข้องกับ SDGs เป้าหมายไหนบ้าง ลองเชื่อมโยงได้ที่นี่

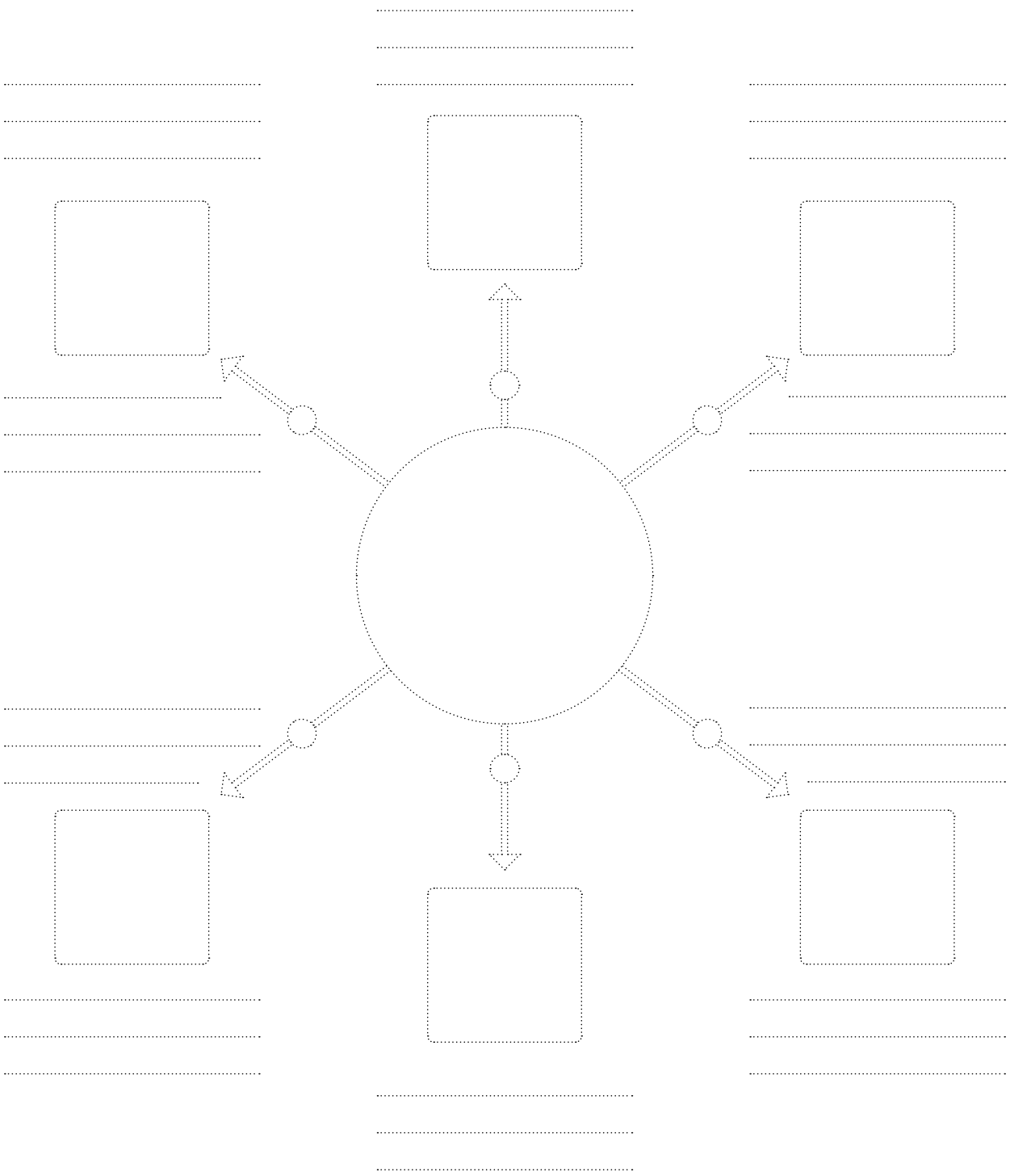

03
ลงมือทำเพื่อบรรลุ SDGs ในชีวิตประจำวัน

3.1 3 สิ่งที่คนธรรมดา (หรือแม้แต่คนขี้เกียจ) ก็ลงมือทำตาม SDGs ได้

แม้ไม่ได้ทำโครงการหรือเป็นผู้นำกลุ่มกิจกรรม (หรือต่อให้ขี้เกียจแค่ไหน) คุณก็สามารถทำด้วยการเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่าง ก่อนอื่นลองสำรวจตนเองแล้วทำตามคำแนะนำจากเช็คลิสต์ข้างล่างนี้

เช็คลิสต์ 3 สิ่งที่ไม่ว่าขี้เกียจแค่ไหนก็ทำตาม SDGs ได้

ให้ 1 คะแนนกับตัวเอง หากนั่นคือตัวคุณ และ 0 หากมันตรงข้ามกับพฤติกรรมของคุณ / จากนั้นรวมคะแนนในแต่ละกลุ่ม มาดูกันว่าคุณมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับ SDGs แค่ไหน

พฤติกรรมการบริโภค

- ☐ โดยส่วนใหญ่คุณกินอาหารจนหมดมากกว่าเหลือทิ้ง
- ☐ คุณไม่กิน/ใช้ อาหาร สินค้าจากวัตถุดิบที่หายาก ใกล้สูญพันธุ์ เช่น หูฉลาม ไข่ปลา ปลาตัวเล็ก เทียนหอม จากไขมันแมวน้ำ เสื้อขนสัตว์หายาก
- ☐ คุณปิดน้ำ ถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ไม่ได้ใช้เสมอ
- ☐ โดยส่วนใหญ่ คุณไม่รับถุงพลาสติก แก้วพลาสติก
- ☐ คุณแยกขยะก่อนทิ้งเสมอ
- ☐ ถ้ามีสินค้าที่มีฉลากแสดงว่าดีต่อสิ่งแวดล้อม คุณจะเลือกใช้มันมากกว่าสินค้าที่ไม่มีฉลาก
- ☐ คุณไม่ซื้อสินค้า หรือใช้บริการจากยี่ห้อ หรือร้านค้าที่ไม่ทำตาม SDGs เช่น ละเมิดสิทธิมนุษยชน เอาเปรียบพนักงาน หรือปล่อยของเสียสู่แหล่งน้ำ แม้ว่าคุณจะเคยชอบมันก็ตาม

เปิดกว้าง ให้เกียรติทุกคน

- ☐ คุณไม่เคยล้อเลียน แซวรูปร่างหน้าตา การแต่งกายของคนอื่น
- ☐ คุณไม่เคยกลั่นแกล้ง หรือเลือกปฏิบัติต่อคนอื่น เพราะเพศของเขา
- ☐ คุณเข้าใจและไม่ก้าวก่าย หากพบผู้ที่ทำตามคำสอนของศาสนา หรือสิ่งที่นับถือเชื่อ แม้มันจะต่างกับแนวทางของคนกลุ่มใหญ่
- ☐ คุณมีวิธีแนะนำ หรือห้ามปราม ถ้าคนใกล้ตัวเผลอล้อเลียน แกล้งคนอื่น
- ☐ คุณไม่โกรธ หากมีใครเสนอความเห็นหรือแสดงจุดยืนที่ต่างจากคุณ
- ☐ คุณสามารถอธิบายได้ว่าทำไมจึงคิดหรือเชื่อเช่นนั้น ด้วยเหตุผลอย่างใจเย็น
- ☐ คุณสามารถอธิบายให้คนอื่นเข้าใจได้ว่าทำไม เราควรช่วยเหลือดูแล ชีวิต ความปลอดภัยของชาวต่างชาติแม้ไม่ใช่พลเมืองในประเทศ

ตั้งคำถาม ไตร่ตรอง ไม่ด่วนตัดสิน

- ☐ คุณแยกแยะข่าวจริงกับข่าวปลอมได้
- ☐ คุณตรวจสอบข่าว/ข้อมูลจากหลายแหล่งก่อนปักใจเชื่อเสมอ
- ☐ คุณรู้เท่าทันเนื้อหาโฆษณาชวนเชื่อ ว่ามีวัตถุประสงค์อะไร ไม่ค่อยถูกชัก หรือคล้อยตามง่าย ๆ
- ☐ เมื่อมีบางสิ่งเกิดขึ้น คุณมักตั้งคำถามถึงสาเหตุ และผลที่อาจตามมาอยู่เสมอ
- ☐ คุณมักตั้งคำถามและพยายามทำความเข้าใจความรู้สึก เหตุผลเบื้องหลังการตัดสินใจของคนอื่นเสมอ
- ☐ คำถามของคุณค่อนข้างเป็นมิตร และมีวิธีสื่อสารที่ทำให้คนรอบข้างรู้สึกยินดีที่จะตอบ หรือแลกเปลี่ยนด้วย ไม่กลัวว่ากำลังถูกจับผิด
- ☐ คุณสามารถตั้งคำถามในมุมมองแปลกใหม่ ทำให้ตนเองและคนรอบข้างฉุกคิดในประเด็นที่ต่างไปจากเดิม

คุณได้คะแนน ◯ + ◯ + ◯ = ◯

มาดูผลกัน!!

18 - 21 คะแนน คุณมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับ SDGs อย่างมาก ทำต่อไปและถ้าเป็นไปได้ ชวนคนรอบตัวให้ทำเหมือนคุณด้วยนะ

14 – 17 คะแนน คุณมีพฤติกรรมที่ค่อนข้างสอดคล้องกับ SDGs แต่จะดีมาก หากลองดูเพิ่มเติมว่าขาดเรื่องไหนไปแล้วค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนตัวเองหันมาให้ความสำคัญกับเรื่องเหล่านั้นมากขึ้น

10 – 13 คะแนน พฤติกรรมของคุณสอดคล้องกับ SDGs ในระดับหนึ่ง แต่อาจเผลอหรือไม่ได้จริงจังกับมันมากนัก ลองท้าทายตัวเองด้วยการทำเรื่องที่ไม่เคยทำมาก่อน คุณอาจเห็นว่าตัวเองเปลี่ยนไปมากก็ได้!

6 – 9 คะแนน พฤติกรรมของคุณสอดคล้องกับ SDGs ค่อนข้างน้อย หากรู้สึกว่าไม่เข้าใจ หรือยุ่งยากให้ลองเริ่มต้นด้วยสิ่งที่คิดว่าทำได้ง่ายที่สุด แล้วค่อย ๆ ทำเพิ่มขึ้นทีละอย่าง แล้วคุณจะรู้สึกว่ามันง่ายกว่าที่คิด

0 – 5 คะแนน พฤติกรรมของคุณแทบไม่สอดคล้องกับ SDGs และบางการกระทำของคุณอาจทำร้ายตนเองและคนรอบข้างโดยไม่ได้ตั้งใจด้วย

ลองเปลี่ยนตัวเองทีละเล็กน้อย เริ่มจากเรื่องที่คิดว่าง่ายที่สุดก่อนก็ได้

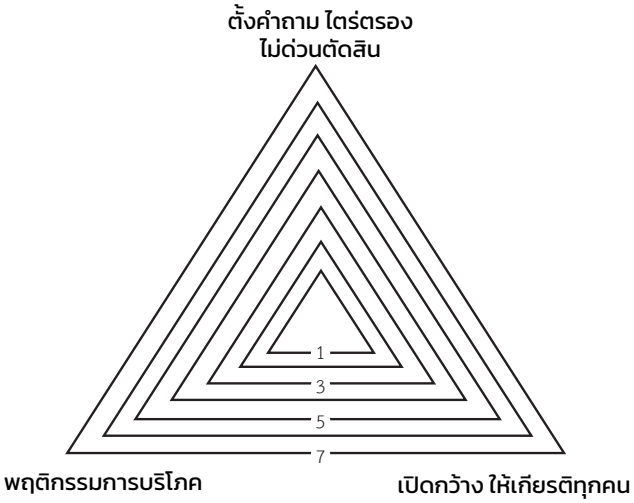

นอกจากคะแนนรวมแล้ว อยากให้ทุกคนลองนำคะแนนที่ได้แต่ละด้านมาทำเครื่องหมายบนเส้นระดับที่เราเตรียมไว้ให้

หากมีด้านใดได้คะแนนน้อย แสดงว่าเราต้องให้ความสำคัญ ลองปรับพฤติกรรมด้านนั้นมากขึ้น

สำรวจตัวเองแล้ว อาจนำไปใช้ทดลองจัดกิจกรรมสำรวจให้คนอื่นด้วยก็ได้นะ

ตัวอย่างช่องทางตรวจสอบข้อมูลที่ช่วยให้คุณเลือกใช้สินค้าได้ง่ายขึ้น

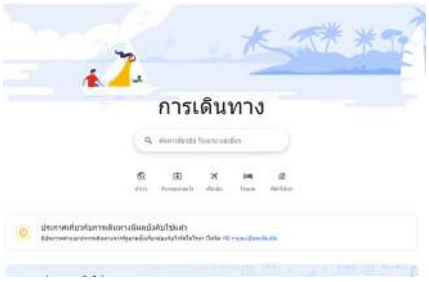

Eco-certified

ป้ายกำกับจาก Google ที่ช่วยให้เราค้นหาโรงแรม/ที่พัก ซึ่งได้รับการประเมินว่าบริหารงานสอดคล้องกับความยั่งยืน โดยเน้นที่การดูแลสิ่งแวดล้อม ใน 4 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ การลดของเสีย และการจัดหาผลิตภัณฑ์วัตถุดิบอย่างยั่งยืน ค้นหาที่พักจากป้ายกำกับได้ที่นี่

ฉลากเบอร์ 5

ฉลากที่รับรองว่าผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้ายี่ห้อ และรุ่นที่มีเครื่องหมายนี้มีประสิทธิภาพที่ดีผ่านกระบวนการผลิตได้มาตรฐานปลอดภัย และประหยัดพลังงาน หรือกล่าวได้ว่าใช้พลังงานไฟฟ้าน้อยกว่าผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้รับฉลากนี้ ตรวจสอบเครื่องใช้ฟ้าที่ได้รับฉลากเบอร์ 5 ได้ที่นี่

ฉลากเขียว

เครื่องหมายรับรองว่าสินค้านี้มีกระบวนการผลิต การใช้ การทิ้งทำลายที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าสินค้าประเภทเดียวกันที่ไม่ได้รับการรับรอง ตรวจสอบสินค้าที่ได้รับฉลากเขียวได้ที่นี่

3.2 แนวทางลงมือทำสำหรับพลเมืองที่มีความตื่นตัว (Active citizen)

วิธีแสดงออกที่ทุกคนสามารถทำได้

เมื่อเปลี่ยนพฤติกรรมตัวเองแล้ว แต่ยังอยากลงมือทำให้เข้มข้นขึ้น อีกสิ่งหนึ่งที่ทุกคนทำได้นั่นคือ **‘แสดงออก’** ให้คนรอบตัวรับรู้ถึงสิ่งที่เราเชื่อมั่น สนับสนุนและอยากให้คนอื่นทำตาม ตัวอย่าง 3 วิธีง่าย ๆ เช่น

เลือกผู้นำที่มีนโยบายที่สอดคล้องหรือส่งเสริม SDGs เข้าไปเป็นตัวแทนบริหาร

เช่น มีนโยบายรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ ต่อต้านการทุจริต เป็นต้น

ลงชื่อสนับสนุน หรือออกมาแสดงจุดยืนในประเด็นที่สนับสนุน

เช่น แชร์ข้อความ เปลี่ยนภาพโปรไฟล์ในบัญชีโซเชียลมีเดีย เข้าชื่อเสนอกฎหมาย ลงชื่อในแคมเปญ เดินขบวน ร่วมชุมนุมโดยสันติ

สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม ชมรม เพื่อทำกิจกรรมในเรื่องที่เราสนใจ

เช่น กลุ่มอาสาสมัครดูแลคนเปราะบาง ให้คำปรึกษา/รับฟังผู้มีปัญหาสุขภาพจิต ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อื่น ๆ ตามความสนใจ

จะทำอย่างไรให้เสียงของเราสามารถผลักดัน SDGs ไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบได้

นอกจากการเปลี่ยนแปลงตัวเองแล้ว สิ่งที่จะทำให้ปัญหาต่าง ๆ ถูกแก้ไขในระยะยาว เราต้องอาศัยเครื่องมืออื่นมาช่วยไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนกฎหมาย กติกา นโยบาย หรือที่เรียกอีกอย่างว่า **การเปลี่ยนแปลงระบบ** แน่นอนว่าทำได้ยากกว่า แต่หากสำเร็จก็จะสร้างการเปลี่ยนแปลงในวงกว้าง ปัจจุบันทุกคนสามารถผลักดันเรื่องที่อยากเปลี่ยนได้ง่ายขึ้น ด้วยการส่งเสียง สื่อสารความคิด ความต้องการของเราไปต่อสังคมหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้โดยตรง ก่อนอื่นเราขอแนะนำขั้นตอนเลือกช่องทางที่จะแสดงออกโดยตอบคำถามตามแผนผังนี้

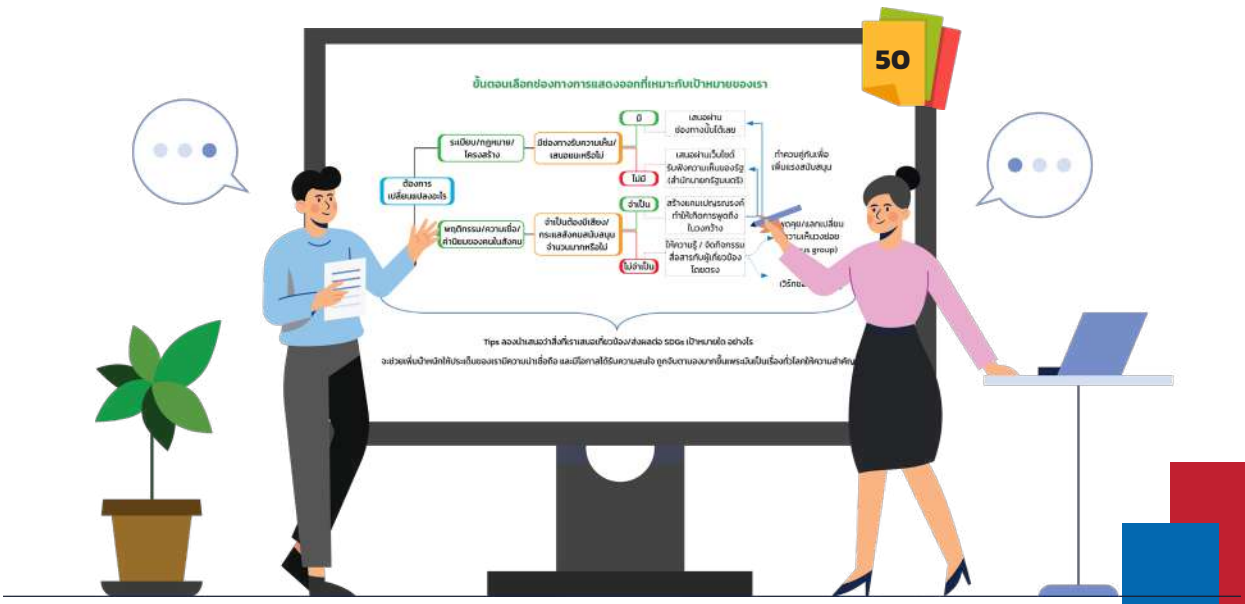

ขั้นตอนเลือกช่องทางการแสดงออกที่เหมาะกับเป้าหมายของเรา

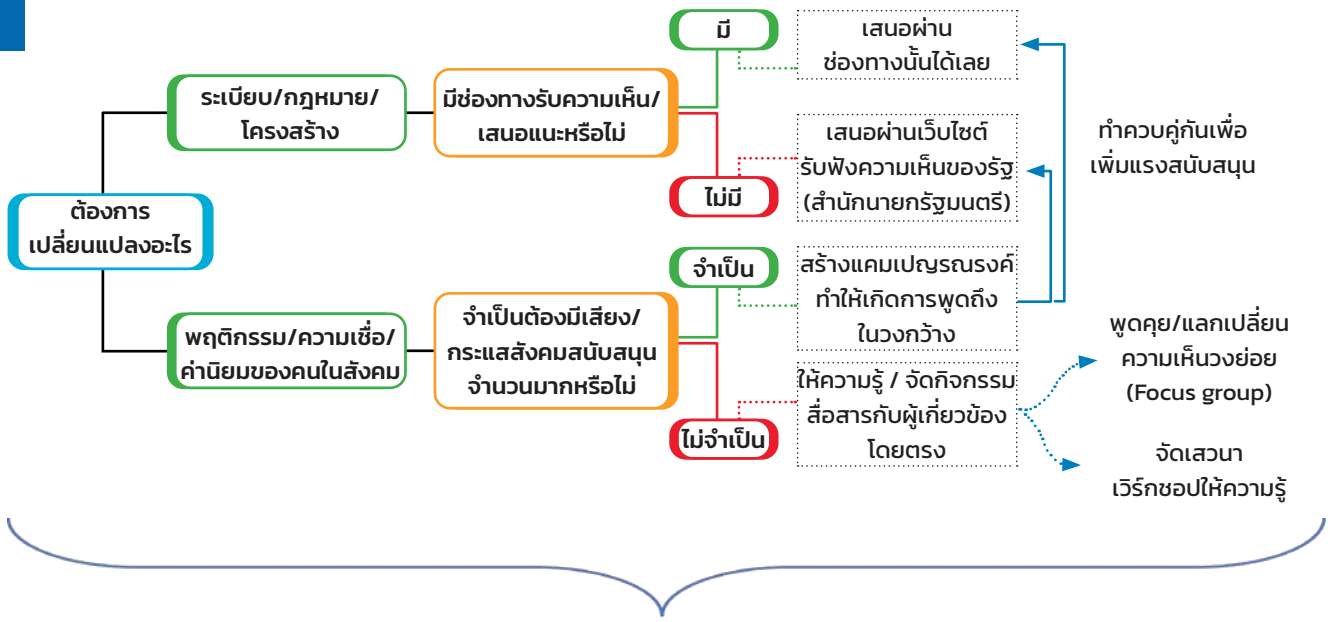

Tips ลองนำเสนอว่าสิ่งที่เราเสนอเกี่ยวข้อง/ส่งผลต่อ SDGs เป้าหมายใด อย่างไร

จะช่วยเพิ่มน้ำหนักให้ประเด็นของเรามีความน่าเชื่อถือ และมีโอกาสได้รับความสนใจ ถูกจับตามองมากขึ้นเพราะมันเป็นเรื่องทั่วโลกให้ความสำคัญ

ตัวอย่างช่องทางที่ทุกคนสามารถใช้สื่อสารกับสาธารณะเพื่อสร้างแนวร่วม และเสนอความเห็นไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้โดยตรง

เว็บไซต์ที่เปิดให้ทุกคนเสนอแคมเปญ ชวนให้คนที่เห็นด้วยกับเรามาร่วมมาลงชื่อสนับสนุนให้เกิดการผลักดันที่นี่

เว็บไซต์รับฟังความคิดเห็นต่อร่าง พ.ร.บ. ที่เปิดให้ทุกคนส่งความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายผ่านทางเว็บไซต์ของรัฐสภาได้ที่นี่

เว็บไซต์รับฟังความเห็นของประชาชนต่อโครงการที่รัฐดำเนินการ โดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีที่นี่

ช่องทางเสนอกฎหมายที่ประชาชนสามารถรวมตัวกันร่างกฎหมายและเสนอได้โดยตรงทำความเข้าใจวิธีเสนอกฎหมายได้โดยตรงที่นี่

3.4 ทำตามแนวคิด SDGs แล้วได้อะไร

การทำตามแนวคิด SDGs ไม่เพียงทำให้สังคมและโลกของเราดีขึ้นเท่านั้น แต่มันยังส่งผลดีต่อคนที่ทำตามด้วย เพราะสิ่งที่ SDGs แนะนำให้เราทำตามนั้นเน้นให้เราฝึกมองปัญหาอย่างรอบด้าน ทำความเข้าใจสาเหตุผลกระทบที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้สามารถรับมือกับปัญหาที่ซับซ้อนขึ้นในอนาคต และหากฝึกคิดแบบนี้ไปเรื่อย ๆ เราจะมีทักษะเหล่านี้ที่โดดเด่นขึ้น เรียกได้ว่า หากปี 2030 โลกไม่สามารถบรรลุ SDGs ตามที่ตั้งใจไว้ แต่อย่างน้อยเราก็ยังได้สร้างทักษะเหล่านี้นั่นเอง

ฝึกทักษะการมองแบบองค์รวม (Conceptual Thinking)
การคำนึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบด้านตามที่ SDGs แนะนำ ช่วยให้เรามีมุมมองที่กว้างขวาง มองเห็นภาพรวมของงานหรือสิ่งที่จะเกิดได้ครอบคลุม

มีความเข้าอกเข้าใจ (Empathy)
การคำนึงถึงคนทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเปราะบาง คนที่ได้และเสียประโยชน์ ทำให้เราฝึกคิดจากจุดยืน/มุมมองของคนอื่น ทำให้เข้าใจ เปิดกว้างยอมรับการกระทำ ความรู้สึกของผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

มีความรู้ที่พร้อมสำหรับการทำงานและการปรับตัวในอนาคต
ความยั่งยืนจะกลายเป็นประเด็นหลักและเข้ามามีบทบาทต่อการเรียนรู้ อาชีพ การทำความเข้าใจ SDGs ทำให้เรามีความรู้ที่พร้อมนำไปปรับใช้กับการทำงานในอนาคต

ฝึกทักษะการเข้าใจปัญหาที่ซับซ้อน (Complex problem)
การฝึกวิเคราะห์หาสาเหตุ ผลกระทบ และเชื่อมโยงกับ SDGs เป้าหมายต่าง ๆ ทำให้เรารู้จักการคิดเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบสามารถเข้าใจปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างชัดเจน และจะช่วยให้เราคิดหาทางแก้ปัญหาได้ดีไปด้วย

มีทักษะที่พร้อมต่อการเป็นพลเมืองโลก (Global Citizen)
การที่เราสามารถคิดอย่างเป็นระบบ มองอย่างรอบด้าน และมีความเข้าอกเข้าใจคนอื่น ทำให้เราเป็นคนเปิดกว้าง ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ซึ่งล้วนเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองของโลกที่ดี

04
How to ออกแบบโครงการอย่างไรให้สอดคล้องกับ SDGs

4.1 เปลี่ยนโครงการธรรมดาให้เจ๋งขึ้นกว่าที่เคยด้วย SDGs

เชื่อว่าทุกคนต่างเคยเจอปัญหาเวลาคิดโครงการบางครั้งก็คิดไม่ออก ไม่รู้จะเริ่มจากตรงไหน ไม่แน่ใจว่าทำได้จริงหรือไม่ บางทีโครงการที่คิดมาดีแล้วกลับไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร บางที SDGs อาจเป็นตัวช่วยที่หลายคนกำลังมองหาอยู่ก็ได้ มาดูกันว่าเราจะนำแนวทางของ SDGs มาใช้กับการออกแบบและพัฒนาโครงการได้อย่างไรบ้าง

ใช้ทำความเข้าใจสถานการณ์

- ทำความเข้าใจพื้นที่: นำ 5Ps มาเป็นกรอบประเมินสภาพสังคมอย่างง่าย
- ทำความเข้าใจคน : เริ่มต้นพิจารณากลุ่มเป้าหมายและคนที่เกี่ยวข้องกับโครงการของจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย 9 กลุ่มที่ SDGs แนะนำ
- ทำความเข้าใจปัญหา: วิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบอย่างรอบด้านโดยใช้ SDG 17 เป้าหมาย

ใช้กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นไปได้

- สอดคล้องกับความถนัด/สนใจของคนทำ
- เป็นไปได้จริง ภายใต้เงื่อนไข ทรัพยากร เวลา
- ผลลัพธ์ของโครงการไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง
- ผลลัพธ์ของโครงการต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ลงมือทำตามแนวทางที่ SDGs แนะนำ

- แผนงานของเราต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับทุกคน
- ไม่แบ่งแยก เน้นการทำงานร่วมกันกับหน่วยงาน/กลุ่มกิจกรรมอื่น
- วิธีการของเราต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐาน โดยเฉพาะสิทธิมนุษยชน ไม่ลิดรอนสิทธิของคนอื่น
- เน้นการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉม เปลี่ยนแปลงตั้งแต่รากฐานของปัญหา

ติดตาม ประเมินผล สะท้อนผล อย่างเป็นระบบสม่ำเสมอ

นำ SDGs มาออกแบบ/ประยุกต์ตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับโครงการของเรา

สื่อสาร และนำเสนอผลกระทบ (Impact) ทั้งภายใน และภายนอก

สื่อสารว่าผลลัพธ์จากโครงการของเราสอดคล้องหรือช่วยส่งเสริม SDGs อย่างไร
สื่อสารว่าเรานำ SDGs มาประยุกต์ใช้ในส่วนใดของงานบ้าง

4.2 ขั้นตอนการออกแบบโครงการให้สอดคล้องกับ SDGs

เราทราบแล้วว่าจะนำ SDGs เข้ามาใช้ในขั้นตอนใดได้บ้าง ต่อไปจะชวนทุกคนเข้าใจ 5 ขั้นตอนการออกแบบโครงการโดยเราจะนำเสนอรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนควบคู่กับแนะนำวิธีการนำ SDGs เข้ามาใช้ในแต่ละส่วน ดังแผนภาพ

(1) สำรวจปัญหาและเก็บรวบรวมข้อมูล

เคยเห็นไหม ? คนที่ทำอะไรที่ตั้งใจอยากทำอะไรดี ๆ เพื่อคนอื่น แต่ทำไปแล้วได้ผลออกมาไม่ดีอย่างที่คิด เพราะเขาไม่ได้ต้องการ ? นั่นคือที่มาว่าก่อนที่เราจะลงทำอะไร เราควรจะสำรวจให้แน่ใจก่อนว่าชุมชนหรือพื้นที่นั้นต้องการอะไร และปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น แท้จริงเป็นอย่างไรกันแน่

** แนะนำให้ตอบคำถามตามช่องที่แนะนำเพราะจะนำไปใช้ในขั้นตอนต่อไปง่ายขึ้น **

1. เกิดปัญหาอะไรขึ้น (What)

อาจได้มาจากการสังเกต พบเจอกับตนเอง
สอบถามคนใกล้ตัว และคนที่อาศัยในพื้นที่
* แนะนำให้ถามจากคนหลากหลายกลุ่ม

2. ปัญหาเกิดขึ้นที่ไหน (Where) ตั้งแต่เมื่อไร (When)

ควรเป็นพื้นที่ที่ปัญหายังคงเกิดขึ้นอยู่ ยิ่งระบุพื้นที่และช่วงเวลาชัดเจนเท่าไร ยิ่งคิดโครงการตอบโจทย์พื้นที่มากเท่านั้น เช่น เกิดในตลาด

3. ที่มาของปัญหา (Why)

เน้นเก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจ
สอบถามยังไม่ต้องวิเคราะห์
และยังไม่ต้องแสดงความเห็นส่วนตัว

4. สภาพพื้นที่นั้นเป็นอย่างไร

- ข้อมูลพื้นฐาน เช่น ขนาด ประชากร อาชีพหลัก
- นำประเด็นตาม 5 Ps มาเป็นกรอบช่วยสำรวจ
อาจเลือกจาก Checklist ที่แนะนำก็ได้

5. ผลกระทบที่เกิดจากปัญหานี้ (Effect)

เน้นระบุสิ่งที่ได้มาจากการเก็บข้อมูล อาจมาจากการลงพื้นที่สำรวจ สอบถาม ยังไม่ต้องวิเคราะห์
และยังไม่ต้องแสดงความเห็นส่วนตัว

6. ใครได้รับผลกระทบของปัญหานี้ (โดยตรง)

- เน้นกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบเป็นลำดับต้น ๆ จะเป็นผลกระทบทางด้านบวกหรือลบก็ได้
- ระบุให้ละเอียดที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เช่น หากเป็นนักเรียน ควรระบุว่าเป็นนักเรียนโรงเรียนใด ระดับชั้นใด หรือมีคุณสมบัติใด เป็นต้น
- อาจเริ่มต้นจากนึกถึง 9 กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย โดยเน้นที่กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ ได้แก่ เด็กและเยาวชน เกษตรกร ชนพื้นเมือง ผู้หญิง แรงงานในภาคธุรกิจ

7. ใครได้รับผลกระทบของปัญหานี้ (ทางอ้อม)

- มักเป็นคนที่ได้รับผลกระทบต่อจากผลของปัญหาอีกทอดหนึ่ง หากไม่เกิดปัญหานี้ก็จะไม่ได้รับผลกระทบ
- อาจเริ่มต้นจากนึกถึง 9 กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย

8. ใครกำลังแก้ปัญหานี้อยู่

อาจเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแล หรือกลุ่มคนที่พยายามแก้ไข
เข้ามาแสดงความเห็น เพื่อทราบว่าใครทำอะไรไปแล้วบ้าง
เราควรเข้าไปมีบทบาทอย่างไร เช่น ทำงานร่วมกัน
หรือ แบ่งงานบางอย่างมาทำเอง

9. ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

ไม่ได้รับผลกระทบและไม่ใช่คนแก้ปัญหาโดยตรง
อาจเป็นคนในชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียงที่รับรู้ปัญหาของเรา
อาจชวนมาทำงานร่วมกันได้ในอนาคต

แนะนำ Checklist ที่ช่วยสำรวจสภาพชุมชน สถานศึกษา หรือองค์กรของเราอย่างรอบด้านด้วย 5Ps

เราสามารถนำ SDGs มาประยุกต์ใช้สำรวจสภาพในชุมชน โรงเรียน สถานศึกษา หรือพื้นที่เป้าหมายของเราได้ โดยเลือกประเด็นตามเป้าหมายย่อย (Target) ที่มีความใกล้เคียงหรือสอดคล้องกับบริบทพื้นที่มาปรับให้เป็นภาษาที่เข้าใจง่ายขึ้น ซึ่งอาจนำมาปรับให้อยู่ในรูปแบบคำถามเพื่อใช้เก็บข้อมูล สัมภาษณ์ ให้ทราบว่าพื้นที่ของเราได้ทำอะไรไปแล้ว และต้องทำอะไรเพิ่มเติมบ้าง

ยกตัวอย่างเช่น Checklist ด้านล่างนี้ เราได้คัดเลือกประเด็นตามเป้าหมายย่อย (Target) โดยเน้นที่เรื่องพื้นฐาน สามารถใช้ได้กับทุกพื้นที่ และมีโอกาสพบบ่อยในระดับลงมือทำ มาปรับให้เป็นภาษาที่เข้าใจง่ายและจัดเรียงตามกลุ่ม 5 Ps ให้ทุกคนสามารถนำไปใช้หรือคิดขึ้นใหม่ในรูปแบบที่เหมาะสมกับกิจกรรมของตนเอง

***** ทุกคนสามารถเลือกเฉพาะคำถามที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ ไม่จำเป็นต้องนำ Checklist ไปใช้ทุกข้อ แต่ควรเลือกคำถามไปใช้ให้ครบทั้ง 5 Ps จะช่วยให้เราเข้าใจพื้นที่รอบด้าน *****

People – คนและสังคม		
	SDG 1	ฐานะของคนในพื้นที่เป็นอย่างไร เช่น มีคนยากจนรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท หรือไม่
	SDG 1	คนยากจนในพื้นที่ได้รับการช่วยเหลือมีเงินสวัสดิการหรือไม่
	SDG 1	คนในพื้นที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมได้บ้างหรือไม่
	SDG 3	คนในพื้นที่เจ็บป่วยด้วย 6 โรคไม่ติดต่อที่มีอัตราการเสียชีวิตสูง (NCDs) มากน้อยเพียงใด (โรคในกลุ่ม (NCDs) ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดสมองและหัวใจ โรคถุงลมโป่งพอง โรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง และโรคอ้วนลงพุง)
	SDG 3	คนในพื้นที่ดื่มแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ มากน้อยเพียงใด
	SDG 3	มีผู้อยู่ในภาวะซึมเศร้า/สุขภาพจิตไม่ดีบ้างหรือไม่
	SDG 3	มีคุณแม่ที่ตั้งครรภ์ตั้งแต่ยังเด็ก
	SDG 3	มีการสอนให้นักเรียนมีความเข้าใจเรื่องเพศและอนามัยเจริญพันธุ์

People – คนและสังคม		
	SDG 2	ทุกคนในพื้นที่มีเงินซื้ออาหารกินอย่างเพียงพอ มีประโยชน์ ปลอดภัย
	SDG 2	มีคนขาดสารอาหารหรือไม่ (เช่น น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ ป่วยเป็นโปลิโอ แขนขาลีบ เป็นต้น)
	SDG 2	ผู้ที่แพ้อาหาร หรือทานอาหารเฉพาะกลุ่ม เช่น มังสวิรัติ ฮาลาล สามารถหาซื้ออาหารในชุมชนได้หรือไม่
	SDG 4	คนในพื้นที่ส่วนใหญ่อ่านออก เขียนได้หรือไม่
	SDG 4	เด็กในพื้นที่ทุกคนได้เรียนหนังสือไม่ว่าหญิงหรือชาย
	SDG 4	แต่ละโรงเรียนมีครู อุปกรณ์การเรียนที่เพียงพอหรือไม่
	SDG 4	ในพื้นที่มีเด็กที่ต้องออกจากเรียนกลางคันมากน้อยเพียงใด
	SDG 4	โรงเรียนมีการเรียนการสอนวัฒนธรรมภาษาท้องถิ่น
	SDG 4	โรงเรียนมีหลักสูตรให้นักเรียนทุกคนเห็นความสำคัญของความเท่าเทียม เคารพความเห็นที่หลากหลาย

People – คนและสังคม		
	SDG 3	เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนในชุมชนบ่อยหรือไม่
	SDG 3	ในพื้นที่มีโรงพยาบาล สถานีอนามัย หรือคลินิกที่สามารถเดินทางไปใช้บริการได้สะดวก
	SDG 3	คนในพื้นที่มีประกันสุขภาพ หรือสิทธิรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยได้
	SDG 5	ผู้หญิง/เด็กในพื้นที่ถูกกักขัง ทุบตี หรือใช้ความรุนแรงบ้างหรือไม่

Prosperity – ความมั่งคั่ง		
	SDG 7	บ้านเรือนและสถานที่ต่าง ๆ มีไฟฟ้าใช้
	SDG 7	ในพื้นที่ยังมีการใช้เตาถ่านที่เป็นบ่อเกิดของ pm 2.5 ทำอาหารหรือไม่
	SDG 9	ทุกคนในพื้นที่สามารถเข้าถึงอินเตอร์เน็ตได้มากน้อยเพียงใด
	SDG 9	โรงเรียน สถานที่ราชการมีคอมพิวเตอร์/เครื่องมือสื่อสารเพียงพอหรือไม่
	SDG 9	ในพื้นที่ของเรามี SMEs วิสาหกิจชุมชนหรือสตาร์ทอัพ คนรุ่นใหม่เข้ามาลงทุนประมาณกี่แห่ง ทำกิจการอะไร
	SDG 9	ในพื้นที่ของเรามีโรงงานอุตสาหกรรมบ้างหรือไม่ โรงงานเหล่านั้นปล่อยของเสีย หรือสร้างมลพิษจนคนในพื้นที่เดือดร้อนบ้างหรือไม่
	SDG 9	พื้นที่ของเราเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมมีโอกาสเติบโตเศรษฐกิจสูง
	SDG 11	ในพื้นที่ของเรามีบ้านที่ไม่แข็งแรงปลอดภัย หรือชุมชนแออัดบ้างหรือไม่ มีกี่หลังคาเรือน (ประมาณ)
	SDG 11	พื้นที่ของเรามีระบบขนส่งสาธารณะที่ปลอดภัย ทั่วถึง ราคาไม่แพง
	SDG 11	หมู่บ้าน ชุมชน โรงเรียนสะอาด น่าอยู่ จัดการขยะได้ดี

People – คนและสังคม		
	SDG 5	องค์กรหรือกลุ่มผู้นำชุมชนมีทั้งเพศหญิงและชายในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน
	SDG 5	กิจกรรมที่จัดในพื้นที่เปิดให้ทุกคนเข้าร่วมและใช้ประโยชน์ได้โดยไม่จำกัดเพศ
	SDG 5	ในพื้นที่ของเรามีคนถูกรังเกียจกลั่นแกล้ง ล้อเลียน เพราะความแตกต่างทางเพศบ้างหรือไม่

Prosperity – ความมั่งคั่ง		
	SDG 8	คนวัยทำงานในพื้นที่ทุกคนมีงานทำ/มีคนว่างงานบ้างหรือไม่
	SDG 8	คนในพื้นที่ส่วนใหญ่ทำอาชีพอะไร มีรายได้ต่อเนื่องหรือไม่
	SDG 8	ในพื้นที่เคยมีการประท้วงหรือถูกกดขี่ค่าแรงหรือไม่
	SDG 8	เยาวชนได้รับค่าแรงตามกฎหมายหรือไม่
	SDG 8	คนในพื้นที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด ได้รับผลกระทบหรือไม่
	SDG 10	รายได้ของคนที่รวยที่สุด และยากจนที่สุดในพื้นที่ต่างกันแค่ไหน
	SDG 10	ในพื้นที่ของเรามีผู้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยบ้างหรือไม่ พวกเขามีความเป็นอยู่อย่างไร
	SDG 11	คนในพื้นที่มีส่วนร่วมกับการออกแบบ/พัฒนาพื้นที่มากน้อยเพียงใด
	SDG 11	พื้นที่ของเรามีสวนหย่อม สวนสาธารณะ พื้นที่สีเขียวให้ทุกคนได้พักผ่อน
	SDG 11	คนในพื้นที่ของเราเผาขยะ เศษใบไม้ในพื้นที่โล่งบ้างหรือไม่

Prosperity – ความมั่งคั่ง		
	SDG 11	พื้นที่ของเราให้ความสำคัญกับการดูแลมรดกทางวัฒนธรรม โบราณสถาน ใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพียงใด

Planet – สิ่งแวดล้อม		
	SDG 6	บ้าน โรงเรียน สถานที่ต่าง ๆ มีห้องน้ำสะอาด มีน้ำประปาใช้สม่ำเสมอ
	SDG 6	ทุกคนมีสามารถเข้าถึงน้ำดื่มที่สะอาด ราคาไม่แพง
	SDG 6	พื้นที่มีจุดบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำ
	SDG 13	พื้นที่ของเราได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือไม่ เช่น อากาศแปรปรวน ถูกน้ำท่วมซ้ำซาก ชายฝั่งถูกกัดเซาะ ประสบปัญหาน้ำแล้ง
	SDG 13	พื้นที่ของเรามีการเตรียมพร้อมปรับตัวหากต้องเจอกับภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น ถูกน้ำท่วมซ้ำซาก ชายฝั่งถูกกัดเซาะ ประสบปัญหาน้ำแล้ง ไฟป่า
	SDG 13	โรงเรียนมีการสอนเรื่องการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) บ้างหรือไม่
	SDG 15	พื้นที่ของเรามีแนวทางอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าไม้ สัตว์ป่า แหล่งน้ำจืดบ้างหรือไม่
	SDG 15	สภาพพื้นที่ป่า คุณภาพดิน แหล่งน้ำจืดในพื้นที่ของเราเป็นอย่างไรบ้าง (เสื่อมโทรม/ลดลง/ปกติ/ดีขึ้นกว่าเดิม)
	SDG 15	ในพื้นที่ของเรามีการลักลอบตัดไม้ ล่าสัตว์ป่า
	SDG 15	คนในพื้นที่ของเรามีส่วนร่วมในการดูแลป่าและสามารถใช้ประโยชน์จากป่าได้

Prosperity – ความมั่งคั่ง		
	SDG 11	พื้นที่ของเรามีการเตรียมพร้อมหากต้องเจอกับภัยพิบัติ เช่น มีหอเฝ้าระวัง มีเสียงตามสายประกาศเตือนภัย มีการซักซ้อมแผนอพยพ

Planet – สิ่งแวดล้อม		
	SDG 12	พื้นที่ของเราส่งเสริมการลดใช้พลาสติกแบบใช้แล้วทิ้ง
	SDG 12	พื้นที่ของเรามีระบบคัดแยกขยะกำจัดขยะ
	SDG 12	พื้นที่/องค์กรของเราส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
	SDG 12	พื้นที่ของเรามีกิจกรรม/นโยบายที่เน้นการท่องเที่ยวยั่งยืน
	SDG 14	คนทำอาชีพประมงพื้นบ้าน ประมงรายเล็กในพื้นที่ของเรายังสามารถจับสัตว์น้ำมาขายเองได้
	SDG 14	ในพื้นที่ของเรามีปัญหาการใช้แรงงานทาสในการประมงหรือไม่
	SDG 14	ปะการัง สัตว์ทะเล ระบบนิเวศในพื้นที่ของเราได้รับการดูแลอนุรักษ์มากน้อยเพียงใด
	SDG 14	พื้นที่ของเราได้รับผลกระทบจากปัญหาขยะทางทะเลหรือไม่
	SDG 15	เคยมีการปล่อยพันธุ์พืช สัตว์ต่างถิ่นลงสู่ป่าและแหล่งน้ำตามธรรมชาติ

Peace – สันติภาพ		
	SDG 16	มีการใช้ความรุนแรง ทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายในชุมชนบ่อยแค่ไหน
	SDG 16	ในพื้นที่ของเราเคยมีการค้ามนุษย์ หรือคนในพื้นที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์หรือไม่
	SDG 16	ในพื้นที่ของเรามีการทุจริต รับสินบนในทุกหน่วยงานมากน้อยเพียงใด
	SDG 16	ทุกคนในพื้นที่สามารถแสดงความเห็นที่แตกต่างได้โดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกคุกคาม

Peace – สันติภาพ		
	SDG 16	ทุกคนในพื้นที่สามารถร่วมแสดงความเห็นต่อการบริหารงานของผู้นำได้
	SDG 16	การบริหารงานของผู้นำองค์กร ชุมชน กลุ่มกิจกรรมมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้
	SDG 16	คนในพื้นที่ทุกคนได้รับบัตรประชาชนหรือมีเอกสารยืนยันตัวตน
	SDG 16	ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน การใช้จ่ายเงินของหน่วยงานรัฐ องค์กร/กลุ่มกิจกรรมที่ได้งบประมาณหรือเงินบริจาคของประชาชน

Partnership หุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนา		
	SDG 17	โครงการ/กิจกรรมในพื้นที่ของเรามีการทำงานร่วมกับชุมชนหรือองค์กรนอกพื้นที่
	SDG 17	มีการจัดกิจกรรมให้ผู้สนใจหรือคนทำงานในพื้นที่ต่าง ๆ มาพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความเห็น และต่อยอดสู่การทำงานด้วยกันในอนาคต

Partnership หุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนา		
	SDG 17	ในพื้นที่ของเรามีการจัดระดมทุนหรือจัดหาทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาช่วยสนับสนุนโครงการ/กิจกรรม

(2) การตั้งคำถามและวิเคราะห์ปัญหา

หลังได้ข้อมูลจากการสำรวจแล้วต่อไปเราจะวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาสาเหตุที่แท้จริง และทำความเข้าใจผลกระทบที่เกิดขึ้นเพื่อเลือกว่าเราควรทำอะไรในขั้นตอนต่อไป สำหรับขั้นตอนนี้เราจะวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบด้วย **'แผนภาพ 3 ระดับ'**

** เราจะนำข้อมูลจากขั้นตอนสำรวจและเก็บข้อมูลทั้ง 9 ช่องมาใช้ด้วย แนะนำให้เตรียมไว้ใกล้ตัวเลย**

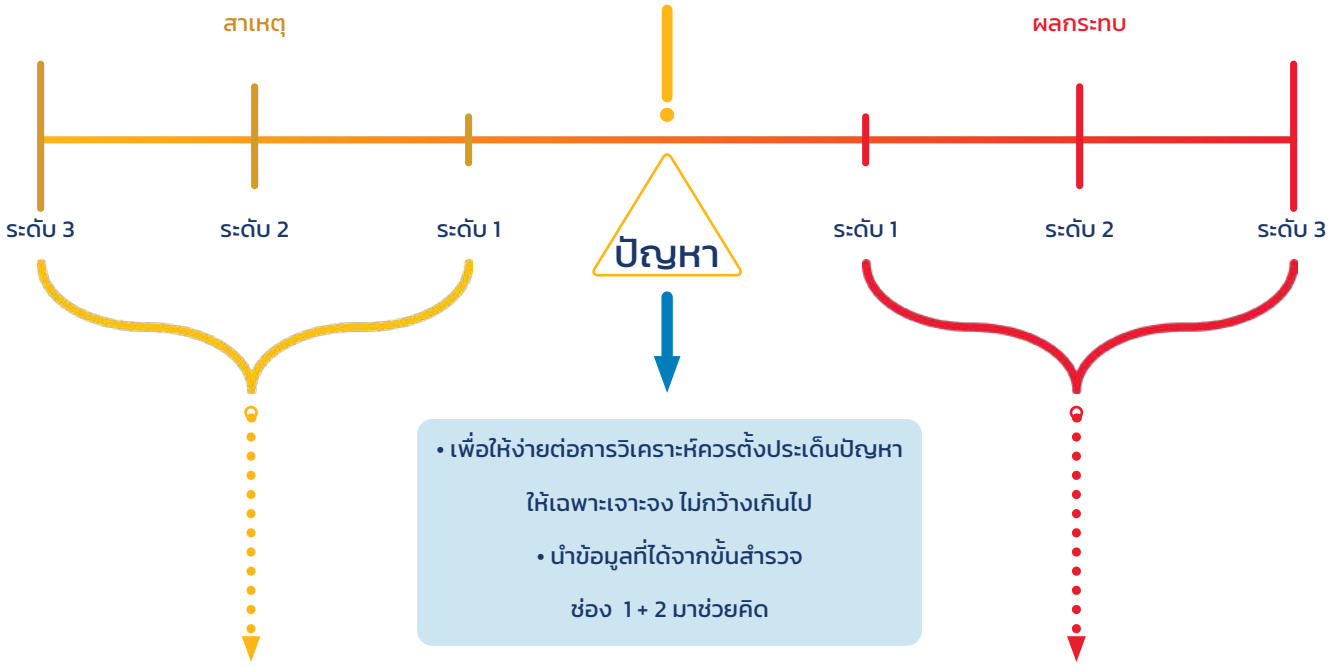

- เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ควรตั้งประเด็นปัญหาให้เฉพาะเจาะจง ไม่กว้างเกินไป
- นำข้อมูลที่ได้จากขั้นสำรวจ ช่อง 1 + 2 มาช่วยคิด

- ตั้งคำถามว่า "ทำไมจึงเกิด..." 3 ครั้ง โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นสำรวจช่อง 3 (ที่มาของปัญหา) มาประกอบการคิด
- เริ่มต้น ตั้งคำถามว่า "ทำไมจึงเกิดปัญหา..." เขียนสิ่งที่เกิดขึ้น/ใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุด ไว้ในระดับ 1 (มักเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นหรือนึกถึงเป็นสิ่งแรก)
- จากนั้นตั้งคำถามว่า "ทำไมจึงเกิด..(ระดับ 1).." แล้วระบุเอาไว้ในระดับที่ 2
- ตั้งคำถามว่า"ทำไมจึงเกิด..(ระดับ 2).." แล้วระบุเอาไว้ในระดับที่ 3

สังเกต: สาเหตุในระดับ 1 มักเป็นสาเหตุที่เราพบเห็นชัดเจน แต่สาเหตุที่ 2, 3 มักอยู่ลึกลงไป และมีความเป็นไปได้ว่าเป็นต้นเหตุของปัญหา

- ตั้งคำถามว่า "จะเกิดอะไรขึ้น ถ้า..." 3 ครั้ง โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนสำรวจปัญหาช่อง 5 + 6 + 7 (ผลกระทบ ผู้ได้รับผลกระทบทางตรงและทางอ้อม) มาประกอบการคิด
- เริ่มต้น ตั้งคำถามว่า "จะเกิดอะไรขึ้น ถ้า..." เขียนสิ่งที่เกิดขึ้นเกิดขึ้นทันทีหลังเกิดปัญหา ไว้ในระดับ 1 (มักเป็นสิ่งที่สังเกตเห็น หรือนึกถึงเป็นสิ่งแรก)
- จากนั้นตั้งคำถามว่า "จะเกิดอะไรขึ้น ถ้า..(ระดับ 1).." แล้ว ระบุเอาไว้ในระดับที่ 2
- ตั้งคำถามว่า"จะเกิดอะไรขึ้น ถ้า..(ระดับ 2).." แล้วระบุเอาไว้ในระดับที่ 3

สังเกต: ผลกระทบในระดับ 1 มักเป็นผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโดยตรง จึงมีความเป็นไปได้ว่ากลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบ

สุดท้ายเชื่อมโยงสาเหตุและผลกระทบในทุกระดับกับ SDG เพื่อให้ทราบว่าปัญหาที่เราสนใจนั้น มีสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับประเด็นใน SDG ใด และส่งผลกระทบต่อการบรรลุ SDG เป้าหมายใดบ้าง ในขั้นตอนนี้ จะเชื่อมโยงในระดับเป้าหมายหลัก (Goal) หรือละเอียดลงในระดับเป้าหมายย่อย (Target) ก็ได้ตามที่เห็นว่าเหมาะสม

ยกตัวอย่าง

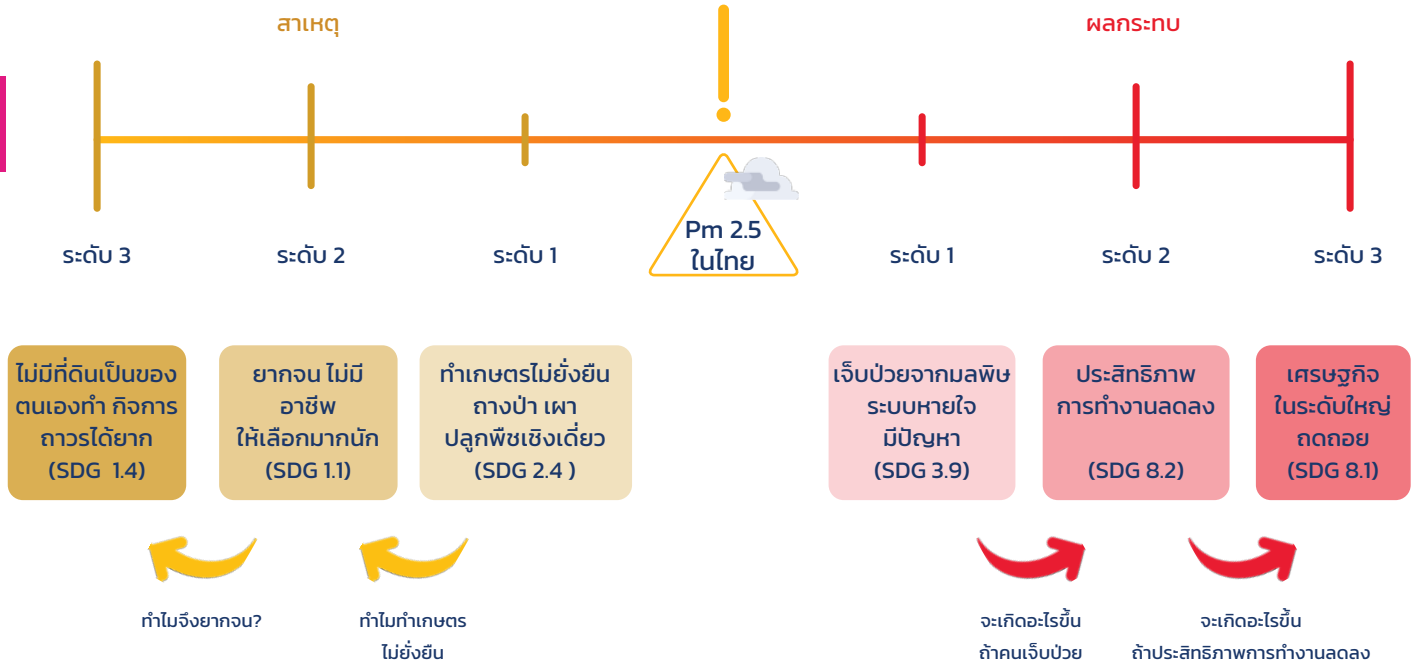

จากตัวอย่าง หากเราเชื่อมโยงเพียงว่าปัญหา pm 2.5 เกี่ยวข้องกับ SDG ใด ก็จะพบว่าอยู่ใน SDG 11 เกี่ยวกับคุณภาพอากาศของเมือง แต่เมื่อวิเคราะห์หาสาเหตุและผลกระทบจากระดับ 1 ถึง 3 ก็จะเห็นที่มาของปัญหาและผลของปัญหาชัดเจน ช่วยให้เราตั้งเป้าหมายได้ตรงจุดขึ้น แต่ที่สำคัญเราต้องเก็บข้อมูลในขั้นตอนที่ 1ให้ถูกต้อง และเพียงพอ การวิเคราะห์ของเราจึงจะตรงกับความเป็นจริง

(3) ตั้งเป้าหมายของการแก้ปัญหา

เมื่อทราบสาเหตุที่แท้จริงแล้วต่อมาเราต้องกำหนดเป้าหมายว่าเราจะทำอะไร โดยเป้าหมายที่สามารถแก้ปัญหาได้จริงต้องมีลักษณะตาม 5 ข้อนี้ และปลายทางจะต้องคำนึงถึงคนทุกกลุ่ม ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

(4) ระดมความคิดหาทางออกของปัญหา

เมื่อได้ปัญหาที่อยากลงมือแก้ไข ต่อมาเราจะเริ่มหาทางออกให้กับปัญหานี้กัน สิ่งที่เราต้องทำคือช่วยกันระดมความคิด หรือ ‘ไอเดีย’ ออกมาให้มากที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้แล้วจึงเลือกไอเดียที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด

แต่เราจะรู้ได้อย่างไรว่าไอเดียที่เราเลือกนั้นดีแล้ว ? เรามีวิธีคัดเลือกไอเดียที่ดีและเหมาะจะนำไปลงมือทำที่สุดด้วยการนำไอเดียทั้งหมดจัดใส่กล่อง 4 กล่องนี้

Not Feasible – เป็นไปไม่ได้ที่จะเกิดขึ้น

เป็นไอเดียไม่สอดคล้องกับการแก้ปัญหา ใช้ทุน คน เครื่องมือมหาศาล หรือขัดแย้งกับค่านิยม ความเชื่อของคนในพื้นที่

ตัดไอเดียนี้ออก

How – ไม่มีความเป็นไปได้ในปัจจุบัน แต่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

เช่น น่าสนใจแต่ใช้งบประมาณเกินกว่าที่มีอยู่

เก็บไอเดียนี้ไว้ก่อน แล้วเตรียมความพร้อมในอนาคตให้สามารถทำได้

NOW – มีอยู่แล้วในปัจจุบัน

เป็นไอเดียจากสิ่งที่เคยทำ/กำลังทำอยู่ สามารถทำได้แน่นอน แต่ไม่แปลกใหม่

ควรเก็บไอเดียนี้เอาไว้ก่อน เพื่อใช้หนุนเสริม/เป็นแผนสำรอง หากไอเดียใหม่ไม่ได้ผล

WOW – แปลกใหม่ ยังไม่เคยมีมาก่อน

เป็นไอเดียในอุดมคติที่ควรนำไปใช้มากที่สุด

เราจะเริ่มประเมินความเป็นไปได้ของไอเดียในกล่องนี้ก่อน

อย่าลืม ! นึกถึงเรื่องเหล่านี้ด้วย

- **ครอบคลุม** — กิจกรรมนั้นรองรับความต้องการของทุกคน หรือคนส่วนใหญ่ แต่ยังไม่ลืม
- **ไม่แบ่งแยก**
- **เป็นสากล** — ความเท่าเทียม; เปิดกว้างยอมรับทุกเพศ เชื้อชาติ ผิวสี; สิทธิมนุษยชน
- **เน้นเปลี่ยนแปลงรากฐาน** — ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี; หันมาปรับ/เปลี่ยนโครงสร้าง ค่านิยม; ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน

วิธีประเมินไอเดีย (Idea evaluation)

หลังจากจัดกล่องเพื่อเลือกไอเดียที่น่าสนใจแล้ว ต่อมาเราจะนำไอเดียที่อยู่ในกล่องสีแดง หรือ “Red Idea” ซึ่งเป็นไอเดียที่น่าสนใจ แปลกใหม่ มาประเมินว่าเป็นไอเดียที่สามารถแก้ไขปัญหาได้จริงมากน้อยเพียงใด โดยลองให้คะแนนแต่ละไอเดียลงในตารางนี้ ไอเดียที่ได้คะแนนมากที่สุด ถือว่าเหมาะสมกับการนำมาเป็นแผนงานหลักของเรา ส่วนที่เหลือเราอาจนำมาบรรจุไว้ในแผนงานเป็นกิจกรรมเสริมก็ได้

35 คะแนน **มีประสิทธิผล Effectiveness**

ไอเดียนี้ทำให้งานของเราบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

30 คะแนน **ส่งผลกระทบในระยะยาว Long-Lasting Impact**

ไอเดียนี้มุ่งให้ปัญหาหมดไปหรือเกิดประโยชน์ในระยะยาว หรือนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับใหญ่กว่าเดิม มากกว่าส่งผลในระยะสั้น ๆ จนปัญหาวนกลับมาใหม่

20 คะแนน **ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมได้ Participative**

ไอเดียนี้ สามารถเข้ามาร่วมลงมือทำ หรือแก้ไขปัญหาด้วยช่วยให้ทุกคนรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของ และอยากเข้ามาผลักดันงานกับเราด้วย

20 คะแนน **มีประสิทธิภาพ Efficiency**

ไอเดียนี้ เป็นไปได้ และทำให้เราใช้เงินทุน ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ทันเวลา งานมีคุณภาพ น่าพึงพอใจ

Red ideas (ช่องสีแดง)	บรรลุวัตถุประสงค์ Effectiveness (35 คะแนน)	ส่งผลกระทบในระยะยาว Long-Lasting Impact (25 คะแนน)	ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมได้ Participative (20 คะแนน)	มีประสิทธิภาพ Efficiency (20 คะแนน)	รวม (100 คะแนน)
1.....					
2.....					
3.....					
4.....					

(5) การพัฒนาแผนงานและขั้นตอนการทำโครงการ

เมื่อเราได้เลือกไอเดียที่ดีที่สุด ที่คิดว่าน่าจะทำให้เราบรรลุเป้าหมายและอยู่ในวิสัยที่เราทำได้แล้ว ต่อมาเราต้องวางรายละเอียดของงาน ทำแผนงานที่ทำให้เราทราบขั้นตอนการทำงาน และเรารู้ว่าจะต้องเตรียมตัวอย่างไร ต้องใช้ทรัพยากร เช่น คน เงิน อุปกรณ์ สถานที่ แผนงาน (Action plan) สามารถทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับลักษณะโครงการ แต่ต้องมีองค์ประกอบพื้นฐาน ดังตารางนี้

กิจกรรม (Activities)	ขั้นตอนการทำงาน (Tasks)	ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น (Outcome)	ระยะเวลา (Duration)	ทรัพยากร (Resources)	งบประมาณ (Budget)	คนทำงาน (Team)
นำไอเดียที่เราเลือกมาแบ่งย่อยว่าประกอบด้วยกิจกรรมใดบ้าง เช่น ประชาสัมพันธ์ ลงพื้นที่ จัดสถานที่ จัดประชุม อบรม เป็นต้น	ระบุว่าแต่ละกิจกรรมจะเกิดขึ้นต้องทำอะไรบ้าง เช่น การลงพื้นที่ ต้องติดต่อเจ้าของพื้นที่ เตรียมพาหนะ ข้อมูลการเดินทาง เป็นต้น	เราจะได้อะไรจากกิจกรรม เช่น การลงพื้นที่ ผลลัพธ์ที่ต้องการคือ ได้ข้อมูลที่ทำให้เราเข้าใจสภาพพื้นที่มากขึ้น	กิจกรรมนี้ใช้เวลานานเท่าใด ควรระบุตั้งแต่ขั้นเตรียมการ ไปจนถึงลงมือทำ	กิจกรรมนี้ต้องใช้อะไรบ้าง เช่น วิทยากรให้ความรู้ สถานที่อบรม ที่พัก พาหนะ	ต้องใช้เงินเท่าไรในการจัดหาสิ่งที่ต้องการในช่องทรัพยากร	ระบุว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน
กิจกรรมที่ 1	1. .... 2.	....	..... วัน สัปดาห์/เดือน/ปี	....	....	....
กิจกรรมที่ 2	1. .... 2.	....	..... วัน สัปดาห์/เดือน/ปี	....	....	....
กิจกรรมที่ 3	1. .... 2.	....	..... วัน สัปดาห์/เดือน/ปี	....	....	....

(6) การประเมินผลโครงการ

หลังลงมือทำโครงการสิ่งที่จะทำให้ทราบว่างานของเราสำเร็จตามที่ต้องการหรือไม่ คือการประเมินผลโครงการ ซึ่งนอกจากจะประเมินว่างานของเราสำเร็จหรือไม่แล้วยังทำให้ทราบจุดอ่อนเกิดการปรับปรุงกระบวนการวางแผนให้รับมือกับความเสี่ยงที่เข้ามาได้

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินผล

ควรกำหนดจุดมุ่งหมายว่าเราประเมินผลไปทำไม?

เช่น เพื่อประเมินว่าควรทำโครงการต่อหรือไม่ หรือ เพื่อประเมินว่าควรเพิ่มงบประมาณ/ขยายพื้นที่โครงการหรือไม่

ควรกำหนดสิ่งที่จะประเมินผลว่าเราจะประเมินผลจากอะไร ?

กล่าวอีกอย่างคือ ตัวชี้วัด ของโครงการคืออะไร เช่น ความรู้ของผู้เข้าร่วม ปริมาณขยะในพื้นที่ รายได้ของคนในชุมชน โดยมากมักกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ควรใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย

เพราะการวัดผลแต่ละวิธีนั้นมีข้อดี ข้อเสียต่างกัน และอาจทำให้ผลการประเมินนั้นต่างกัน แม้ว่าเราจะประเมินจากคน/พื้นที่เดียวกันก็ตาม จึงควรประเมินมากกว่า 1 วิธี

ระวังความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้น

ความคลาดเคลื่อนอาจเกิดได้จากการเลือกใช้วิธีไม่เหมาะสม หรือผู้ประเมินผลเป็นคนกลุ่มเดียวกันไม่ได้ให้ข้อมูล หรือความเห็นที่สะท้อนความจริง จึงควร กระจายกลุ่มผู้ประเมินให้หลากหลาย ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย คำถามและเครื่องมือต้องชัดเจน สะดวกเหมาะกับผู้ตอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

สังเกต

ผู้ประเมินสังเกตด้วยตนเองด้วย 2 วิธี
(1) เข้าไปร่วมกิจกรรมนั้น ๆ
(2) ไม่ได้ร่วมกิจกรรมแต่สังเกตจากภายนอก

เหมาะกับการประเมินผลเบื้องต้นระหว่างที่โครงการยังดำเนินอยู่ เพื่อปรับแผน หรือเป็นโครงการเชิงกายภาพ เช่น ก่อสร้าง ทำความสะอาด ปรับปรุงพื้นที่ ซึ่งสามารถสังเกตได้เอง

บันทึกข้อมูล

แบบบันทึกความรู้สึก
บันทึกความคิด
บันทึกของผู้เกี่ยวข้อง

เหมาะกับกิจกรรมที่มีผลลัพธ์เป็นนามธรรมไม่มีคำตอบตายตัว เกี่ยวกับความรู้สึก ทำให้ผู้เข้าร่วมได้สะท้อนสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองไปพร้อมกัน

การสัมภาษณ์

ตั้งเป้าหมาย เตรียมคำถามสำหรับการคุยไว้ล่วงหน้าเพื่อค้นหาความจริง ความคิดเห็นที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย

วิธีการนี้มีความเป็นกันเอง ทำได้ง่าย เหมาะสำหรับต้องการข้อมูลเชิงลึก ให้ความเห็นหรือไม่สะดวกเขียนตอบ แต่ใช้เวลาและผู้ประเมินมาก เหมาะกับกรณีผู้ให้ข้อมูลน้อยราย

แบบสอบถาม

แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
(1) แบบสอบถามแบบปลายเปิด
ไม่กำหนดคำตอบไว้
เหมาะกับการประเมินที่ต้องการให้ผู้ตอบ
บอกความต้องการให้คำแนะนำ
(2) แบบสอบถามแบบปลายปิด
โดยกำหนดคำถามและคำตอบ
ที่สร้างขึ้นจากการคาดการณ์ล่วงหน้า

วิธีนี้ผู้ประเมินควบคุมคำตอบได้ชัดเจน
เหมาะกับการประเมินผลสิ่งที่ต้องการนำ
เสนอในเชิงปริมาณ เป็นรูปธรรม

แบบทดสอบ

เป็นเครื่องมือในการวัดผลความรู้
และความเข้าใจ ต่อประเด็นการเรียนรู้ต่าง ๆ
ทั้งด้านวิชาการและพฤติกรรม
อาจเป็นการสอบข้อเขียน
หรือลงมือปฏิบัติก็ได้

เหมาะกับการประเมินกิจกรรม
เชิงให้ความรู้ ทักษะ อบรม แต่เป็นวิธี
ที่ยืดหยุ่นน้อย ผู้ถูกประเมินอาจรู้สึก
ไม่ผ่อนคลายผู้ประเมินอาจต้องปรับ
รูปแบบ เช่น ทำในรูปแบบเกม

วิธีออกแบบตัวชี้วัดงานของเราด้วย SDGs

โครงสร้างของ SDGs มีการกำหนดตัวชี้วัดที่ครอบคลุมทุกเรื่อง ผ่านการศึกษามาอย่างดีใช้รายงานในระดับโลกได้ จึงเป็นตัวช่วยแนะนำวิธีประเมิน

1. ทบทวนเป้าหมาย ของโครงการว่า ต้องการอะไร

ยกตัวอย่างเช่น
ต้องการผลักดันให้ทุกเพศมี
บทบาทนำ และร่วมตัดสินใจ
เกี่ยวกับกิจกรรมในชุมนุม/
ชมรมมากขึ้น

2. ดูว่าเป้าหมายของโครงการ เกี่ยวข้องกับ SDG ใด (ในระดับ Target)

เช่น กรณีนี้เกี่ยวกับ SDG 5.5
ระบุว่าผู้หญิงต้องมีโอกาสใน
การตัดสินใจที่เท่าเทียม

* ไม่จำเป็นต้องมีถ้อยคำ
เหมือนกัน 100% เลือก
เป้าหมายที่ใกล้เคียงที่สุด

3. ดูตัวชี้วัดของ SDG นั้นว่า อ่านเข้าใจ สามารถนำมาใช้กับ โครงการของเราได้หรือไม่

อ่านเข้าใจ
ตรงกับ โครงการ
>> นำไปใช้ได้เลย

เป็นคำศัพท์เชิงเทคนิค
>> ใช้เป็นแนวทาง
ประยุกต์ให้เหมาะกับงาน

เช่น กรณีนี้ตัวชี้วัด SDG 5.5.1 ระบุว่า
ควรประเมินผลจากสัดส่วนผู้แทน
ระดับประเทศ และท้องถิ่น ก็สามารถนำ
มาปรับเป็น

"สัดส่วนของผู้นำในชุมนุม/ชมรมว่าเป็น เพศใดบ้าง"

ทุกคนสามารถเข้าถึงตัวชี้วัด SDG ภาษาไทยได้ที่นี่

4.3 SDGs กับตัวช่วยทำให้ใคร ๆ ก็อยากรู้จักงานของเรา

การสื่อสารสิ่งที่เราทำเป็นอีกหนึ่งขั้นตอนที่ช่วยให้กิจกรรมของเรายั่งยืน มีคนเห็นคุณค่า เข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุน แต่นั่นก็ไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับทุกคน แล้วคุณล่ะ? เคยรู้สึกแบบนี้บ้างหรือเปล่า

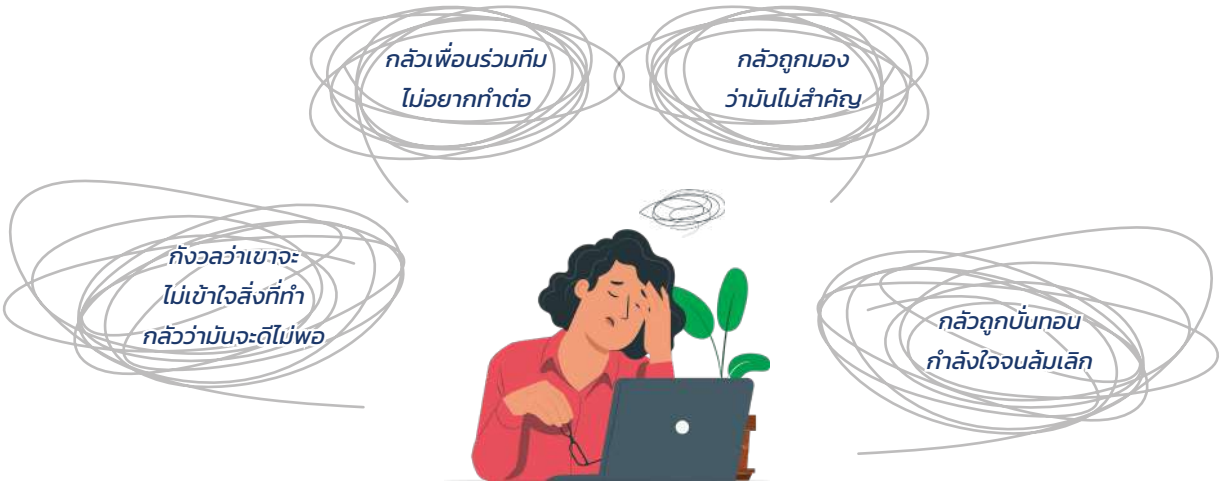

ถ้าคุณเคยรู้สึกแบบนี้ ไม่ต้องตกใจมันเป็นเรื่องปกติที่เราจะกังวล และบางที SDGs อาจเป็นตัวช่วยที่ดีในการสื่อสารงานของเราก็ได้ โดยเราสามารถนำ SDGs มาช่วยสื่อสารใน 2 มิติ คือ (1) สื่อสารภายในทีม และ (2) สื่อสารสู่ภายนอก

(1) สื่อสารภายในทีม – เพราะในการทำงานจริงทุกคนต่างมีหน้าที่ บทบาทแตกต่างกันทำให้รับรู้ความเป็นไปผลที่เกิดขึ้นไม่เท่ากัน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความรู้สึกเป็นเจ้าของงาน ซึ่งผลต่อความสัมพันธ์ของคนในทีม ความยั่งยืนของโครงการ จึงจำเป็นต้องมีการสื่อสารให้ทีมรับรู้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอย่างเท่ากัน สิ่งที่ควรบอกกับทุกคน คือ

(2) สื่อสารต่อภายนอก - เป็นที่ทราบดีว่า SDGs มีจุดเด่นคือเป็นเป้าหมายระดับโลกที่มีการนำไปใช้และเป็นที่รู้จักในวงกว้าง การที่เราปรับทิศทางการสื่อสาร นำเสนอผลงานโดยเพิ่มการสะท้อนผลลัพธ์ ความเชื่อมโยงกับ SDGs เข้ามาด้วย จะช่วยให้เรามีพื้นที่สื่อสารงานได้มากขึ้น 2 เรื่องสำคัญที่ควรสื่อสารต่อภายนอกคือ

ตัวอย่างช่องทางที่เปิดให้เราสามารถแนะนำโครงการเกี่ยวกับ SDGs ได้

SDGs Story : nesdc

พื้นที่แชร์กิจกรรมเกี่ยวกับ SDGs ภายในประเทศไทย โดย สศช. เปิดให้ทุกคนสามารถส่งเรื่องราว กิจกรรม ให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ปัจจุบันแพร่หลายในโรงเรียน หน่วยงานรัฐ คลิกที่นี่

SDG Good Practices : **องค์การสหประชาชาติ (UN)**

พื้นที่แชร์กิจกรรมที่มีแนวปฏิบัติหรือเป็นตัวอย่างที่ดีโดยองค์การสหประชาชาติ เปิดรับการเสนอกิจกรรมทุกปี หากกิจกรรมผ่านการคัดเลือกก็จะเป็นที่รู้จักในระดับโลก คลิกที่นี่

SDG Club Thailand

กลุ่มรวมตัวของผู้ทำงานหรือสนใจ SDGs ทั้งนักวิชาการ ครู นักธุรกิจ ผู้นำชุมชน นักศึกษา ซึ่งสามารถประชาสัมพันธ์กิจกรรม หรือสอบถาม ขอคำแนะนำเกี่ยวกับ SDGs คลิกที่นี่

SDSN Thailand

เครือข่ายของนักวิชาการ ภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนมักมีข่าวสารกิจกรรม การให้ทุนจาก SDSN Global ที่เป็นแม่ข่ายเชื่อมโยงกับสมาชิกทั่วโลก พร้อมทั้งมีกลุ่มสำหรับพูดคุยแนะนำกิจกรรมของเราให้กับสมาชิกในไทยได้ด้วยคลิกที่นี่

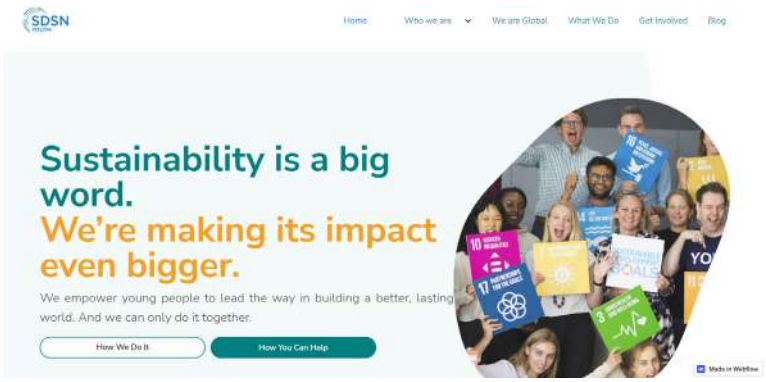

SDSN Youth

เครือข่ายระดับโลกที่รวมตัวเพื่อสนับสนุนความรู้ แนะนำเครื่องมือแก้ปัญหาใหม่ ๆ ให้กับเยาวชนที่สนใจกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน และสร้างพื้นที่ให้คนเหล่านี้ได้พบปะ ทำกิจกรรมร่วมกันคลิกที่นี่

ตราสัญลักษณ์ โลโก้ SDGs

นอกจากช่องทางสื่อสารกิจกรรมแล้ว ทุกคนยังสามารถนำตราสัญลักษณ์ โลโก้ SDGs ไปใช้ผลิตสื่อของตนเองได้ โดยองค์การสหประชาชาติเปิดให้ทุกคนเข้าไปดาวน์โหลดพร้อมคู่มือการใช้คลิกที่นี่

4.4 กรณีตัวอย่างของกิจกรรมที่นำ SDGs เข้าไปใช้จริง

อาสาสมัครเพื่อนไทย: ทำให้ภารกิจที่ต้องทำอยู่แล้ว เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพ

โครงการอาสาสมัครเพื่อนไทย (Friends from Thailand - FFT) เป็นโครงการเกี่ยวกับการประสานงานจัดหาส่งอาสาสมัครชาวไทยไปปฏิบัติงานต่างประเทศได้รับการสนับสนุนจากกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยปกติทั่วโลกจะมีหน่วยอาสาสมัครที่ให้ความร่วมมือในทางระหว่างประเทศอยู่แล้ว จึงได้นำประสบการณ์การบริหารความร่วมมือเหล่านั้นมาก่อตั้งโครงการนี้เพื่อให้มีอาสาสมัครช่วยงานในประเทศกำลังพัฒนาที่ร้องขอเข้ามา โดยโครงการจะช่วยประสานงานคัดเลือก และส่งอาสาสมัครอายุ 21 -35 ปี ไปปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมายเป็นระยะเวลา 1- 2 ปี จัดส่งอาสาสมัครผู้มีความรู้ใน 5 สาขาหลัก ได้แก่ สาธารณสุข เกษตร ฝีมือแรงงาน การศึกษา และการพัฒนาชนบท

ทำความรู้จักโครงการอาสาสมัครเพื่อนไทยได้ที่นี่

ในมิติของ SDGs โครงการนี้ไม่เพียงแต่ทำงานเชิงประเด็นเพื่อส่งเสริมเป้าหมายต่าง ๆ เท่านั้น แต่หน่วยอาสาสมัครได้กำหนดเป้าหมายให้หน่วยงานของตนเป็นกลไกหนึ่งในการขยายความร่วมมือสร้างหุ้นส่วนการพัฒนาให้เกิดขึ้นจริงในระดับท้องถิ่น (สอดคล้องกับ SDG 17) เพราะหน่วยอาสาสมัครต้องเป็นตัวกลางระหว่างเจ้าของพื้นที่ที่ต้องการความช่วยเหลือกับอาสาสมัครผู้มีทักษะและต้องการทำงานในด้านนี้ การนำแนวคิด SDGs ถ่ายทอดสู่อาสาสมัครเพื่อส่งถึงพื้นที่เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเป็นไปได้ และส่งผลให้โครงการนี้ได้รับเลือกเป็นโครงการตัวอย่างเพื่อบรรลุ SDGs (SDG Good Practices) จาก สำนักงานกิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Department of Economic and Social Affairs – UN DESA)

อาสาสมัครเพื่อนไทยเป็นตัวอย่างที่สะท้อนว่าโครงการที่ถูกก่อตั้งภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานรัฐ ซึ่งมักมีภารกิจชัดเจนอยู่ก่อนแล้ว ก็สามารถนำ SDGs มาใช้ด้วยการเลือกจุดแข็งหรือสิ่งที่ต้องทำมาเป็นเป้าหมายหลักและนำแนวคิดองค์ความรู้เกี่ยวกับ SDGs เสริมเข้าไปเพื่อให้โครงการที่มีอยู่เดิมมีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยที่เราไม่ต้องสร้างโครงการขึ้นมาใหม่ก็ได้

YSDA : การรวมกลุ่มของคนธรรมดาที่อยากให้ยุวชนไทยเข้าใจเรื่อง SDGs

สมัชชายุวชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อไทย หรือ Young Thai for Sustainable Development Association (YSDA) เป็นองค์กรอาสาสมัครระดับเยาวชนที่เริ่มต้นจากการรวมตัวของนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ทำโครงการเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาภายในคณะทั้งสัญชาติไทยและต่างประเทศให้สนใจเรื่องเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอยู่อย่างสม่ำเสมอ ต่อมาได้ขยายโครงการให้มีแนวร่วมมากขึ้นด้วยการเปิดรับสมัครสมาชิกทั่วประเทศ ซึ่งทุกคนจะได้รับการรับอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ SDGs ก่อนจะร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานเสวนา กิจกรรมค่ายเช่น SDGs Youth Camp เพื่อให้สมาชิกเหล่านี้สามารถนำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด SDGs เพื่อว่าสมาชิกเหล่านี้จะสามารถเป็นหัวหอก กระบอกเสียงเพื่อเปลี่ยนแปลงชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้เป็นชุมชนที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ทำความรู้จัก YSDA Thailand เพิ่มเติมได้ที่นี่

ปัจจุบัน YSDA ก่อตั้งเป็นระยะเวลา 2 ปี (นับแต่ปี พ.ศ. 2562) ความน่าสนใจของสมัชชายุวชนฯ กลุ่มนี้คือ การเป็นอาสาสมัครที่ริเริ่มขึ้นในระดับบุคคล ไม่มีการจัดตั้งจากองค์กรหรือหน่วยงาน ทำให้ต้องจัดหา ระดมทรัพยากรเพื่อจัดกิจกรรมด้วยตนเองทั้งหมด แต่ด้วยเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการเผยแพร่ความรู้เรื่อง SDGs ซึ่งเป็นที่น่าดึงดูดในทางสากล มีรูปแบบการทำงานที่สะท้อนถึงการคำนึงถึงแนวคิด SDGs อย่างจริงจัง เช่น เปิดรับสมาชิกโดยไม่จำกัดเชื้อชาติ สัญชาติ หรือชาติพันธุ์ใด ๆ ประกอบกับมีทีมงานเริ่มต้นจากความสมัครใจทั้งหมดจึงเป็นทีมงานที่เข้มแข็งและมีแรงจูงใจในการผลักดันร่วมกันสูง ทำให้การดำเนินงานของสมัชชามีความต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

4.5 สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเพื่อไม่ให้คุณนำ SDGs ไปใช้แบบผิด ๆ

(1) ไม่จำเป็นต้องแก้ทุกปัญหาในโครงการเดียว

ความสัมพันธ์ของ SDGs จึงแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ แบบเสริมกัน (Synergies) และแบบแลกเปลี่ยนกัน (Trade- off)

ความสัมพันธ์แบบเสริมกัน (Synergies) คือ ความสัมพันธ์ที่ทั้งสองประเด็นส่งเสริมสอดคล้องไปในทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าแก้ปัญหาหนึ่งสำเร็จ ก็จะส่งผลดีกับอีกปัญหาด้วย เช่น ถ้าปริมาณพลาสติกลดลง แพขยะในทะเลจะลดลงไปด้วย

ความสัมพันธ์แบบแลกเปลี่ยนกัน (Trade- off) คือ ความสัมพันธ์ที่ส่งผลดีต่อประเด็นหนึ่ง ก็ต้องแลกมากับผลเสียต่ออีกประเด็น เช่น เพื่อป้องกันโรคติดต่อ จึงต้องสวมหน้ากากอนามัย ใช้ถุงพลาสติกห่อบรรจุภัณฑ์ความปลอดภัยทางสุขภาพ จึงต้องแลกมากับปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น

ดังนั้น ในการเลือกตั้งเป้าหมายเพื่อทำโครงการ หรือกิจกรรม ต้องทำความเข้าใจเสมอว่าเราไม่จำเป็นต้องแก้ไขทุกปัญหาที่เราได้เชื่อมโยงกับ SDGs เอาไว้ แต่ให้ชั่งน้ำหนักว่าทางเลือกใด ทำให้โครงการของเราสำเร็จโดยที่**ส่งผลกระทบน้อย มีความเป็นไปได้ และเรามีความพร้อมที่จะทำ**

(2) SDGs ไม่ได้มีแต่เรื่องล้ำหน้าทันสมัย ภูมิปัญญา วิถีชีวิตดั้งเดิมก็ช่วยแก้ปัญหาอย่างยั่งยืนได้

SDGs มักพูดถึงการเติบโต เปลี่ยนแปลง เน้นใช้เทคโนโลยี แต่ไม่ได้แปลว่าต้องละทิ้งสิ่งเก่า เพราะภูมิปัญญาดั้งเดิมหลายอย่างอาจเป็นเครื่องมือช่วยเราแก้ปัญหาที่คิดไม่ตกก็ได้ เช่น วิธีถนอมอาหาร แปรรูปช่วยให้เราใช้วัตถุดิบคุ้มค่า ลดขยะอาหาร รั้วไม้ดักทราย ช่วยกันคลื่นกัดเซาะชายฝั่ง โดยไม่ทำลายชายหาด เป็นต้น

(3) ให้ความสำคัญกับหลักการเบื้องหลังให้มาก อย่าเชื่อมโยงเป้าหมาย SDGs เพียงอย่างเดียว

SDGs จะช่วยให้งานของเราแตกต่างกว่าที่เคย ก็ต่อเมื่อนำหลักการเบื้องหลังไปใช้ไม่ว่าจะเป็นการคำนึงถึงคนทุกกลุ่ม เน้นทำงานร่วมกันไม่แบ่งแยก ให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชน เน้นให้ชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม หากไม่คำนึงถึงเรื่องเหล่านี้ SDGs จะกลายเป็นเพียงสัญลักษณ์ว่างานของเราเกี่ยวข้องกับอะไรเท่านั้น ไม่ได้ช่วยให้งานของเราดีขึ้นกว่าเดิมแต่อย่างใด

(และหลายคนมักติดกับดักนี้ด้วย!! อย่าลืมเด็ดขาด!!)

(4) อย่ากังวลกับตัวชี้วัดและการรายงานผลมากเกินไป

นี่เป็นปัญหาพื้นฐานที่มักเกิดกับทุกงาน *(ไม่ว่าจะเกี่ยวกับ SDGs หรือไม่)* เพราะคนทำโครงการมักกังวลหากตัวชี้วัดแสดงผลที่ไม่ค่อยดี หรือต้องรายงานผลที่ไม่สมบูรณ์แบบ โครงการหรือกิจกรรมนั้นอาจไม่ได้ทำต่อจึงให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดมาก

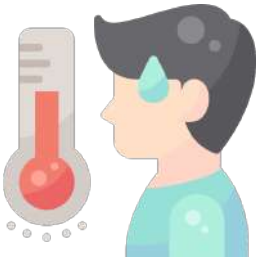

แต่ตัวชี้วัดเป็นแค่เครื่องวัดสถานการณ์เท่านั้น การพยายามทำให้ตัวชี้วัดแสดงผลที่ดีอาจไม่ได้แปลว่าเราทำสำเร็จเปรียบเสมือนการวัดไข้ อุณหภูมิในปรอทบอกได้เพียงความร้อนในร่างกายเท่านั้น *(ยังไม่รู้แน่ว่าป่วยเป็นอะไร)* หากรับทานยาลดไข้ แต่ดันป่วยเป็นโรคอื่น อาการอาจแย่ลงกว่าเดิมก็ได้

เช่นกัน ถ้าเรามุ่งเป้าไปที่การทำให้ตัวชี้วัดได้ผลที่ดีมากเกินไป จนลืมแก้ไขที่สาเหตุ ต้นตอของปัญหา สุดท้ายก็จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายอย่างที่ตั้งใจไว้ได้

วิธีแก้
1. ทำความเข้าใจกับตัวเองว่าตัวชี้วัดคือช่วยบอกสิ่งที่เป็นอยู่ และตัวชี้วัดแย่ ไม่ได้แปลว่าล้มเหลว
2. สื่อสารเรื่องนี้กับทีมงานของเราเพื่อที่ทุกคนจะได้เข้าใจ ไม่ท้อ แก้ปัญหาบนพื้นฐานของความจริง

นี่คือทั้งหมดที่คู่มือนี้อยากบอกคุณ

SDGs อาจไม่ได้พลิกโฉมโครงการของคุณในทันที แต่หวังว่ามันจะช่วยเติมเต็ม

ให้เครื่องมือต่อยอด สร้างมุมมองใหม่ ๆ ให้คุณนำไปพัฒนาโครงการในแบบของคุณเอง

มาลองดูกัน!!

Reference

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. ‘TICA การทูตเพื่อการพัฒนา: การเรียนรู้สู่การพัฒนาเป็นอาสาสมัครเพื่อนไทย’ https://ticamagazine.mfa.go.th/TICA_issue7/index.html?fbclid=IwAR17r8F1xR1n5_dfpi0IhvufGdDb0tQhzMk8zEV81GVaLc3B0ozk1v7FOzA สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2564

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ‘การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน SDGs’ http://sdgs.nesdc.go.th สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2564

SDG Move (2021). ข่าวดีสำหรับไทย: UN DESA คัดเลือก 2 โครงการของไทยเป็นตัวอย่าง ‘แนวปฏิบัติที่ดีในการบรรลุ SDGs’ https://www.sdgmove.com/2021/06/30/two-thai-projects-as-sdg-good-practices-undesa/ สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2564

United Nations. Roles for youth and the SDGs. Available at https://www.un.org/sustainabledevelopment/youth/

_____(2015). Population 2030 Demographic challenges and opportunities for sustainable development planning. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division

_____(2015). Youth population trends and sustainable development. New York : United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division

_____The Lazy Person’s Guide to Saving the World. Available at https://www.un.org/sustainabledevelopment/takeaction/

_____(2015). SDG Good Practices. United Nations, Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development. Available at https://sdgs.un.org/sdg-good-practices

YSDA Thailand (2019). YSDA อดีต ปัจจุบัน อนาคต. https://ysdathailand.org/index.php?home=about-ysda สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2564

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
อาคารสหประชาชาติ
ชั้น 12 ถนนราชดำเนินนอก
เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
ประเทศไทย
โทรศัพท์ (+66) 2 304 9191